

**МИНИСТРЕСТВА ЗДРАВООХРАНЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН**

**НАО «ЗАПАДНО-КАЗАХСТАНСКИЙ МЕДИЦИНСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ МАРАТА ОСПАНОВА»**

Кафедра патологической физиологии и гистологии

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университетінің
65-жылдығына арналған және бейбітшілік пен даму үшін Бүкіләлемдік
ғылым күнін мерекелеуге арналған
«ИННОВАЦИЯ АРҚЫЛЫ ҒЫЛЫМҒА ҚАДАМ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕГЕ ЕНГІЗУ» атты
халықаралық қатысымымен студенттердің ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдарының жинағы
(18 қараша 2022 жыл)

Сборник материалов студенческой научно-практической конференции с
международным участием, посвящённой 65-летию Западно-
Казахстанского медицинского университета имени Марата Оспанова и
празднованию Всемирного дня науки за мир и развитие на тему:
"НАУЧНЫЕ ШАГИ ЧЕРЕЗ ИННОВАЦИИ И ВНЕДРЕНИЕ В ПРАКТИКУ"
(18 ноября 2022 года)

Ақтобе, 2022

УДК 61:378-057.875(08)

ББК 74.58я73

Н 34

Сборник только в электронном формате

Редакционная коллегия: Жексенова А.Н., Көмекбай Ж.Е., Темирова Г.А., Мукышова Г.Д., Егимбердиева Р.Е., Егизбаева Д.К., Бердалинова А.К., Алиева Л.М., Ахаева А.Е., Ахметова У.Ж., Кандыгулова Г.Ж., Амангелдіқызы Э., Нүрсейтова Т.Х., Жылкыбекова А.К., Нурымова Г.К., Ауезова Д.С.

Н 34 НАУЧНЫЕ ШАГИ ЧЕРЕЗ ИННОВАЦИИ И ВНЕДРЕНИЕ В ПРАКТИКУ: Сборник материалов студ. науч.-прак. конф. с межд. участием (18 ноября 2022г), посвящённой 65-летию Западно-Казахстанского медицинского университета имени Марата Оспанова и празднованию Всемирного дня науки за мир и развитие – Актобе: «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова» НАО, Электронный формат, 2022. – 109с.

ISBN 978-601-80722-7-7

Сборник материалов подготовлен по результатам проведенной 18 ноября 2022 года Студенческой научно-практической конференции с международным участием, посвященной 65-летию Западно-Казахстанского медицинского университета имени Марата Оспанова и празднованию Всемирного дня науки за мир и развитие на тему «Научные шаги через инновации и внедрение в практику». Целью конференции - привлечение молодых исследователей к решению актуальных задач современной науки, интеграция высшего образования и фундаментальной науки в сфере медицины.

УДК 61:378-057.875(08)

ББК 74.58я73

ISBN 978-601-80722-7-7

© Издательство - НАО «ЗКМУ им.М.Оспанова», 2022

УДК 159.944.4-057.875.

Тұрғанбек Қ.Қ.

**МАРАТ ОСПАНОВ АТЫНДАҒЫ БҚМУ СТУДЕНТТЕРІ АРАСЫНДА
ЭМОЦИОНАЛДЫ КҮЙРЕУ СИНДРОМЫНЫҢ ТАРАЛУ ДӘРЕЖЕСІН
АНЫҚТАУ**

Патологиялық физиология кафедрасы
Ғылыми жетекшісі: м.ғ.м. Егизбаева Д. Қ.
Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КеАҚ,
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Кілттік сөздер: эмоционалды күйреу, эмоционалды күйреудің таралуы, студенттік сауалнама, деперсонализация.

Өзектілігі: Эмоционалды күйреу синдромы (ЭКС) – созылмалы стресс кезінде дамиды, дәрігер маманның эмоционалды-энергетикалық және жеке ресурстарының сарқылуынан пайда болатын синдром. Медицина саласында оқитын студенттер қызметі эмоционалды стресстік еңбек түрлерінің қатарына жатады және студенттің психикалық және соматикалық денсаулық деңгейіне әсер етеді[1]. Өзін-өзі бақылау және өзін-өзі реттеу резервтерінің болмауы эмоционалды күйреу синдромына алып келуі мүмкін. Бірқатар зерттеулер нәтижесі медициналық университет студенттері арасында эмоционалды күйреу синдромы таралу жиілігі жоғары екендігі анықталды[2].

Зерттеудің мақсаты: Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университетінің студенттері арасында эмоционалды күйреу синдромының таралу жиілігін анықтау.

Материалдар мен әдістер: Эмоционалды күйреу синдромының таралу жиілігін анықтау мақсатында 17-27 жас аралығындағы 115 студентке (1 курс – 34,7%, 3 курс 34,7%, 5 курс – 30,6%) сауалнама жүргізілді. Эмоционалды күйреу көрсеткішін анықтау – Maslach Burnout Inventory сауалнамасы арқылы жүргізілді. Сауалнама нәтижесі 3 субшкала арқылы бағаланды: Эмоционалды сарқылу; Деперсонализация; Жеке жетістіктердің редукциясы.

Нәтижелері. «Эмоционалды сарқылу» субшкаласын талдау бойынша: Жоғарғы дәрежеде - 1 курстың 31,6%-ында, 3 курстың 17,7%-інде, 5 курстың 7,6%-де, Орташа дәрежеде - 1 курстың 60,3%, 3 курстың - 59,3%, 5 курстың - 47,2%. Төменгі дәрежеде - 5 курстың 45,2% , 3 курстың – 22,9%, ал 1 курстың - 7,9% анықталды. «Деперсонализация» субшкаласын талдау бойынша: Жоғары дәрежеде - 1 курс студенттерінің 73,4%-ында, 3 курс - 71,1%, 5 курс - 30,1%, Орташа дәрежеде - 5 курс студенттерінің - 24,1% - ында, 1 курс - 21,2%, 3 курс - 18,2%, Төменгі дәрежеде - 5 курстың - 45,7%, 3 курстың - 10,6%, 1 курстың - 5,4% анықталды. «Жеке жетістіктер редукциясы» субшкаласын талдау барысында: Төменгі дәрежеде - 5 курстың 60,4%, 3 курстың 52,3%, 1 курс студенттерінің 46,3%-ында. Орташа дәрежеде - 1 курстың 33,2%, 5 курс - 30,4%, 3 курс 28,2%-ында. Жоғары дәрежеде - 1 курс студенттерінің 20,4%, 3 курс - 19,8%, 5 курс - 10,1% анықталды.

Қорытынды. “Эмоционалды сарқылу”, “Деперсонализация” және “Жеке жетістіктер редукциясы” субшкалаларын қорытынды мәнінен “Эмоционалды күйреу” көрсеткіші алынды. Осы көрсеткіш (эмоционалды күйреу) бірінші курс студенттерінің арасында жоғары дәрежеде (41,8%) кездесетіндігі анықталды. Бірінші курс студенттерінің басқа курс студенттеріне қарағанда жоғарғы жиілікте психоэмоционалды бұзылыстардың

болуы жаңа ортаға бейімделу үрдісімен қатар қарқынды режим, ұйқы тәртібінің бұзылуынан болуы мүмкін.

Әдебиеттер тізімі:

1. А.К. Ешманова, Г.Б. Умутбаева, А.И. Нуфтиева - Исследование профессионального выгорания среди студентов КазНМУ и медицинских работников некоторых учреждений г. Алматы. – стр. 1-2.
2. Ишутина И.Н. – Синдром эмоционального выгорания у студентов-медиков – неизбежность или вымысел? // Бюллетень медицинских Интернет-конф. //2014 Том 4.

РЕЗЮМЕ

Турганбек К.К.

Определение степени распространенности синдрома эмоционального выгорания среди студентов ЗКМУ имени Марата Оспанова

Кафедра патологической физиологии

Научный руководитель: м.м.н. Егизбаева Д. К.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»,
Город Актобе, Республика Казахстан.

Выявлена частота распространения синдрома эмоционального коллапса среди студентов Западно-Казахстанского медицинского университета им.Марата Оспанова.

SUMMARY

Turganbek K.K.

Determination of the prevalence of emotional burnout syndrome among students of the WKMU named after Marat Ospanov

Department of Patological Physiology

Scientific supervisor: m.m.s.Egizbaeva D. K.

«West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov»

Actobe city, The Republic of Kazakhstan.

The frequency of the spread of emotional collapse syndrome among students of the West Kazakhstan Medical University was revealed. Marat Ospanov.

УДК 81'271.1-057.875(043)

Сангалиев Е.

РЕЗУС - ТЕРІС ҚАН ТОБЫ БАР ӘЙЕЛДЕРДІҢ ЖҮКТІЛІГІНІҢ ЖҮРГІЗІЛУІ

Патологиялық физиология кафедрасы

Ғылыми жетекшісі: м.ғ.м. Егизбаева Д. К.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КеАҚ,

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Кілттік сөздер: сөйлеу ортасы, медицина студенттері, сұрастыру, жазбаша сөйлеу, ауызша сөйлеу.

Өзектілігі. Қазіргі уақытта ана мен қағанактың иммунологиялық үйлесімсіздігі өзекті мәселе болып отыр[1]. Ұрықтың гемолитикалық ауруының барлық клиникалық маңызды жағдайларының 95%-ы Rh факторының сәйкессіздігіне байланысты. Резус-теріс ананың ұрықтың резус-оң эритроциттерімен сенсбилизациясы 1% жағдайда жүктілік кезінде және 10% жағдайда - босанғаннан кейін, ұрық қаны ананың қанына түскен кезде пайда болуы мүмкін. Жүктілік кезіндегі Rh-теріс әйелде Rh оң ер адамнан 55-60% жағдайда ұрық Rh -оң болады. Резус-позитивті ер адамның 60%-ы гетерозиготалы, ал 40%-ы резус-фактор бойынша гомозиготалы болғандықтан,

акушерлік ұсыныстарға сәйкес резус-позитивті ер адамның резус-теріс әйелінің жүктілігі резус-оң ұрықтың жүктілігі ретінде жүргізілуі керек [2].

Зерттеудің мақсаты. Резус - теріс қан тобы бар әйелдердің жүктілігінің жүргізілуі ерекшеліктерін зерттеу.

Материалдар мен әдістер. Ақтөбе қаласы №4-ші қалалық емханада жүктілігі бойынша 2022 жылдың көкек айынан.2022 жылдың қыркүйек айының аралығында тіркелген, қанының резус – факторының терістігі (Rh -) серологиялық расталған 22 - 40 жас аралығындағы 22 жүкті әйелдердің жеке карталарына талдау жүргізілді.

Нәтижелер. Қан топтары арасында қанның теріс факторы Rh (-) III (B) топта 36%, II (A) және I (O) топтарда 27%, IV(AB) топта 9% кездесті.

Зерттелген жүкті әйелдердің қан сарысуындағы толық емес резусқа қарсы антиденелердің титрі 1:2-ден 1:128-ке дейін болды. Резус - теріс қан тобы бар әйелдердің жүктілігінің жүргізілуінде бірқатар ерекшеліктер анықталды, яғни, дәрігер-гинеколог анамнезді жинаудан басқа алдыңғы жүктілікпен байланысы бар факторлар (жатырдан тыс жүктілік; жүктіліктің үзілуі; алдыңғы жүктіліктегі инвазивті диагностика; алдыңғы жүктіліктегі қан кету) анықтаумен қатар жүктілік кезінде резус-иммундау мәселесі қарастырылатындығы анықталды.

Қорытынды. Қазіргі уақытта Rh-теріс қаны бар әйелдерді жүктілігін жүргізудің нақты алгоритмі жасалған. Осы қарапайым алгоритмді ұстану әйелге дені сау сәбилерді дүниеге әкелуге мүмкіндік береді. Осы кезеңде бір жақты шешімі әлі де қарастырылып отырған мәселе- ұрықтың Rh - факторын жүктілік кезінде анықтау болып отыр.

Әдебиеттер тізімі:

1. Конопляников А.Г., Тороповский А.Н., Викторов Д.А., Мякишева Ю.В., Бурганова Р.Ф., Соловьев А.В., Казакова А.В., Мариновская В.Б. Иммунологическая несовместимость плода и матери по резус-фактору: медицинская значимость и экономический эффект применения молекулярно-генетических технологий. *Акушерство, Гинекология и Репродукция.* 2021;15(5):525–533. <https://doi.org/10.17749/2313-7347/ob.gyn.rep.2021.245>.
2. Jensen M.P., Damkjaer M.B., Clausen F.B. et al. Targeted Rhesus immunoglobulin for RhD-negative women undergoing an induced abortion: A clinical pilot study. *Acta Obstet Gynecol Scand.* 2019;98(9):1164–71. <https://doi.org/10.1111/aogs.13606>

РЕЗЮМЕ

СангалиевЕ.

Ведение беременности у женщин с резус-отрицательной группой

Кафедра патологической физиологии

Научный руководитель: м.м. н. – Егизбаева Д. К.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имениМарата Оспанова»,
Город Актөбе, Республика Казахстан.

Данным исследованием установлено, что в ходе ведения беременных женщин с резус-отрицательной кровью врачом-гинекологом проводится кроме сбора анамнеза (факторов, имеющих связь с предыдущими беременностями: внематочная беременность; прерывание беременности; инвазивная диагностика в предыдущих беременностях; кровотечения в предыдущих беременностях) рассмотрение вопроса резус-иммунизации во время беременности.

SUMMARY

Sangaliyev Y.

Pregnancy management of women with Rh-negative blood factor

Department of Patological Physiology

Scientific supervisor: m.m.s. Egizbaeva D. K.
«West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov»
Aktobe city, The Republic of Kazakhstan.

This study found that during the management of pregnant women with Rh-negative blood, a gynecologist, in addition to collecting anamnesis (factors related to previous pregnancies, ectopic pregnancy, termination of pregnancy, invasive diagnosis in previous pregnancies, bleeding in previous pregnancies), considers the issue of Rh-immunization during pregnancy

УДК 616.9-036.88(574.13)

Шаратдинова А.С.

АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫНЫҢ ТҮРҒЫНДАРЫ АРАСЫНДА COVID-19-БЕН БАЙЛАНЫСТЫ БАРЛЫҚ СЕБЕПТЕРДЕН БОЛАТЫН ӨЛІМ

Эпидемиология кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ.к., қауымдас. профессор Уразаева С.Т.
КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: ковидтен болатын өлім, статистика, ковидтен өлімнің корреляциясы, денсаулық жағдайының нашарлауы.

Өзектілігі. 2020 жылы табысы жоғары 29 елде миллионға жуық шамадан тыс өлім жағдайы тіркелді, көрсеткіштер барлық дерлік елдерде әйелдерге қарағанда ер адамдарда жоғары болды. Шамадан тыс өлім көптеген елдерде тіркелген COVID-19 өлім-жітімінен едәуір асып түсті, бұл пандемияның өлімге толық әсерін анықтау үшін шамадан тыс өлімді бағалау қажет екенін көрсетеді. Сонымен қатар, біршама елдерде өлім-жітімнің гендерлік теңсіздігі айқын байқалды [1]. Соңғы пандемияға дейінгі жылдары Қазақстанда өлім саны тұрақты болды: 2014 жылдан бастап 2019 жылға дейін ол 129 мың - 131 мың шегінде ауытқып отырды. Алайда, 2020 жылы өлім саны 162 мыңнан асты. 2017-2019 жылдардағы өлімнің орташа санымен салыстырғанда, 2020 жылы Қазақстанда шамадан тыс өлім саны 31 751 құраған. Алдыңғы жылдары, мысалы, 2019 жылы (2016-2018 жылмен салыстырғанда) немесе 2018 жылы (2015-2017 жылдармен салыстырғанда) шамадан тыс өлім болған жоқ, тіпті төмендеу байқалды [2].

Зерттеудің мақсаты: пандемияға дейінгі және кейінгі кезеңдегі барлық себептерден болатын өлім-жітімге талдау жүргізу.

Материалдар мен әдістер. Ақтөбе облысы бойынша 2017-2021 жылдардағы өлім-жітім құрылымына ҚР ДСМ "РЭДСО" ШЖҚ РМК Ақтөбе облыстық филиалынан алынған материалдар бойынша талдау жүргізілді.

Зерттеу нәтижелері. ХАЖ-10 сәйкес, 2017-2021 жылдар бойынша көрсеткіштердің өсуі барлық дерлік аурулар топтарында байқалады. Атап айтқанда жүрек қан тамыр жүйесі аурулары, соның ішінде жүректің ишемиялық ауруы 2017 ж - 424 жағдайдан 2021 ж. -731 жағдайға дейін өсуі байқалады, сондай - ақ ми тамырларының зақымдануы 2017 ж -535 жағдай тірелсе, ал 2021 ж. - 764 жағдайға дейін жоғарылады. Францияда жүргізілген зерттеуде қатарлас COVID-19 диагнозымен инсультпен ауруханаға жатқызылған науқастарда COVID-19 диагнозынсыз инсультпен ауруханаға жатқызылған науқастармен салыстырғанда ауруханада және 3 айлық өлім-жітім көрсеткіштері жоғары болды [3]. Сонымен қатар, жедел инфаркт миокардісі мен стенокардия бойынша да өсу тенденциясы байқалады. Ал, осы жылдардағы ас қорыту жолдарының ауруларын қарастырсақ: 2020 және 2021 ж.ж. бұл аурулардың да тіркелуі

өскені байқалады. Қатерлі ісіктер мен инфекциялық аурулардан COVID-19 қоспағанда (жедел ішек инфекциясы, туберкулез) керісінше өлім саны азайған.

Қорытынды. Сонымен, COVID-19 ауруы қосалқы аурулары бар науқастардың денсаулығының нашарлауына, қосалқы созылмалы ауруларының ауыр дәрежеде өтуіне және өліммен аяқталуына әсер етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Nazrul Islam, Vladimir M Shkolnikov, Rolando J Acosta, Ilya Klimkin, Ichiro Kawachi, Rafael A Irizarry et al. Excess deaths associated with covid-19 pandemic in 2020: age and sex disaggregated time series analysis in 29 high income countries. *BMJ-BRITISH MEDICAL JOURNAL* 373

2. Forbes.kz Қазақстан vs коронавирус. 2-бөлім: Артықөлім.

3. Gabet A.^a · Grave C.^a · Chatignoux E.^a · Tuppin P.^b · Béjot Y.^c · Olié V.^a

Characteristics, Management, and Case-Fatality of Patients Hospitalized for Stroke with a Diagnosis of COVID-19 in France. *Neuroepidemiology*, 2021, Vol.55, No.4

РЕЗЮМЕ

Шаратдинова А.С.

**Смертность от всех причин, связанных с covid-19 среди жителей
Актыобинской области**

Кафедра эпидемиологии к.м.н., асс. профессор Уразаева С.Т.

Некоммерческое акционерное общество Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова, город Актобе, Республика Казахстан.

Анализ структуры смертности за 2017-2021 годы по Актыобинской области по материалам Актыобинского областного филиала РГП на ПХВ "РЦЭЗ" МЗ РК показал, что COVID-19 приводит к ухудшению состояния здоровья пациентов с сопутствующими заболеваниями, их прогрессированию и риску летального исхода.

SUMMARY

Sharatdinova A.S.

**Mortality from all causes related to covid-19 among residents of
Aktobe region**

Department of Epidemiology Candidate of Medical Sciences, Associate Professor Urazayeva S.T. Non-profit Joint Stock Company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe, Republic of Kazakhstan.

The analysis of the mortality structure for 2017-2021 in the Aktobe region based on the materials of the Aktobe regional branch of the Republican Center of electronic Health care of the Ministry of Health of the Republic of Kazakhstan showed that COVID-19 leads to a deterioration in the health of patients with concomitant diseases, their progression and the risk of death.

Мамедова С.Н., Иниязова К.С.

МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИЗНАКИ ВОСПАЛИТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ПОДЖЕЛУДОЧНОЙ ЖЕЛЕЗЫ ПРИ САХАРНОМ ДИАБЕТЕ

Кафедра гистологии

Научный руководитель: магистр Сарина А.А.

НАО «Западно-Казахстанской медицинской университет имени Марата Оспанова»,
город Актобе, Республика Казахстан

Ключевые слова: сахарный диабет, воспаление поджелудочной железы, морфологические признаки, литературный обзор, паренхима железы.

Актуальность заключается в важности изучения особенностей морфологических признаков строения здоровой поджелудочной железы и при воспалительном процессе поджелудочной железы при сахарном диабете. Сахарный диабет занимает первое место среди эндокринных заболеваний. Согласно данным ВОЗ во всем мире насчитывается более 150 млн. больных сахарным диабетом. Количество больных сахарным диабетом удваивается каждые 15 лет. А также в развитых странах смертность от СД занимает 4 место [1,2,3].

Цель исследования: Сравнительная оценка об изменении морфо-гистологической структуры поджелудочной железы при сахарном диабете.

Материалы и методы: В исследовании были изучены полнотекстовые публикации на английском, русском, азербайджанском языках, в которых идет речь о морфологических признаках воспалительного процесса поджелудочной железы при сахарном диабете.

Результаты: По результатам проведения анализа и обзора с изученной литературы, был сделан вывод о различии морфофункциональных признаков поджелудочной железы при сахарном диабете. Количество островков Лангерганса и их размеры при сахарном диабете значительно уменьшены. Клетки островкового аппарата в различной степени дистрофически изменены, иногда атрофичны, а в соединительнотканых прослойках отмечается гиалиноз. При некоторых клинических формах сахарного диабета наряду с дистрофическим и атрофическим процессами иногда могут наблюдаться явления регенерации островковой паренхимы.

Заключение: Таким образом, в большинстве случаев отмечалось уменьшение числа и размеров островков Лангерганса. Во всех исследованных случаях были обнаружены воспалительные изменения в поджелудочной железе преимущественно в виде лимфоидной, плазмацитарной и макрофагальной инфильтрации. В клетках островкового аппарата отмечено очень большое количество внутриядерных герпетических включений II типа. Признаки воспаления отмечены как в паренхиме железы, так и в жировой и фиброзной тканях.

Список литературы:

1. Сахарный диабет 2 типа. Проблемы и решения: Т. 1 / Александр Сергеевич Аметов . – 3-е изд., перераб. и доп. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 350 с.
2. Актуальные вопросы терапии и обучения пациентов с сахарным диабетом [Электронный ресурс]: цикл веб-конференций. – 3,41 Кб. – Москва, 2013.
3. Рафиг Мамедгасанов «Şəkərli diabet» - Баку, 2016

ТҮЙІН

Мамедова С.Н., Иниязова К.С.

Қант диабетіндегі ұйық безінің қабыну процесінің морфологиялық белгілері

Гистология кафедрасы

Аға ғылыми қызметкер, магистр Сарина А.А.

«Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы, Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы
Қант диабеті кезіндегі ұйқы безінің гистологиялық типтері морфология белгілері бойынша әртүрлі, бұл аурудың клиникалық ағымын болжауға мүмкіндік беретін гистологиялық зерттеу әдісін қолдануды қажет етеді.

SUMMARY

Mamedova S. N., Iniyatova K. S.

Morphological signs of the inflammatory process of the pancreas in diabetes mellitus

Department of Histology Senior Researcher, Master Sarina A.A. Non-profit joint stock company "West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov", Aktobe city, Republic of Kazakhstan

Morphological signs of the pancreas in diabetes mellitus vary quite well within the histological type, which requires the use of a histological research method that allows predicting the clinical course of the disease.

УДК 614.253.5(043)

Шақтыбай А.Т., Хамзиева М.М., Нұрмұханов Б.Н., Күзембай А.С.,
Қуаналиева Д.С.

**МЕЙІРБИКЕ ІСІНДЕГІ КОММУНИКАТИВТІ ДАҒДЫЛАРДЫҢ
ҚАҒИДАТТАРЫ: ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ**

Қоғамдық денсаулық және денсаулық сақтау кафедрасы

Ғылыми жетекші: PhD, доцент Абдикадирова И.Т.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КеАҚ
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: медбике, диагностикалық қарым-қатынас, науқасты күту, қарым-қатынас дағдылары, моральдық және этникалық ұстанымдар.

Өзектілігі. Мейірбикелер әртүрлі мәдени қоғамдардағы әртүрлі әлеуметтік-экономикалық және басқа жағдайларда жұмыс істейді. Дегенмен, мейірбике ісінің кейбір коммуникативті қағидастары барлық жерде болмаса да, көптеген елдерде қабылданған.

Орта медициналық қызметкер ақпарат беру және пациенттермен тілдесу, диагнозын хабарлауға, сонымен қатар, оларға берілген жағымсыз жаңалықтарды түсінуге және жеңуге көмектесуде маңызды рөл атқарады. Осы үрдістерді дұрыс жеткізу үшін мейірбике коммуникативті дағдыларды меңгерген болуы керек.

Зерттеу мақсаты: Халықаралық тәжірибедегі мейірбикелердің коммуникативті дағды қағидастарын және оның меңгеруін зерттеу.

Материалдар мен әдістер: PubMed, E-library, m-book деректер базасынан әдебиеттердің алдын ала анықталған іздеу салу сөздерін пайдалана отырып, ағылшын, орыс тілдерінде іздеу, мәліметтердің сенімділігі, дұрыстығын бағалау.

Нәтиже. Мейірбикелердің коммуникативтік дәстүрлерінің үлгісін Батыста, әсіресе, Ұлыбритания мен АҚШ сияқты елдердің тәжірибесінен көруге болады. Дүниежүзінің

барлық елдерінде мейірбикелер батыс оқулықтары бойынша оқытылады. З.Банковскийдің пікірінше (2018), медициналық жоғары оқу орындарының студенттері этикаға қатысты барлық мәселелермен шындап танысуы қажет [1]. Германияда 2131 науқасқа жүргізілген сауалнама нәтижесінде медициналық көмектің қанағаттанарлықсыз нәтижесін көрсетті. Пациенттердің 63%-ы уақыт пен қарым-қатынасты жеткіліксіз деп санайды, 44%-ы медициналық қызметкерлердің дәрігерлік рецепттерді дұрыс түсіндірмейді деген[2].

Қазақстанда бұл сала салыстырмалы түрде аз дамыған. Оның мақсатын, міндеттерін қалыптастыру үшін медицина қызметкерлеріне республикалық деңгейде семинар ұйымдастырылды. Ұсынылған тренингтердің маңызды ерекшелігі медицина қызметкерлердің практикалық сабақтарына арналған егжей-тегжейлі және сонымен бірге қолжетімді, пациенттермен қарым-қатынас үлгісі болды. Семинар өз кезегінде медициналық қызметкерлерге әлемдік медициналық тәжірибемен танысуға, өз жетістіктерін түсінуге және кәсіби біліктілігін арттырудың тиімді стратегияларын әзірлеуге мүмкіндік береді [3].

Қорытынды. Қазіргі уақытта денсаулық сақтау мен қоғамда болып жатқан өзгерістерді ескере отырып, мейірбикенің коммуникативті дағдыларын пайдалану туралы деректерге шолу берілді. Халықаралық тәжірибелік әдебиеттерде мейірбикенің коммуникативті дағды қағидаттарының қолайлығы мен сенімділігі туралы оң көзқараста болғанымен, Қазақстанда коммуникативті дағды сенімділігі даму үстінде. Мейірбикелер әрдайым өзінің моральдық-этикалық позицияларын, этикалық және эстетикалық ұстанымдарын жетілдіруі тиіс және ол пациенттерге медициналық сала бойынша барлық көмекті сапалы көрсете алуы керек. Қорытындылай келе, медицина қызметкерлері коммуникативті дағдыларды, қарым-қатынас мәдениетін, тұлға психологиясының негіздерін білуі өте маңызды.

Әдебиеттер тізімі:

- 1.Муслимова В.Б. Зарубежный опыт этических принципов сестринского дела. 156-159.
- 2.Генри Б., Зоренсен М., Гуршфельд М. Медицинские сестры-администраторы и руководители С.44–47.
- 3.Elnaz Yazdanparast1, Malihe Davoudi/The Effectiveness of Communication Skills Training on Nurses' Skills and Participation in the Breaking Bad News//2021 Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research

РЕЗЮМЕ

Шақтыбай А.Т., Хамзиева М.М., Нұрмұханов Б.Н., Күзембай А.С., Қуаналиева Д.С..

Принципы коммуникативных навыков в сестринском деле: международный опыт

Кафедра Общественного здоровья и здравоохранение

Научный руководитель: PhD, доцент: Абдикадинова И.Т..

НАО ЗКМУ имени Марата Оспанова, город Ақтобе, Республика Казахстан

Медицинская сестра играет важную роль в предоставлении информации и общении с пациентами, сообщении их диагноза и помощи им в понимании и преодолении плохих новостей. Для того чтобы правильно сообщать об этих процессах, медсестра должна обладать коммуникативными навыками.

SUMMARY

Shaktybay A.T., Khamziyeva M.M., Nurmukhanov B.N., Kuzembai A.S., Kuanaliyeva D.S.

Principles of communication skills in nursing: international experience

Department: Public health and health care

Scientific supervisor: PhD Abdikadrova I.T.

West Kazakhstan Marat Ospanov medical university

The nurse has an important role to play in providing information and communicating with patients, communicating their diagnosis, and helping them understand and deal with bad news. In order to properly communicate these processes, the nurse must have communication skills.

УДК 613.98-053.88(574.13)

Арыстанова А.Б., Сағынғали Н.М., Садық Д.Б., Темирзакова А.А.,
Абдикадирова И.Т.

АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНДАҒЫ ЕГДЕ ЖАСТАҒЫ АДАМДАРДЫҢ МЕНТАЛЬДЫ ДЕНСАУЛЫҒЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қоғамдық денсаулық және денсаулық сақтау кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ.м., аға оқытушы: Бекбауова А.У.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КеАҚ, Ақтөбе қ,
Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: психикалық денсаулық, ересектер, психикалық бұзылулар.

Өзектілігі. Қазақстан Республикасындағы психиатриялық көмек мамандандырылған болғандықтан, жалпы тәжірибелік дәрігерлерге шағымданған егде жастағы науқастардың 50%-да психикалық бұзылулар белгілері табылған [1,2]. Бұл дегеніміз Қазақстан Республикасының статистикасы егде жастағы адамдардың психикалық ауруларын тіркемейді. Нәтижесінде қарт адамдардың психикалық жүйесінің бұзылулары назардан тыс қалуда. Психикалық бұзылыстары бар осы жастағы адамдардың басым бөлігі тиісті қамқорлыққа мұқтаж.

Зерттеу мақсаты. Егде жастағы адамдардың ментальды денсаулығының ерекшеліктерін зерттеу.

Зерттеу материалдары мен әдістері. 2018-2020 жылдардағы ҚР халық денсаулығы және Ақтөбе облысы денсаулық сақтау ұйымдарының қызметі туралы статистикалық жинақтары және №1 қалалық емхана бойынша 60-75 жас аралығындағы егде тұрғындарының «Психикалық ауруларды электронды тіркеу» ақпараттық жүйесі бойынша алынған мәліметтер (№052/е нысаны – амбулаториялық пациенттің медициналық картасы; №030-2/е – психикалық бұзылысы бар науқасты бақылау картасы; №061/е нысан – психикалық бұзылысы бар науқастардың контингенті туралы есебі; №014/е нысан – психикалық бұзылысы бар науқастардың стационардан шыққаны туралы есебі). Зерттеуде ретроспективті және статистикалық талдау әдістері жүргізілді [2].

Нәтижелер. Зерттеу нәтижесі ҚР және Ақтөбе қаласы халқының ментальды денсаулық жағдайына Республикалық ғылыми-тәжірибелік психиатрия, психотерапия және наркология орталықтары жариялайтын «Қазақстан халқына психиатриялық көмек» материалдарының жыл сайынғы статистикалық жинақтары бойынша талдау жасалды. 2020 жылы алғаш сырқаттанғандар саны 100 мың адамға шаққанда 53,8 % жағдайды құрады [3]. Осы кезеңде республикадағы ментальды бұзылуларға қатысты Ақтөбе ҮІІ орынды иеленді. Сонымен қатар, ХАЖ-10 жинағы бойынша егде жас тұрғындарының арасында 1-орында шизофрения және шизотипті сандырақтау, 2-орында аффективті неврологиялық бұзылыстар тіркелген, ал жеңіл түрдегі бұзылыстар психоздар, күйзелістік синдромдары тіркелмеген. Ал бұл арнайы мамандардың қарауында, тек қана ауыр түрдегі науқастар ғана тіркелетінін көрсетеді [3].

Қорытынды: Зерттеу бойынша 60-75 жас аралығындағы егде жастағы тұрғындарда күйзеліс, үрей алаңдаушылық, мазасыздық белгілері көп анықталған. Бұл белгілерге егде жастағы адамдар көңіл бөлмейтіндіктен оны асқындыру сатысына (шизофрения, деменция, Альцгеймер ауруы) дейін апарды. Осыған сәйкес жалпы тәжірибелік дәрігерлер тиісті көмекті бере алмайды. Ал психиатриялық көмек мамандандырылған, ол денсаулық сақтаудың жалпы жүйесінен бөлек және жеке заңмен реттеледі, сол себепті МСАК деңгейінде психиатриялық қызметтер әлі де толық қолжетімді емес[2,3].

Әдебиеттер тізімі:

1. Захарчук С. А. Исследование отношения к здоровью пожилых людей в современном психологии 2019 г., стр. 63-74
2. «Психологическое здоровье и его составляющие» Черника А.С. 2021 г., стр. 328-331.
3. 2018-2020 жж. Қазақстан Республикасы халқының денсаулығы және денсаулық сақтау ұйымдарының қызметі статистикалық жинақ., Нур-Сұлтан, 03.09.2021ж.

РЕЗЮМЕ

Арыстанов А.Б., Сағынғали Н.М., Садық Д.Б., Темірзакова А.А., Абдикадилова И.Т.

Особенности ментального здоровья пожилых людей в городе актобе

Кафедра Общественное здоровье и здравоохранение

Научный руководитель: м.м.н., старший преподаватель Бекбауова А.У.

Западно-Казакстанский медицинский университет имени Марата Оспанова, г.Актобе, Республика Казакстан.

Исследование показало, что у пожилых жителей в возрасте от 60 до 75 лет больше симптомов стресса, беспокойства, тревожность. Это приводит к стадии осложнения (шизофрения, деменция, болезнь Альцгеймера), когда пожилые люди не обращают внимания на симптомы. В соответствии с этим врачи общей практики не могут оказывать надлежащая помощь. А психиатрическая помощь специализирована, она отделена от общей системы здравоохранения и регулируется отдельным законом, поэтому психиатрические услуги по-прежнему недоступны на уровне ПМСП.

SUMMARY

Arustanov A.B., Sagyngali N.M., Sadyk D. B., Temirzakova A.A., Abdikadirova I.T.,

Features of mental health of elderly people in aktobe

Department: Public health and health care

Scientific director: Bekbauova A. U., master of medical sciences, senior teacher of the department

NJSC West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe city, Republic of Kazakhstan

The study showed that older residents aged 60 to 75 years have more symptoms of stress, anxiety, anxiety. This leads to a stage of complication (schizophrenia, dementia, Alzheimer's disease), when older people do not pay attention to the symptoms. In accordance with this, general practitioners cannot provide proper care. And psychiatric care is specialized, it is separated from the general health care system and regulated by a separate law, so psychiatric services are still not available at the PHC level.

Қайыржанов Р.М., Ирмуханов Б.Б., Қожақметова Д.Ә.

ХРОНОТИПКЕ БАЙЛАНЫСТЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ ДЕНСАУЛЫҚ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ

Патофизиология кафедрасы

Ғылыми жетекші: Ауезова Д.С

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік медициналық университеті
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: оқушылардың денсаулығы, хронотиптері, жүрек-тамыр жүйесі, Робинсон индексі, сұрақ қою.

Өзектілігі. Денсаулық мәселесінде адамның жеке ерекшеліктерін ескеруде маңызды фактор болып табылады. Адамның осындай ерекшеліктерінің бірі оның хронотипі болып табылады, ол дененің әртүрлі мүшелері мен жүйелерінің функционалдық белсенділігінің күнделікті динамикасының сипатын білдіреді (ояту және ұйықтау уақыты, өнімділік динамикасы, 24 сағаттық артериялық қысым, өкпе желдету көлемінің ауытқуы, т.б.). Адам үшін биоритмдерді есепке алудың маңыздылығы айқын, өйткені ағзаның функционалдық белсенділігінің күнделікті динамикасы бейімделу процесінің бөлігі болып табылады, оның ағымы денсаулық жағдайын алдын-ала анықтайды. Әрбір биоритмологиялық тип олардың кейбір факторларға дұрыс төзімділігін және басқаларға жоғары сезімталдығын анықтайтын тіршілік әрекетінің ерекше ерекшеліктеріне тән. Тиісінше, жеке өмір салтын, атап айтқанда, күн тәртібін ұйымдастырған кезде оның белгілі бір биоритмологиялық типке жататындығын елемей, бұл төмен өнімділік жағдайында болған кезде денеге шамадан тыс жүктеме әкелуі мүмкін. Мұндай жағдай жүйелі түрде қайталанса, бұл шамадан тыс жұмыстың дамуына және болашақта патологияның қалыптасуына әкелуі мүмкін. [2]

Зерттеу мақсаты. Хронотипке байланысты студенттердің денсаулық жағдайын бағалау

Материалдар және әдістері. Зерттеу объектісі – БҚМУ емдеу-профилактикалық факультетінің 3 курстың студенттері, олардың ішінде 26,6% ұлдар және 73,3% қыздар. Зерттеу объектісі – БҚМУ емдеу-профилактикалық факультетінің 3 курстың студенттері, олардың ішінде 26,6% ұлдар және 73,3% қыздар. Хронотипті анықтау үшін Хорн-Остберг сынағы қолданылды. бойынша зерттелді. Жүрек-қан тамыр жүйесінің (ЖСС) функционалдық жағдайы жүрек соғу жиілігі, қан қысымы бойынша бағаланды. Жүрек қан- тамырлық жүйесі көрсеткішін Робинсон индексі есептеу арқылы бірыңғай әдістеме бойынша зерттелді. Организм жағдайы студенттерден сұхбаттасу арқылы алынды [3].

Зерттеу нәтижелері. Зерттеу барысында Жалпы медицина факультетінің 3 курс студенттерінің хронотиптері анықталды, оның ішінде 78,8% - «көгершіндер», 14,4% - «үкілер» және 6,6% - «қаршыға». Робинсон индексі бойынша студенттердің 54,4% жүрек қан- тамырлық жүйесі көрсеткіші 85-тен жоғары, бұл ЖҚЖ функциялық жеткіліксіздігі бар екенін жобалайды. Студенттердің 45,6% жүрек қан- тамырлық жүйесі көрсеткіші 85-тен кем, бұл ЖҚЖ функциялық қызметі қалыпты жағдайда екенін айтады [1].

Қорытындысы. Осылайша, алынған мәліметтер хронотипке байланысты денсаулық жағдайының типологиялық "портретін" құруға мүмкіндік берді. Биоритмдердің түріне байланысты денсаулық жағдайының ерекшеліктерін ескере отырып, еңбек және

демалыс режимін, қозғалыс белсенділігін және жалпы өмір салтын ұтымды етуге бағытталған тиімді жеке сауықтыру шараларын жүргізуге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Балбатун, О.А. Методы диагностики и значение хронотипов человека/ О.А. Балбатун // Медицинские знания. – 2011. - No 1. – С. 24-26.
2. Барбараш, Н.А. Оцените свое здоровье сами / Н.А. Барбараш, В.И. Шапошникова. – СПб, 2003. – 256с.
3. Вайнер, Э.Н. Валеология / Э.Н. Вайнер. – М.: Флинта: Наука, 2010. – 232с.

РЕЗЮМЕ

Қайыржанов Р.М., Ирмуханов Б.Б., Қожақметова Д.Ә.

Особенности состояния здоровья студентов в зависимости от хронотипа

Патологиялық физиология кафедрасы
Ғылыми жетекші: Аuezова Д.С.

Западно Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова

В вопросе здоровья важным фактором является учет индивидуальных особенностей человека. Особенности личности определяют не только predetermined внешние фенотипические признаки, но и повседневное поведение, образ жизни, профессиональный выбор, предрасположенность к различным предрасполагающим заболеваниям.

RESUME

Kaiyrzhanov R.M., Irmukhanov B.B., Kozhakmetova D.

Features of the health status of students depending on the chronotype

Department of Pathology physiology
Auezova D.S.

West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov

In the matter of health, an important factor is taking into account individual characteristics of a person. Personality traits determine not only predetermined external phenotypic signs, but also everyday behavior, lifestyle, professional choice, predisposition to various predisposing diseases.

УДК 616.12-057(574.13)

Момышева.А.С., Алпысбай.Н.Е.

АҚТӨБЕ ФЕРРОҚОРЫТПА ЗАУЫТЫ ЖҰМЫСШЫЛАРЫ АРАСЫНДАҒЫ ЖҮРЕК-ҚАНТАМЫР ЖҮЙЕСІ АУРУЛАРЫНЫҢ КЕЗДЕСУ ЖИЛІГІ

Патологиялық физиология кафедрасы
Ғылыми жетекші: Нурымова Г.К.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КеАҚ,
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: зиянды әдеттер, металдық феррохром, ретроспективті талдау, бейорганикалық шаң, клиникалық тексеру.

Өзектілігі: Дүниежүзілік Денсаулық Сақтау Ұйымының деректері бойынша, соңғы ширек ғасырда 30-79 жас аралығындағы ересектер арасында артериялық гипертензияға шалдыққан науқастар саны 650 миллионнан 1,28 миллион адамға дейін өскен. Қазақстан Республикасында аурудың жалпы жүктемесінің едәуір бөлігі, жоғары қан қысымы (14,3%) маңызды қауіп-қатер факторлары ретінде теңгерімсіз тамақтанудан

кейін екінші орынды алады.[1] Жүрек-тамыр жүйесі ауруларының ішінде кең тараған негізгі буыны-артериялық гипертензия. Көптеген зерттеулер қоршаған орта мен өмір салты факторларының өзгеруі ЖҚА дамуына айтарлықтай әсер етуі мүмкін екенін көрсетті.[2].Оның ішінде өндірістік зиянды және қауіпті факторлардың әсері өте жоғары. Ақтөбе ферроқорытпа зауытындағы цехтардың технологиялық үрдістері бойынша негізгі зиянды факторлары:бейорганикалық шаң, хром және оның қосылыстары, шу, еңбектің ауырлығы мен қарқындылығы [3]. Бұл факторлардың кешенді әсері артериялық гипертензияның дамуына ықпал етеді.

Зерттеу мақсаты: Ақтөбе ферроқорытпа зауыты негізгі және қосалқы цехтар жұмысшылары арасындағы артериялық гипертензияның кездесу жиілігін анықтау.

Зерттеу материалдары мен әдістері: «Евразия» медициналық орталығында артериялық гипертензия бойынша есепте тұрған 150 науқастың амбулаторлық карталарына ретроспективті талдау жүргізілді.

Нәтижелер: «Евразия» медициналық орталығында тіркелгендер саны2087 адам. Диспансерлік есепке алынғандар саны 338. Оның ішінде артериялық гипертензия 183 (54,1%), қант диабеті 70 (20,7%), жүректің ишемиялық ауруы 50 (14,7%). Артериялық гипертензиямен тіркеуде тұрған 183 науқастың 150-і Ақтөбе ферроқорытпа зауытында жұмыс жасайды. Жүргізілген талдаулар нәтижесінде 118 (78,7%) жағдай ерлер арасында, 32 (21,3%) әйелдер арасында кездеседі, жас аралығы бойынша 18-44 жас-7%, 45-59 жас - 79%, 60-74 жас - 14%.

Негізгі цехтардағы жұмысшылар арасындағы кездесу жиілігі 21(14%), қосалқы цехтардағы жұмысшылар арасындағы кездесу жиілігі 129 (86%) құрайды. Оның ішінде: жөндеу-механикалық цехы 32 (21,3%), автоцех 24 (16%), теміржол цехы 20 (13,3%). Соның ішінде ерлер арасындағы артериялық гипертензияның кездесу жиілігі жөндеу механикалық цехта 21%, автоцехта 19%, балқыту цехында 16%. Әйелдер арасында артериялық гипертензияның кездесу жиілігі сервистік қызмет көрсету цехында - 25%, жөндеу-механикалық цехта - 23%, қалдықтарды қайта өңдеу цехында - 16%.

Қорытынды: Ақтөбе ферроқорытпа зауытының негізгі және қосалқы цех жұмысшылары арасында артериялық гипертензияның таралуында өндірістік ортаның зиянды факторларының маңыздылығы жоғары.

Әдебиеттер тізімі:

- 1.Ә.Т.Кинаятовна, М.И.Тлеубаева, Г.И.Ешенкулова//Қазақстан Республикасындағы антигипертензивті дәрілік заттардың фармацевтикалық нарығын талдау//ӨОК.615.2.615.22
- 2.Чаулин А.М., Дупляков Д.В.Факторы окружающей среды и сердечно-сосудистые заболевания // Гигиена и санитария. 2021-С. 224-225.
3. Мамырбаев, А. А. Характеристика условий труда на Актюбинском заводе ферросплавов // Гигиена труда и медицинская экология. – №1 (26). – 2010. – С. 546-547.

Резюме

Момышева.А.С.,Алпысбай.Н.Е.

Частота встречаемости сердечно-сосудистой заболеваний среди работников Актюбинского завода ферросплавов.

Кафедра патологической физиологии

НАО Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова,

город Актобе, Республика Казахстан

Существует риск того, что влияние производственных вредных факторов приведет к росту сердечно-сосудистый заболеваний в будущем.

SUMMARY

Momysheva.A.S.,AlpysbayN.E.

The frequency of diseases of the cardiovascular system¹ among the workers of the Aktobe ferroalloy plant.

Department of Patological Physiology

«West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov»

Aktobe city, The Republic of Kazakhstan.

There is a risk that the influence of harmful factors from production will lead to an increase in diseases of the cardiovascular system in the future.

УДК 616.24-002.5

Шайдуллина А.А., Лекеров Н.А., Айтуарова А.А.

ӨКПЕНІҢ СУРФАКТАНТТЫҚ ЖҮЙЕСІ (ӘДЕБИ ШОЛУ)

Гистология кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ.к., профессор Темирова Г.А.

КеАҚ«Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медициналық университет»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: БАЗ жүйесі, туберкулез, тәжірибелік туберкулез, өкпемикропрепараты, ауа-тамшылы тосқауыл.

Өзектілігі. Өкпенің сурфактантты жүйесі – құрамында жасушадан тыс компонент немесе альвеолярлы сурфактант және сурфактант компоненттерінің синтезіне, секрециясына, қайта өңдеу мен реттеуге қатысатын көп компонентті, күрделі ұйымдастырылған жүйе. Сонымен қатар, альвеолярлы сурфактантты заттың айқын жетіспеушілігі альвеолалардың беттік керілуінің күрт жоғарылауына және дем шығару соңында төмендеуіне байланысты жедел тыныс жетіспеушілігі синдромының дамуына себеп болады.

Зерттеу мақсаты. Прогрессивті эксперименттік туберкулез жағдайында өкпенің сурфактантты жүйесін зерттеу

Материалдар және әдістер. Әдеби шолу өткізу. Өкпенің созылмалы қабынуы дисателектаздар мен ателектаздардың пайда болуымен қатар жүретіні анықталды, олардың себебі желдету мен микроциркуляцияның бұзылуымен қатар сурфактантты жүйенің морфофункционалды өзгерістері болып табылады. Осы мақсатта зерттеудің физика-химиялық, биохимиялық және морфологиялық әдістері қолданылады. Соңғыларының ішіндегі ең ақпараттысы – өкпенің сурфактантты жүйесінің жасушадан тыс және жасушалық компоненттерінің күйін бағалауға мүмкіндік беретін электронды микроскопия әдістері [1].

Нәтижелері: Сурфактант препараттары мен олардың алмастырғыштарының әсері өкпенің газ алмасу қызметін қалпына келтіруге және сурфактант тапшылығына байланысты тыныс алу жеткіліксіздігінің дамуын болдырмауға бағытталған. Сурфактанттың тағы бір қызметі – өкпе макрофагтарына белсендіруші әсер ету, ол үшін макрофагтың рецепторлық аппараты арқылы әсер ете отырып, фагоцитарлық белсенділіктің табиғи стимуляторы ретінде қызмет етеді. Туберкулездің қабынуы

өкпенің құрылымдық ұйымын бұза отырып, сурфактантты жүйеде ауысуларды тудырады. Капиллярлық өткізгіштіктің жоғарылауы жасушаішілік ісінуге және сұйықтықтың интерстицийге және альвеолалардың люменіне шығуына әкеледі. Ісік пен жасушалық пролиферация сұйықтықтың микроциркуляциясы мен альвеола қабырғасының жасушалық элементтерін қанмен қамтамасыз ету жағдайларын бұзады. Құрамында ауаның газ құрамы мен сурфактант гипофазасының өзгеруіне жауап беретін және өкпенің тыныс алу жолдарының реакциясын тудыруы мүмкін хеморецепторлар бар[2]. Туберкулезге қарсы химиотерапия жануарлардағы спецификалық қабынудың дамуын тоқтатады, бірақ оларды ұзақ қолдану. Өкпенің сурфактантты жүйесінің бұзылу дәрежесіне байланысты (мардымсыз, жергілікті; айқын және кең таралған) өкпенің туберкулез процесінен зардап шеккен сурфактант тәуелді бұзылулардың алдын алу және түзету әдісі анықталады[3].

Қорытынды. Созылмалы қабыну жағдайында щеткалы эпителиоциттердің ультрақұрылымында жасушаішілік зақымдануды көрсететін ауысулар орын алады, бұл сурфактантты өкпе жүйесінің функционалдық күйінде көрінуі мүмкін. Альвеолярлы паренхимадағы өзгерістердің дамуымен сурфактант жүйесіндегі бұзылулар туберкулез ошағымен шектесетін өкпе аймақтарында күшейеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Сурфактантная система при туберкулезе легких. – М.: ФГБУ «ЦНИИТ» РАМН, - 2013 – 265 с. ил. 52.
2. Ерохин В.В., Лепеха Л.Н., Ерохина М.В., Ловачева О.В. Сурфактантная система при туберкулезе легких. – М.: ФГБУ. «ЦНИИТ» РАМН, - 2013 – 265 с. ил. 52. (Б. 8, 79, 109, 119).
3. Ловачева О.В., Черниченко Н.В., Евгущенко Г.В., Лепеха Л.Н., Ерохин В.В. Результаты применения препарата сурфактанта в комплексной терапии больных деструктивным туберкулезом легких. //«Проблемы туберкулеза и болезней легких» №10, 2006, с 12-17.

РЕЗЮМЕ

Шайдуллина А.А., Лекеров Н.А., Айтұарова А.А.

Сурфактантная система легких

Кафедра гистологии

м.ғ.к., профессор Темирова Г.А.

Некоммерческое акционерное общество Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова, город Актобе, Республика Казахстан.

Сурфактантная система обеспечивает защиту и нормальное функционирование альвеол в процессе дыхания. Литературный обзор показывает результаты исследования, что туберкулезное воспаление, нарушая структурную организацию легких, вызывает сдвиги и в сурфактантной системе, выраженность которых зависит от степени повреждения альвеолярной паренхимы.

SUMMARY

Shaidullina A.A., Lekerov N.A., Aituarova A.A., Maksotova N.M., Belentbay S.K.

Surfactant lung system

Department of Histology

PhD, Associate Professor Temirova G.A.

Non-profit Joint Stock Company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe, Republic of Kazakhstan.

The surfactant system provides protection and normal functioning of the alveoli during respiration. The results of the study showed that tuberculosis inflammation, disrupting

the structural organization of the lungs, causes shifts in the surfactant system, the severity of which depends on the degree of damage to the alveolar parenchyma.

УДК 616.9(574.5)

АрынғазыЖ.А.

ҚАЗАЛЫ ТҮРҒЫНДАРЫ АРАСЫНДАҒЫ COVID-19 КЕЙІНГІ СИНДРОМ

Патологиялық физиология кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ.к., патофизиология кафедрасының жетекшісі Жексенова А.Н.

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медициналық университеті»

Кілттік сөздер: COVID-19, пост-ковид синдромы, сауалнама, мазасыздық мектебі.

Өзектілігі. ДСҰ мәліметтері бойынша 2022 жылдың ақпан айына дейін COVID-19 инфекциясын 420 млн адам жұқтырған, соның ішінде 5,9 млн халық қайтыс болған. ДСҰ ұсынған анықтамасы бойынша COVID-19 кейінгі синдром анамнезінде COVID-19 инфекциясы нақтыланған немесе күдікті науқастарда, негізгі симптомдар басталғаннан 3 айдан кейін дамып, 2 айдан кем емес уақытқа созылатын ауру. АҚШ және Мексика ғалымдарының зерттеуінде COVID-19-дан жазылғаннан кейін бірнеше айлар бойы сақталатын 55 симптомды атаған. Британдық мамандардың зерттеуінде 2020 жылдың сәуір айынан, сол жылдың желтоқсан айы аралығында COVID-19-бен ауырған науқастарда инфекциядан кейінгі синдромға COVID-19 ауырлық дәрежесі әсер етпейтіндігі көрсетілген.

Зерттеу мақсаты. Қазалы қаласында COVID-19 кейінгі синдромның таралу дәрежесін және инфекциядан кейінгі кезеңдегі науқастардың жалпы жағдайын бағалау.

Материалдар және әдістері. Зерттеуге Қазалы қаласының тумасы, тыныс алу жолдарының ауруларымен есепте тұрмайтын, COVID-19-бен ауырғанына 1 жыл толмаған 18 жастан жоғары адамдар іріктелді. Қатысушылар I топ - 18-44 жас (n=50), II топ - 45-59 жас (n=50) және III топ - 60 жастан жоғарылар (n=50) деп жіктелді. 3 кезең бойынша зерттелді: 1) зерттелушілерді сұрастыру, жалпы қарау, объективті тексеру; 2) аспапты (пульсоксиметрия, ЭКГ, кеуде клеткасының рентгенографиясы, іш қуысы ағзаларының УДЗ-і); 3) сауалнама (шкала тревоги Бека, анкета для выявления постковидного синдрома);

Нәтижелері. I топта диспепсиялық синдром 90%, жедел респираторлы ауру (ЖРА) белгілері 96%, тонзиллит белгілері 82%, миалгия 100%, артралгия 92%, II топта диспепсиялық синдром 98%, ЖРА белгілері 96%, тонзиллит белгілері 90%, миалгия 100%, артралгия 98%, III топта диспепсиялық синдром 100%, ЖРА белгілері 98%, тонзиллит белгілері 96%, миалгия 100%, артралгия 100% құрады. УДЗ өткізілгендер ішінде I топта (14 адам) холестаз белгілері 71,4%, II топта (31 адам) холестаз белгілері 71%, III топта (40 адам) холестаз белгілері 62,5% табылды. Пульсоксиметрия бойынша I топта SpO2 барлығында 98-99%, тахикардия 54%, брадикардия 16%, қалыпты 30%, II топта SpO2 98-99% науқастардың 83% (43), 95-98% науқастардың 14% (7), тахикардия 50%, брадикардия 22%, қалыпты 28%, III топта SpO2 98-99% науқастардың 54% (27), 95-98% науқастардың 42% (21), 95%-дан төмен SpO2 науқастардың 4% (2), тахикардия 74%, брадикардия 10%, қалыпты 16% көрсетті. 3-кезеңде I топта үрей жоқ (8 ұпай), II топта жеңіл дәрежелі үрей (15±2 ұпай), III топта 76% орташа дәрежелі үрей (24±1 ұпай), 24% жоғары дәрежелі үрей (47±1 ұпай) байқалды.

Қорытынды. Қазалы қаласы бойынша зерттеуге қатысқан 150 зерттелушінің 80%, яғни 18-44 жастағы 60% (30), 45-59 жастағы 82% (41), 60 жастан жоғары 98% (49)

зерттелушілерде COVID-19 кейінгі синдром анықталды. Зерттеуде синдромның ауырлық дәрежесіне науқас жасы тікелей әсер етіп, ауру барысын ауырлата түсетіндігіне көз жеткізілді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Петрова Н.Н. и соавт. Депрессивные состояния в структуре постковидного синдрома: особенности и терапия. // Обозрение психиатрии и медицинской психологии имени В.М. Бехтерева. -2022;- 56:1:1-С. 6-24.
2. Пахомова И.Г. На приеме пациент с диспепсией после перенесенной новой коронавирусной инфекции (Covid-19). Возможные пути решения проблемы. // Трудный пациент. -2021; №19 (2). –С. 46–50.
3. T.V. Glazanova, E.R. Shilova. Immune system disturbances after a new coronavirus infection COVID-19 // Russian Research institute of hematology and transfusiology. -Saint-Petersburg, Russian Federation. -2022; №14 (4). –С. 26-37.

Резюме

Арынғазы Ж.А.

Пост-ковидный синдром среди жителей казалинска

Кафедра патологической физиологии

Научный руководитель: к.м.н., руководитель кафедры патологической физиологии
Жексенова А.Н.

НАО «Западно-Казакстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казакстан

Определили степень развития постковидного синдрома и состояние здоровья пациентов, перенесших COVID-19. Было взято 150 человек старше 18 лет, проживающих в городе Казалинске, у которых в течение года был COVID-19. В результате исследования постковидный синдром был определен у 80% изученных.

SUMMARY

Aryngazy Zh.A.

Post-covid-19 syndrome among residents of kazalinsk

Department of Pathological Physiology

Scientific adviser: c.m.s., head of the department Pathological physiology Zheksenova A.N.
Non-profit joint stock company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

Determined the degree of development of post-covid syndrome and the health status of patients who underwent covid-19. 150 people over 18 years old, living in the city of Kazalinsk, who had covid-19 during the year, were taken. As a result of the study, post-covid syndrome was determined in 80% of the studied.

УДК 159.9-057.875

Жанатова А.А.^{1.}, Нұриахмет Г.Н.^{1.}, Жанабек А.К.^{2.}

ӘСКЕРИ ИНСТИТУТ КУРСАНТТАРЫНЫҢ ПСИХО-ЭМОЦИОНАЛДЫҚ ЖАҒДАЙЫН АНЫҚТАУ

Жалпы медицина факультеті

Ғылыми жетекші: м.ғ.магистрі Ахметова У. Ж.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазакстан медицина университеті

Кілттік сөздер: әскери институт, психология, депрессия, студенттер, сұрастыру, үрейлену.

Өзектілігі. Жоғары оқу орындарында оқитын әскери курсанттар арасында депрессия мен үрей жиілігінің артуы соңғы жылдардағы айқын үрдіс болып табылады. Бұл ақпараттық және моральдық-психологиялық қысымның күшеюіне байланысты. Соңғы онжылдықта бірқатар авторлар әскери оқу процесінде әскери қызметкерлердің жүйке-психикалық күйзелістерінің айтарлықтай өсуін атап өтті. Осыған байланысты психо-эмоционалдық бұзылу белгілері бар жас курсанттар жаңа оқу мен қызметтің шарттарына бейімделуде жиі қиындықтарды бастан кешіреді. Бұл әскери тәртіпті бұзудан, кәсіби тиімділіктің төмендеуінен, тұлғааралық қарым-қатынастар мен әлеуметтік жағдайдың үйлесімділігінен көрінеді. Әскери қызмет жағдайында бұл жағымсыз салдарға әкеп соғады: өз-өзіне қол жұмсау әрекеттері, әскери ұжымда жанжалдардың туындауы, бөлімді рұқсатсыз тастап кету, т.б. Бұл факт Қарулы Күштердің денсаулық жағдайына көбірек назар аударуды талап етеді, яғни әскери қызмет өткеретін адамдардың психикалық жағдайына көп мән қою керектігін көрсетеді.

Зерттеу мақсаты. Т.Бигелдинов атындағы Әуе қорғаныс күштерінің әскери институты мен М.Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университетінің «Әскери медицина» факультеті курсанттарының депрессия мен үрей деңгейлерін анықтау.

Материалдар және әдістер. Депрессияны анықтау Зунг шкаласы бойынша, жеке үрей мен ситуациялық үрейді анықтау Спилберг тесты бойынша жүргізілді. Сауалнамаға 16-19 жастар аралығындағы 76 курсант қатысты: әскери институттан – 50, медициналық университеттен – 26. Зерттеу дизайны – бірреттік, көлденең. Алынған мәліметтер статистикалық өңдеуден өткізілді.

Нәтижелері. Жүргізілген сауалнамалар нәтижесінде келесі мәліметтер алынды: Әскери институт бойынша: ситуациялық үрей: төмен-60% (30), орташа-40% (20), жоғары-0. Жеке үрей: төмен-42% (21), орташа-52% (26), жоғары-6% (3). Жалпы депрессия деңгейі: $1303/50=26.06$.

Медициналық университет бойынша: ситуациялық үрей: төмен-42% (11), орташа-53% (14), жоғары-3.8% (1). Жеке үрей: төмен-26% (7), орташа-61% (16), жоғары-11% (3). Жалпы депрессия деңгейі: $719/26=27.65$.

Қорытынды. Зерттеу қорытындысы бойынша әскери институт пен медициналық университет курсанттарының арасында психо-эмоционалдық көрсеткіш деңгейінде айырмашылықтар бар екендігі анықталды. Зунг шкаласы бойынша жалпы курсанттар арасында орташа және ауыр деңгейдегі депрессиялық жағдай анықталған жоқ. Жеңіл деңгейдегі депрессия әскери институт курсанттары арасында 2% (1 курсант) жағдайда анықталды. Спилберг тесты бойынша медициналық университет курсанттарында ситуациялық үрейдің орташа деңгейі әскери институт курсанттарынан 13%-ға, жеке үрейдің орташа деңгейі 9%-ға артық.

Әдебиеттер тізімі:

1. Свечников, Д.В., Курасов Е.С. Невротические адаптационные расстройства в современной психиатрической практике (анализ состояния проблемы)// Вестник национального медико-хирургического центра им. Н.И. Пирогова-2013. - Т. 8, №4.-С. 136-140.
2. Ушакова, Т.М., Способ дифференциальной экспресс-диагностики невротических адаптационных расстройств у военнослужащих//Усовершенствование способов и аппаратуры, применяемых в учебном процессе, медико-биологических исследованиях и клинической практике — СПб., 2014. - С. 164-165.

3. А. А. Ребко, В. Я. Латышева // Распространенность признаков тревожности и депрессии у военнослужащих срочной военной службы//Проблемы здоровья и экологии – 2012.№2(32) - С. 92-95.

РЕЗЮМЕ

Жанатова А.А., Нуриахмет Г.Н., Жанабек А.К.

Определение психоэмоционального состояния курсантов военного института

Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова

Актюбинская область, Республики Казахстана

Цель данного исследования – определение уровней депрессии и тревожности у курсантов Военного института СВО имени Т.Бигельдинова и факультета «Военная медицина» Западно-Казахстанского медицинского университета им. М. Оспанова.

SUMMARY

Zhanatova A.A., Nuriakhmet G.N., Zhanabek A.K.

Determination of psycho-emotional condition of cadets of military institution

West Kazakhstan Marat Ospanov Medical University

Aktobe region of the Republic of Kazakhstan

The purpose of this study is to determine the degrees of depression and anxiety among cadets of the Military Institute of the Military District named after. T. Bigeldinov and the Faculty of "Military Medicine" of the West Kazakhstan M. Ospanov Medical University.

УДК 617.753.2-053.2

Қонысбай Г.С., Қыдырбаева Н.С., Дәутенов Г.Д.

ӘРТҮРЛІ ДӘРЕЖЕДЕГІ МИОПИЯНЫҢ БАЛАЛАРДА КЕЗДЕСУЖИЛІГІ

Патологиялық физиология кафедрасы

Ғылыми жетекші: Ауезова Д.С.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: миопия, балаларда миопия, қыздарда миопия, медициналық статистика, студенттер.

Өзектілігі. Миопия - бұл көру қабілетінің бұзылуы, алыстан көрмеушіліктің асқынған түрі. Бұл кезде алыстағы нысандар айқын көрінбей, жақыннан көргіштік жақсы дамиды [1]. Дүниежүзілік зерттеулер бойынша әрбір үшінші адам миопиямен ауыратындығы дәлелденіп отыр. Соңғы жылдары әлемдік көрсеткіштерде балалар арасындағы миопия белең алып бара жатқандығы, соның ішінде мектеп жасындағы балаларда миопияның даму салдарынан көру қабілетінің айтарлықтай төмендегені анықталды. Медициналық статистикалық деректер бойынша мұндай ауруға жоғары сынып оқушыларының үштен бір бөлігі шалдығатындығы анықталды. Дүниежүзілік офтальмолог дәрігерлер мұндай патологияға «Мектеп оқушыларының алыстан көре алмаушылығы» деген ресми атауды беріп отыр [2]. Еуропа мен Солтүстік Америкада миопия ересектердің 30-50%-ында кездеседі. Азия елдерінде бұл көрсеткіш 80%-ға жетеді. Жалпы пайыз жылдан-жылға өсіп келеді. ДДҰ болжамдары бойынша 2050 жылға қарай миопия 4.8 млрд адамға, яғни халықтың 50%-ында кездеседі деп болжалуда [3].

Зерттеу мақсаты. Мектеп оқушыларының арасында әр түрлі дәрежедегі миопияның кездесу жиілігін анықтау

Материалдар мен әдістер. Ақтөбе қаласындағы №2 қалалық емханадан алынған 2020-2021 ж балалардағы миопияның көрсеткіштері.

Нәтижелері мен талқылау. 2020 жылғы көрсеткіш бойынша миопиямен тіркелген мектеп оқушыларының барлық саны-533 құрады (қыз балалар-65%, ұл балалар 34,9%). Алғаш тіркелгендер саны-191 (қыз балалар-64,4%, ұл балалар – 35,6%) Диспансерлік тіркеуде тұрған мектеп оқушылары - 49 (қыз балалар-57,1%, ұл балалар – 42,9%).2021 жылғы көрсеткіш бойынша миопиямен тіркелген мектеп оқушыларының барлық саны-611 (қыз балалар-66,6%, ұл балалар – 33,4%) құрады. Алғаш тіркелгендер саны – 215 (қыз балалар-63,2%, ұл балалар – 36,8%) Диспансерлік тіркеуде тұрған мектеп оқушылар саны - 49 (қыз балалар-57,1%, ұл балалар – 42,9%)

Қорытынды. Салыстыру жұмыстары нәтижесінде 2021 жылғы көрсеткіш 2020 жылға қарағанда 7% жоғары болғандығы байқалады, соның ішінде қыз балалар арасындағы миопия 2020 жылға қарағанда 8% артқандығы анықталды.

Әдебиеттергізімі:

1. Тарутта Е.П. Федеральные клинические рекомендации Диагностика и лечение близорукости у детей //Российская педиатрическая офтальмология 2014//2
2. Курганова О.В. Маркова Е.Ю. Безмельницына Л.Ю. Пронько Н.А Миопия и другие аномалии рефракции у детей школьного возраста // Москва-Практическая медицина 2018//114
3. Долгова Е.А. Филатова В.С. Оценка эффективности ортокератологической коррекции в лечении прогрессирующей миопии у детей//Саратовский научно-медицинский журнал 2017//13(2)

РЕЗЮМЕ

Коньсбай Г.С, Кыдырбаева Н.С, Дауенова Г.Д

Частота встречаемости близорукости у детей различной степени

Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова
Актюбинская область, Республики Казахстана

Цель данного исследования – сравнение и определение частоты встречаемости близорукости у детей различной степени

SUMMARY

Konysbay.G.S, Kydyrbaeva.N.S, Dautenova.G.D

Frequency of occurrence of myopia in children of varying degrees

West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov
Aktobe region of the Republic of Kazakhstan

The purpose of this study is comparison and determination of the frequency of myopia in children of various degrees.

УДК 616.45-091.8(043)

Қуанова А., Оразбаева А., Ахмедияр Е.

СТРЕСС ФАКТОРЛАРЫНЫҢ ӘСЕРІ КЕЗІНДЕГІ БҮЙРЕК ҮСТІ БЕЗІНІҢ МОРФОФУНКЦИОНАЛЬДЫ ЖАҒДАЙЫ

Гистология кафедрасы
Ғылыми жетекші: м.ғ.магистрі Бердалинова А.К.

Кілттік сөздер: бүйрек үсті безі, стресс факторы, бүйрек үсті безінің морфологиясы, гистологиялық әдістері, бейімделуі.

Өзектілігі: Стресс – белгілі бір қызметке өзіндік үдеткіш болып табылады. Стресс факторларының әр түрлі сипатына, күші мен ұзақтығына қарамастан, ағзада гипофиз, бүйрек үсті бездері және перифериялық иммунопоз сияқты органдар тарапынан бір бағытты бір типтік өзгерістер болатынын атап өтуге болады. Стресс - реакциясы организмнің қоршаған ортаның әртүрлі факторларына негізгі қажетті бейімделушілігі, сондықтан ол «жалпы бейімделу синдромы» ретінде Г.Сельемен түсіндірілді. Сәтті бейімделушіліктің дамуы, біріншілік стресстік факторлардың әсерінен пайда болған гомеостаз бұзылысын жояды. Бірақта бірен-сараң жағдайда стресстік реакция бейімдеушілік патогенез жағдайында организмнің әртүрлі аурулардың пайда болуына әкеліп соғады. Организмнің бейімделу резистенттілігінің пайда болуында маңызды роль атқаратыны, бүйрек үсті безінің морфофункциональды жағдайын реттеу мәселелері қызығушылық тудыруда.

Зерттеудің мақсаты: Стресстің (қорқыныш) егеуқұйрықтардың бүйрек үсті безінің морфологиясына әсерін зерттеу.

Материалдар мен әдістер: Зерттеу материалы ретінде 20 тексіз аталық ақ егеуқұйрықтардың бүйрек үсті безінен жасалған гистологиялық блоктар гистология кафедрасынан алынды. Материалды гистологиялық әдістерді қолдана отырып, зерттеу гистология кафедрасының морфологиялық лабораториясында жүргізілді. Гистологиялық парафинді блоктардан «Accu-Cut SRV» 200, Sacura Finetek, USA ротациялық микротомын қолдана отырып, қалыңдығы 4-5 мкм болатын кесінділер даярланды. Гистологиялық зерттеу үшін кесінділер гематоксилин – эозинмен боялды. Гистологиялық препараттар «Axio Lab A1» микроскопымен зерттеліп, AxioCam ERc5s сандық камерасын қолдана отырып суретке түсірілді.

Нәтижелері мен талқылау: Стресс кезінде бүйрек үсті безінің аумақты гистологиялық зерттеуінде қыртысты және жұмсақ заты жақсы ажыратылады. Бүйрек үсті безінің капиллярлары кеңіген, ішінде көп мөлшерде формалы элементтер байқалады. Қыртысты затының стромасы ісінгені байқалады. Эндотелиальды клеткалар ісінген. Бүйрек үсті безінің шоғырлы аймағының көптеген эпителиоциттерінің цитоплазмасы вакуолденген. Стресс алған жануарларда бүйрек үсті безінің шоғырлы аймағының ұлғайғанын көруге болады.

Қорытынды: Стресс жануарлардың бүйрек үсті безінің қыртысты затының әсіресе шоғырлы аймағының ауданының ұлғаюына алып келеді.

Әдебиеттер тізімі:

1.Полина Ю.В., Наумова Л.И., Шишкина Т.А., Родзаевская Е.Б. Морфофункциональные изменения в надпочечниках крыс в условиях экспериментальной модели иммобилизационного стресса. // FORCIPE. 2020. 3(S2), 32-35.

2.Полина Ю.В., Родзаевская Е.Б., Наумова Л.И., Тупикин В.Д. Влияние стресса и различных частотных режимов ЭМИ на морфофункциональное состояние почек и надпочечников.//Сборник работ «Вопросы морфологии 21 века».-2008.-С.244-246.

3.Солодкова О.А., Зенкина В.Г., Каредина В.С. Влияние экстракта кукумарии японской на структуру надпочечников белых крыс при холодном стрессе// Фундаментальные исследования. – 2012. – № 8 (часть 2) – С. 419-423.

РЕЗЮМЕ

Куанова А., Оразбаева А., Ахмедияр Е

Морфофункциональное состояние надпочечников при воздействии стрессовых факторов

Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова
Стресс является ярко выраженной адаптивной реакцией, но в то же время может быть причиной невротических, сердечно-сосудистых, эндокринных, иммунных и других заболеваний. Ключевую роль в процессе адаптации выполняют надпочечники, поэтому их морфофункциональное состояние напрямую влияет на успешное формирование адаптивных механизмов.

Цель данного исследования - изучение влияния стресса (страха) на морфологию надпочечников крыс.

SUMMARY

Kuanova A., Orazbaeva A., Alhmediyar E

Morphofunctional state of the adrenal gland and the impact of stress factors

West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov

Stress is a pronounced adaptive response, but at the same time it can be the cause of neurotic, cardiovascular, endocrine, immune and other diseases. The adrenal glands play a key role in the process of adaptation, so their morphofunctional state directly affects the successful formation of adaptive mechanisms.

The purpose of this study was to study the effect of stress (fear) on the morphology of the adrenal glands in rats.

УДК 378.147:618-7(043)

Байтілес М., Совет Г., Тасмуханова Р., Әуелбекова Ұ.

ОҚУ ПРОЦЕССИНЕ КІНДІК БАУ МИКРОПРЕПАРАТТАРЫН ДАЙЫНДАУ

Гистология кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ. магистрі Бердалинова А.К.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: оқу үрдісі, кіндік, кіндік микропрепараты, жаңа туған нәрестелер, гистологиялық әдістер.

Өзектілігі. Кіндік бау-тыныс алу газдарын, қоректік заттарды және метаболиттерді тасымалдауға болатын ана мен ұрық арасындағы жалғыз байланыс. Кіндік баудың арқасында ұрықтың қозғалу мүмкіндігі де бар, бұл оның дұрыс психомоторлық дамуы үшін қажет. Кіндік бау тамырларының және бүкіл кіндік баудың дұрыс құрылымы мен қызметі ұрықтың дұрыс дамуы мен өмір сүру мүмкіндігін анықтайды.

Зерттеудің мақсаты. Асқынбаған жүктіліктен кейін тірі, мерзімінде жаңа туған нәрестелердің кіндік бауының негізгі морфометриялық көрсеткіштерін анықтау.

Материалдар мен әдістер. Гистологиялық әдіске кіндік баулар асқынбаған жүктіліктен кейін тірі, мерзімінде жаңа туылған нәрестелерден жиналды. Материалды гистологиялық әдістерді қолдана отырып, зерттеу гистология кафедрасының морфологиялық лабораториясында жүргізілді. Гистологиялық парафинді блоктардан «Accu-Cut SRV» 200, Sacura Finetek, USA ротациялық микротомын қолдана отырып, қалыңдығы 4-5 мкм болатын кесінділер даярланды. Гистологиялық зерттеу үшін

кесінділер гематоксилин – эозинмен боялды. Гистологиялық препараттар «Axio Lab Ab» микроскопымен зерттеліп, AxioCam ERc5s сандық камерасын қолдана отырып суретке түсірілді.

Нәтижелері мен талқылау. Қалыпты кіндік бауда үш қан тамырлары бар (екі кіндік бау артериясы және бір жұпталмаған кіндік бау венасы). Адекватты қан ағымын қорғаудың қосымша факторы-бұл қан тамырлары мен кіндіктің спиральды қозғалысы. Кіндік бау тамырлары вартон ұйымасымен қоршалған, ал бүкіл кіндік бау сыртынан амниондық қабықшамен. Вартон ұйымасы негізінен құрамында гидрофильді протеогликиндар мен гиалурон қышқылы бар дәнекер тіннен тұрады. Ол кіндік баудың серпімділігі мен беріктігін қалпына келтіреді, тамырлардың жыртылуына, сынуына немесе қысылуына жол бермейді. Қорытынды. Кіндік бау 2 артерия мен 1 вена кілегейлі интерстициальды компонентпен, вартон ұйымасы және амниотикалық қабықшамен қоршалған.

Әдебиеттер тізімі:

1. Милованов А.П. Патология системы мать-плацента-плод. М.: Медицина; 1999. 448с.
2. Щеголев А.И., Туманова У.Н., Ляпин В.М. Извитость пуповины: определение, классификация, клиническое значение. // Акушерство и Гинекология. 2019. №2. 2020. С.42-50.
3. Krzyżanowski A. et al. Modern ultrasonography of umbilical cord. //Med Sci Monit, 2019; 25: 3170-3180.

РЕЗЮМЕ

Байтлес М., Совет Г., Тасмуханова Р., Ауелбекова У.,

ПОДГОТОВКА МИКРОПРЕПАРАТОВ ПУПОВИНЫ К УЧЕБНОМУ ПРОЦЕССУ.

Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова
Пуповина и составляющие ее ткани: наружный слой амниона, пористое вартоново желе, две пупочные артерии и одна пупочная вена предназначены для защиты притока крови к плоду при доношенной беременности.

Цель данного исследования - определение основных морфометрических показателей пуповины живых, новорожденных после неосложненной беременности.

SUMMARY

Baitiles M., Sovet G., Auelbekova U., Tasmukhanova R.,

PREPARATION OF MICROSLOPES OF THE HUMAN UMBILIC CORD FOR THE EDUCATIONAL PROCESS

West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov

The umbilical cord and its constituent tissues: an outer layer of amnion, porous Wharton's jelly, two umbilical arteries, and one umbilical vein, are designed to protect blood flow to the fetus during a term pregnancy.

УДК 616.31-057.875(043)

Милихан Г.А.

АСПЕКТЫ ПОВСЕДНЕВНОЙ ЖИЗНИ, ВЛИЯЮЩИЕ НА УСПЕВАЕМОСТЬ СТУДЕНТОВ 1-ГО КУРСА СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА ЗАПАДНО-КАЗАХСТАНСКОГО МЕДИЦИНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ МАРАТА ОСПАНОВА, ПО РЕЗУЛЬТАТАМ АНКЕТИРОВАНИЯ (сообщение №1)

Ключевые слова: успеваемость студентов, онлайн анкетирование, повседневная жизнь студентов, мотивация.

Актуальность. Ежегодно в наш университет поступает большое количество первокурсников.

Уровень их дальнейшего образования зависит от различных социальных факторов, таких как: условия проживания, время уделяемое на учебу, наличие работы, психологические факторы, их отношения с рабочим коллективом и преподавателями и т.д.. Качество обучения на первом курсе имеет огромное влияние на дальнейшее получение медицинского образования. Бакалавриат — Западно-Казахстанский медицинский университет им. М. Оспанова (zkmu.kz)

Цель исследования. Провести анализ факторов, влияющие на образовательный процесс, а также их влияние на успеваемость на основании полученных результатов анкетирования студентов 1 курса специальности «6В10105 Стоматология».

Материалы и методы. Исследуемая группа - студенты 1 курса стоматологического факультета обучающиеся с русским языком обучения. Всего 33 человека в возрасте от 17 до 21 года (девочек - 21, мальчиков – 12). Метод исследования: онлайн анкетирование. Статистический метод. Опрос был достаточно краток и состоял из закрытых вопросов с двумя вариантами ответов (Да/Нет). Кроме последнего вопроса, где опрашиваемые могли добавить свои варианты факторов, влияющие на них.

Результаты. В анкетировании участвовало 33 студента, где 20 (61%) живут в общежитии. Студенты, живущие в общежитии менее организованы, имеют большую затрудненность с учебой, 4 (12%) удовлетворены качеством и количеством своего сна. Некачественный сон студентов они объясняют тем, что многие из них не умеют правильно расставлять приоритеты по времени. Тогда как 8 (24%) владеют навыками тайм-менеджмента, 25 (76%) - не владеют. Больше половины (70%) отметили, что окружающие люди влияют на качество получаемых данных. На мотивацию может повлиять эмоциональное и ментальное состояние студента [1]. В среднем 90% студентов подтвердили влияние данных факторов на успех в учебе. Студенты могли добавлять свои причины отрицательных показателей в учебе (лень, прокрастинация, сложность нового материала, слишком длительная адаптация). В Pubmed, по ключевым словам, «Factors affecting academic performance» поисковик выдал 184 работ, но по «Factors affecting the academic performance of first-year students» только 5 работ. Мы создали в онлайн-форме для опроса на сайте SurveyMonkey.com. ряд вопросов. Таким образом мы соберем большое количество данных, получим объективное мнение и сможем выявить тенденцию по данной теме. В опросе мы подготовили 10 вопросов, они имеют большое влияние на успеваемость студентов. Ссылка на опрос: <https://www.surveymonkey.com/r/NHL6VJL>. Собрав нужные данные, увидели определенный тренд среди ответов. Например, студентам с общежития, тяжелее организовать рабочее время, чем студентам из дома, может влиять отношение человека с соседями. Из очевидного, так же можно добавить, влияние мотивации и дисциплины. Все созданные вопросы можно разделить на несколько подгрупп: социальные, физиологические, психологические и смежные. Каждая из групп влияет на другую тем или иным образом, они взаимосвязаны. В социальную группу вопросов выделены пять вопросов, связанные отношением с окружающими людьми,

условиями жизни. В физиологическую группу: вопросы, связанные с образом жизни (сон, организация времени и т.д.). В психологическую группу, вопросы, связанные с ментальным и эмоциональным здоровьем. Данное деление на группы показывает, что все факторы взаимосвязаны и помогают глубже рассмотреть проблему студентов с разных сторон.

Заключение. По окончании исследования мы выявили основные факторы, влияющие на успеваемость студентов. В первое время в основном это отсутствие мотивации (лень, прокрастинация). Основным фактором является здоровье студента. Несмотря на все факторы, которые тем или иным образом влияют на успеваемость студента, начиная с первого курса, при правильном планировании смогут пройти через все преграды, достигая своих целей и стать достойными врачами.

Список литературы:

1. World Health Organization Noncommunicable Disease Education Manual. A Primer for Policy-Makers and Health-Care Professionals. 2018. [(accessed on 1 March 2022)]. Available online: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/260505>.

ТҮЙІН

Милихан Г.А.

Гистология кафедрасы

профессор, м.ғ.к. Темирова Г.А.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті,

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Зерттеу мақсаты бойынша «6B10105 Стоматология» мамандығының 1 курс студенттерінің сауалнамасының нәтижелері негізінде білім беру процесіне әсер ететін факторларға, сондай-ақ олардың үлгерімге әсеріне талдау жүргізу. Зерттеу әдісі: онлайн сауалнама. Зерттеу аяқталғаннан кейін біз студенттердің үлгеріміне әсер ететін негізгі факторларды анықталды. Алғашында бұл негізінен мотивацияның болмауы (жалқаулық, кейінге қалдыру).

SUMMARY

ASPECTS OF EVERYDAY LIFE AFFECTING THE ACADEMIC PERFORMANCE OF 1ST-YEAR STUDENTS OF THE FACULTY OF DENTISTRY

WEST KAZAKHSTAN MEDICAL UNIVERSITY

NAMED AFTER MARAT OSPANOV, ACCORDING TO THE RESULTS OF THE SURVEY (message #1)

Department of histology

Professor, PhD Temirova G.A.

West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov,

Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

The purpose of the study. To analyze the factors affecting the educational process, as well as their impact on academic performance based on the results of the survey of 1st-year students of the specialty "6B10105 Dentistry". The study group is 1st year students of the Faculty of Dentistry studying with the Russian language of instruction. At the end of the study, we identified the main factors affecting students' academic performance. At first, this is mainly a lack of motivation (laziness, procrastination). The main factor is the health of the student.

Миненко К.А., Жумабаева Д.Б., Бауыржанқызы Д.

ЧАСТОТА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АНТИСЕПТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ ЗАПАДНОГО РЕГИОНА КАЗАХСТАНА.

Кафедра общественного здоровья и здравоохранения

Научный руководитель: магистр Ляхов С.С.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»

город Актобе, Республика Казахстан.

Ключевые слова: гигиена, население, COVID-19, микроорганизмы, анкетирование, дезинфекция рук.

Актуальность. Гигиена рук характеризуется процедурой, заключающейся в очистке наших рук от излишнего количества микроорганизмов. Далее, такие респираторные вирусные инфекции, как коронавирус (COVID-19), обусловленные патогенными микроорганизмами, распространяются при попадании капель, содержащих вирус, в организм человека через слизистую часть тела: глаза, нос или горло. При контактном механизме передачи, инфекция передается через руки, что является одним из наиболее распространенных способов распространения вируса от одного человека к другому.

Гигиеническая обработка рук, по данным ВОЗ, является эффективной мерой сокращения распространения инфекций, а в отношении коронавируса – и сокращения смертности. Во время глобальной пандемии одним из самых доступных, простых и важных способов предотвращения распространения вирусной инфекции - это мытье рук с водой и мылом.

Использование антисептических средств для гигиены рук является альтернативным методом для дезинфекции рук, когда мытье рук недоступно. Они обладают антимикробным и противовирусным действием, удобны для применения в любой ситуации и способны защитить от патогенных микроорганизмов на несколько часов.

Цель. Характеризуется проведением анализа о выборе и частоте используемых антисептических средств среди населения Западного региона Казахстана, а также изучением метода (способы) дезинфекции рук населения.

Материалы и методы. Анкетирование проводилось среди населения Западного региона Казахстана посредством Google Документ, статистическая обработка результатов выполнялась в программе Microsoft Excel Starter. Было опрошено 645 респондентов. Анкетирование включало такие вопросы:

- Используете ли вы антисептические средства?
- Какие средства используете (этиловый спирт медицинский, готовое антисептическое средство, антибактериальные салфетки)?
- Как часто используете антисептические средства?

Так же в ходе анкетирования респондентам были представлены вопросы о принадлежности по социальному статусу (студент, работающий, ученик), по возрасту, по месту жительства (город, сельская местность), и по половой принадлежности.

Результаты. В анкетировании участвовало 645 респондентов. Из них Женщин- 458 (71%), мужчин 187 (29%). Жителей сельской местности составило 243 (37%), городских 402 (63%). Среди опрошенных большая часть студенты - 334 человек (52%), работающих 240 (37%), 12 учеников (1.8%), безработных и пенсионеры 59 человек (9.2%). По возрастным категориям следующие данные: 15-18 лет - 272 человек (43%), 19-25 – 125 (19%), 26-35 – 53 (8,9%), 36-45 – 60 (9%), 46-55 – 53 (8,9%), 56-63 – 54

(8,9%), 64-70 – 3 (1,5%). Так же опрос показал, что среди 645 опрошенных респондентов используют антисептики постоянно 474 (73%) респондентов, иногда используют 137 (21%), не используют вообще 38 (6%) человек. Среди тех, кто пользуется антисептиками 432 (67%) используют готовый антисептик, спиртовой раствор – 123 (19%), антибактериальные салфетки 80 (12%) человек. Данные о частоте использования среди тех, кто использует антисептики: в день 3-4 раза – 153 (24%), 1-2 раза в день 189 (29%), только при необходимости -160 (25%) респондентов.

Заключение. Анкетирование показало большой спрос на использование антисептиков, среди населения, в большей степени среди студентов. Согласно анкетированию наибольшей популярностью пользуются готовые антисептики. Основываясь на данные последних исследований соблюдения дезинфекции рук, было установлено, что антисептики используемые для дезинфекции рук могут быть рекомендованы к использованию среди населения.

ТҮЙІН

Миненко К.А, Жумабаева Д.Б, Бауыржанқызы Д.

ҚАЗАҚСТАННЫҢ БАТЫС Өңірінің тұрғындары арасында АНТИСЕПТИКАЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ЖИІЛІГІ.

Қоғамдық денсаулық және денсаулық сақтау кафедрасы

Ғылыми жетекші: магистр Ляхов.С.С

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Қолды дезинфекциялау үшін қолданылатын дайын антисептиктерді халық арасында қолдануға ұсынылуы мүмкін. Қолды жуу мүмкін болмаған кезде антисептикалық құралдарын пайдалану жолы дезинфекциялаудың альтернативті әдісі болып табылады. Олар микробқа қарсы және вирусқа қарсы әсерге ие, кез келген жағдайда қолдануға ыңғайлы және бірнеше сағат бойы патогендік микроорганизмдерден қорғауға қабілетті.

SUMMARY

Minenko K.A, Zhumabayeva D.B, Bauyrzhankyzy D.

THE FREQUENCY OF USE OF ANTISEPTICS AMONG THE POPULATION OF THE WESTERN REGION OF KAZAKHSTAN.

Department of Public Health and Health

Scientific adviser: Master Lyakhov.S.S.

Non-profit Joint stock Company West Kazakhstan Medical University named after Marat

Ospanov, Aktobe, Republic of Kazakhstan

Ready-made antiseptics used to disinfect hands can be recommended for use among the population. When it is not possible to wash your hands, the use of antiseptic means is an alternative method of disinfection. They have antimicrobial and antiviral effects, are convenient to use in any conditions and are able to protect against pathogenic microorganisms for several hours.

Жексен Ә., Асқар Ж.

РАДИОАКТИВТІ СӘУЛЕЛЕНУДІҢ АДАМАҒЗАСЫНА ӘСЕРІ

Жаратылыстану ғылыми пәндер кафедрасы
Ғылыми жетекшісі: ж.ғ.м., доцент м.а. Турганбаева А.У
ҚеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»
Ақтөбе, Қазақстан

Кілттік сөздер: радиация, қоршаған орта, сұрау, радиоактивтілік, медицина.

Өзектілігі: Қазіргі уақытта дүние жүзін радиацияға байланысты үрей жайлаған. Радиоактивті сәулеленудің адам ағзасына ешбір кедергісіз ене береді. Адам өзінің сәулеленгенін сезбейді. Радиация қуаты денеге енгенде ет пен тері ауырмайды. Ондайда бүкіл дененің жасушаларындағы атомдар қозғалады да, биохимиялық процесстер өзгереді. Оның соңы ағзаның тұтастай жүйесі бұзылуына, ішкі органдардың істен шыға бастауына апарып соғады. Осыған орай, радиоактивті сәулелердің адам ағзасына тигізетін зиянды әсері қандай? Радиация адамзат үшін қауіпті ме, және аз мөлшерде радиацияны адам игілігіне пайдалану мүмкін бе?

Зерттеу мақсаты: Зерттеу барысында радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері, адам ағзасына зиянды әрекеттерін тереңірек қарастыру. Радиацияның қауіптілігі және медицинада радиацияның қалай қолданылатындығы туралы ақпаратты зерттеу, талдау және жүйелеу. Байқоңыр ғарыш айлағынан таралатын радиоактивті сәулелердің Қызылорда облысы тұрғындарының денсаулығына әсерін зерттеу.

Материалдар мен әдістер: Зерттеу материалдары - интернет-ресурстар, электронды энциклопедиялар, кітап басылымдары. Зерттеуде қолданған әдістерінің бірі – ол сауалнама, талдау, жалпылау.

Нәтижелер және талқылау: Біздің зерттеуімізде ЖОО білім алушыларын басты объект ретінде алдық. Сауалнамаға 17-21 жас аралығындағы «Жалпы медицина» мамандығы бойынша 57 адам қатысты. Сауалнама, Уатсап желісі арқылы өткізілді. Сауалнама нәтижесі студенттердің радиация туралы хабардар екендігін көрсетті. Бірақ 65% студент радиациядан қорқатынын, 54%ы радиациядан қалай қорғану қажет екенін білмейді. Студенттердің 91%-ның радиация және оның қауіпі туралы білімдері төмендігі айқын байқалды.

Қорытынды. Гипотеза расталды, шынымен де, радиация - адам денсаулығына әсер ететін өте зиянды фактор. Бірақ табиғаттағы радиоактивті сәулелену - бұл қалыпты құбылыс. Табиғи сәулелену минималды дозада жүреді, ал адам оны өмір бойы сезінеді. Бұл күн мен ауа сияқты табиғи тасымалдаушылардан келеді. Бірақ адам қоршаған ортаны әр түрлі өндіріс түрлерімен ластайтын шектен асып кетсе, радиация денсаулық пен өмір үшін өте қауіпті болады. Оның әсері, рұқсат етілген дозалардан асып кетсе, оның ықпалында болған адамның денесіне ғана емес, сонымен қатар мұндай адамның ұрпақтарына зиян тигізуде. Генетикаға әсер ету, радиация жаңа ұрпақтың ақыл-ой және физикалық қабілеттеріне нұқсан келтіруде. Медициналық тексерулер мен процедуралар туралы айтатын болсақ, радиацияның жағымсыз әсерінен басқа, адам оның жағымды жағымен кездеседі. Ғалымдар радиацияны медицинада қолдана отырып, оны тиімді жағынан қолдануға мүмкіндік алды.

Әдебиеттер тізімі:

1. И. М. Ободовский - Влияние радиации на здоровье человека

2. Чотчаев Р.О., Френкель Е.Э. - Радиоактивные излучения, их влияние на организм человека, способы защиты от радиации.

РЕЗЮМЕ

Жексен Ә., Асқар Ж.

ВЛИЯНИЕ РАДИОАКТИВНЫХ ИЗЛУЧЕНИЙ НА ОРГАНИЗМ ЧЕЛОВЕКА

ЗКМУ имени Марата Оспанова

В процессе исследования изучается вредное влияние радиоактивных излучений, и рассматриваются способы защиты биологического действия на организм человека при неблагоприятных климатических условиях.

SUMMARY

Zheksen A., Askar Zh.

THE EFFECT OF RADIOACTIVE RAYS ON THE HUMAN BODY

West Kazakhstan Marat Ospanov Medical University

In the course of the study, the harmful effects of radioactive radiation and the ways of protection the biological effect on the human body under adverse climatic conditions are considered

УДК 614.876(043)

Өтемұрадов Р.

ВЛИЯНИЕ ЭЛЕКТРОМАГНИТНОГО ПОЛЯ НА ОРГАНИЗМ ЧЕЛОВЕКА

Кафедра естественно-научных дисциплин

Научный руководитель: доцент кафедры ЕНД, м.е.н., Турганбаева А.У.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»,
Казахстан, Актобе

Ключевые слова: электромагнитное поле, заряженные частицы, медицина, радиация, окружающая среда.

Актуальность. Электричество прочно вошло в нашу жизнь и стало ее неотъемлемой частью. Однако технический прогресс связан с увеличением уровня электромагнитного излучения (ЭМИ), оказывающего неблагоприятное влияние на все живые организмы. Электромагнитное излучение – это колебание электрических и магнитных полей, которое распространяется в пространстве со скоростью света. В данной работе рассматривается анализ воздействия микроволн на человека. Исходя из проведенного анализа, были рассмотрены способы и средства защиты от воздействия электромагнитных волн на человека.

Цель исследования. Анализ данных в научных статьях по вопросу влияния электромагнитных волн на организм человека.

Методы и материалы. Сравнение и анализ результатов. Для определения уровня ЭМИ используется специальный прибор – флюксметр. Он фиксирует значение показателя напряженности электрического поля, в соответствии с которым предпринимаются меры защиты, если нормы будут превышены. По определению, электромагнитное поле — это особая форма материи, посредством которой осуществляется воздействие между электрическими заряженными частицами. При ускоренном движении заряженных частиц, ЭМП «отрывается» от них и существует независимо в форме электромагнитных волн, не исчезая с устранением источника

Результаты и обсуждение. Экспериментальные данные как отечественных, так и зарубежных исследователей свидетельствуют о высокой биологической активности электромагнитных полей на всех частотных диапазонах. При относительно низком уровне ЭМП принято говорить о нетепловом характере воздействия на организм. Многочисленные исследования в области биологического действия ЭМП позволяют определить, что биологический эффект в условиях длительного многолетнего воздействия накапливается, в результате возможно развитие отдаленных последствий, включая дегенеративные процессы центральной нервной системы, рак крови (лейкозы), опухоли мозга, гормональные заболевания. Особо опасны ЭМП могут быть для детей, беременных (эмбрион), людей с заболеваниями центральной нервной, сердечно-сосудистой системы и с ослабленным иммунитетом.

Способы защиты или снижения влияния электромагнитных волн на организм человека:

1. Покупать бытовые приборы со стандартной напряжённостью электрического поля.
2. Контролировать уровень влажности в помещении, например, с помощью бытового увлажнителя воздуха.
3. Приобрести для домашнего компьютера защитное устройство – экран. Экран одевается поверх монитора, полностью обезопасить пользователя он не сможет, но снизить уровень ЭМИ – вполне.

Заключение. В ходе проведения анализа было выявлено, что электромагнитное поле пагубно воздействует на организм человека, а длительное воздействие может привести к необратимым последствиям. Для уменьшения пагубного влияния электромагнитного поля необходимо применять защиту.

Список литературы:

1. Гришко А.К. Проблемы защиты радиоэлектронных средств от воздействий электромагнитного импульса / Труды Международного симпозиума «Надежность и качество». - Пенза, 2020. – Т. 2. – С. 154-156.
2. Килеева В.В. Задачи экранирования от электромагнитного воздействия / В.В. Килеева, Д.В. Дудин, Е.А. Кузина, Дао Ань Куан //Труды Международного симпозиума «Надежность и качество». - Пенза, 2019. – Т. 1. – С. 256-257.

SUMMARY

Otemuradov R.

THE IMPACT OF ELECTROMAGNETIC WAVES ON HUMAN LIFE

Marat Ospanov West Kazakhstan Medical University

The analysis of the impact of electromagnetic waves on the human body in this article was considered. The ways to protect against this influence were also given.

УДК 615.03(043)

Temirbayeva A.A., Singh A., Kumar S., Sharma P.

PHYSICAL AND CHEMICAL PROPERTIES OF DIATOMITE AND ITS USING IN MEDICINE

Department of Natural Sciences Disciplines
Master of Natural Sciences, teacher Temirbayeva A.A.
NPJSC "Marat Ospanov West Kazakhstan Medical University"
Aktobe, Republic of Kazakhstan

Keywords: drug, pharmacology, diatomaceous earth, materials, physiochemical property, research.

Relevance. At present, the main tasks of nanotechnology are the creation of high-strength, including composite, structural materials. In medicine, nanomaterials are used for the transport of medicines and dietary supplements, in suture and dressing materials, for the creation of biocompatible implants, etc. In this matter, among natural materials, the structure of diatomite is much easier and more completely soluble in alkalis.

The goal. To study physical and chemical properties of diatomite and the sphere of medicine where it can be used.

Materials and methods. In this work, we used the method of collection of information on the state of the latest researching of the diatomite, literature review, comparison of information from different sources.

Results and discussion. Diatomite - loose or cemented siliceous deposits, sedimentary rock of white, light gray or yellowish color, consisting of more than 50% of diatom shells. Diatomites can have marine, less often freshwater (lake) origin. They contain 70-98% silicon, have high porosity, low bulk density, good adsorption and thermal insulation properties.

Silica (silicon dioxide), entering the body, turns into biologically active orthosilicic acid, which has a beneficial effect on human health. Once in the intestines, particles of diatomaceous earth attract bacteria, viruses, fungi, heavy metals, drug residues and remove them from the body naturally. Diatomaceous earth also effectively fights helminths. Some sources have information about other beneficial properties of diatomaceous earth and its use in medicine: Strengthens the skeletal system and the musculoskeletal system; Fights skin diseases: dermatitis, furunculosis, psoriasis; Improves the condition of the skin of the face, hair, nails; It has a beneficial effect on the nervous system, helps fight depression and insomnia; Prevents the formation of blood clots; Prevents the development of cardiovascular diseases; Normalizes metabolic processes in the body.

Conclusion. The global task of medicine is to increase the average life expectancy of mankind. As you know, life expectancy is negatively affected by parasites, the elimination of which is facilitated by biological masses based on diatomite, due to its structural and absorption properties. It is also important that diatomaceous earth as a food additive does not cause side effects. When taking diatomaceous earth, it is important to drink enough fluids so that toxins are naturally eliminated from the body.

Literature:

1. Shunkeyev K.Sh., Zhanturina N.N., Barmina A.A., Sergeyev D.M., Sagimbaeva Sh. Zh., Shunkeyev S.K., Myasnikova L.N., Aimaganbetova Z.K., Temirbayeva A.A. The innovative technologies on the developing natural nanomaterial from the deposits of aktobe region. - Materials of IX International conference «Efficient use of resources and environmental protection – key issues of mining and metallurgical complex development» and XII International science conference «Advanced technologies, equipment and analytical system for materials and nano-materials». Ust-Kamenogorsk, May 20-23. P399-405.
2. Elden. H., Morsy G., Bakr M. Diatomite: Its Characterization, Modifications and Applications // Asian Journal of Materials Science. - 2 (3), 2010. – P. 121-136.
3. Shunkeyev K., Sergeyev D., Barmina A., Zhanturina N., Baidrakhmanova G., Sagimbaeva Sh., Temirbayeva A. Multifunctional application opportunities of natural nanomaterial from the fields in the western region of the Republic of Kazakhstan. – XI Иссык-Кульская международная школа-конференция по радиационной физике твердого тела SCORPh-2015, Бишкек - Кыргызстан 2015, С. 28-32.

ТҮЙІН

Темирбаева А.А., Сингх А., Кумар С., Шарма П.

ДИАТОМИТТІҢ ФИЗИКАЛЫҚ-ХИМИЯЛЫҚ ҚАСИЕТТЕРІ ЖӘНЕ МЕДИЦИНАДА ҚОЛДАНЫЛУЫ

Бұл мақалада табиғи материал - диатомиттің физикалық және химиялық қасиеттері, оның медицина саласында қолданылуы және адам денсаулығына пайдалы әсері қарастырылады.

РЕЗЮМЕ

Темирбаева А.А., Сингх А., Кумар С., Шарма П.

ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА ДИАТОМИТА И ПРИМЕНЕНИЕ В МЕДИЦИНЕ

В данной статье рассмотрены физико-химические свойства природного материала – диатомита, его применение в сфере медицины и благотворное влияние на здоровье человека.

УДК 001.891:616-091.8

Сағынтай А.А.

2021-2022 ОҚУ ЖЫЛЫНДАҒЫ "ГИСТОЛОГ" ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ҮЙІРМЕСІНІҢ ҚЫЗМЕТТІК НӘТИЖЕЛЕРІ

Гистология кафедрасы

Ғылыми жетекші: профессор, м.ғ.к. Темирова Г.А.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті,
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Кілттік сөздер: ғылыми үйірме, жұмыс нәтижелері, ғылыми жетістіктер, сертификаттар, дипломдар.

Өзектілігі: Соңғы жылдары барлық медициналық жоғары оқу орындарында білім беру үдерістерін реформалауға байланысты ғылыми ізденістердің медициналық кластерін жаңғырту жүргізілуде. Медициналық зерттеушілердің (Украина және Беларусь) мәліметтері бойынша, жоғары медициналық білім беру жүйесін тиімді жаңғырту және оны бірыңғай халықаралық білім беру кеңістігіне интеграциялау оның одан әрі құрылуы мен құзыреттілік моделін енгізуі жалғасады [1]. В.Н.Власова және Н. Ю.Таирова мамандарды ғылыми жұмысқа дайындау процесі студенттерді оқытудың барлық кезеңінде жүзеге асырылатынын айтып кетті. Ғылыми еңбекті ұйымдастыруды жетілдіру медициналық университеттегі студенттердің ғылыми зерттеулерінің соңғы кезеңінің тиімділігін арттырады [2].

Зерттеу мақсаты: Гистология кафедрасы студенттерінің 2021-2022 оқу жылындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарына талдау жүргізу.

Материалдар мен әдістер: Зерттеу объектісі-өткізілген іс-шаралар негізінде гистология кафедрасы студенттерінің 2021-2022 оқу жылындағы ғылыми-зерттеу жұмысының есебі: ғылыми конференциялар, дөңгелек үстелдер, ғылыми үйірмелер мен клубтар, ғылыми-зерттеу жұмыстары, жарыстар мен конкурстар келесі тақырыпта «Экологиялық факторлардың әсері туралы адамның және эксперименттік жануарлардың ішкі органдары мен жүйелерінің құрылымдық-функционалдық ерекшеліктері» жүзеге асырылды (мемлекеттік тіркеу № 011РКИ0094 15.02.2018/1214-2-20-561. УДК 611.1/.8: 546.27.76), сондай-ақ өзінің эмблемасы бар, табақ пен баннер дайындалды. Зерттеу әдістері: статистикалық, визуализация, жалпылау, талдау.

Нәтижелері: Гистология кафедрасының "Гистолог" СҒҰ отырыстарының саны 4 отырыс жоспарланған, бірақ 9 отырыс іске асырылды. Жеті отырыс Zoom арқылы өткізілді, қалғандары гистология кафедрасында офлайн форматта өткізілді, жалпы медицина және стоматология бойынша I курс студенттері қатысты, отырыстың бейнежазбалары Инстаграмада көрсетілген. 2021-2022 оқу жылындағы қызмет нәтижелері бойынша келесі марапаттар алынды: тезистер, дипломдар және сертификаттар. 7 тезис жарияланды. Барлығы он жеті марапатқа ие болды: 5 дана дипломдар (I дәрежелі – үш, II дәрежелі – бір және III дәрежелі – бір). Сертификаттардың жалпы саны 12 дана болды. 2021-2022 оқу жылының бірінші жартыжылдығында екі тезис жарияланды, алты марапатқа ие болды: I дәрежелі дипломдар екі және 4 сертификат. 2021-2022 оқу жылының екінші жартыжылдығында бес тезис жарияланды, он бір марапатқа ие болды: 3 дана дипломдар: I дәрежелі, II дәрежелі және III дәрежелі, 8 сертификат. LXI халықаралық ғылыми конференциясына ұсынылған макеттер мен стендтердің нәтижелері бойынша

Қорытынды: Бірлескен білім беру қызметінің арқасында ПОҚ мен студенттер арасында әртүрлі мамандықтағы дәрігерлерді даярлау жоспарында "Гистолог" ғылыми-зерттеу үйрмесінің жұмысында жоспарланған іс-шараларды іске асыру түрінде тәлімгерлік және тәлімгерлік байланыс құрылады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Концептуальные принципы модернизации современного высшего медицинского образования // Я.А. Кульбашна, С.А. Кабанова, А.А. Кабанова. Вестник ВГМУ. – 2015. – Том 14, №6. – С. 127-131.

2. В.Н. Власова, Н.Ю. Таирова. Организация научно-исследовательской работы студентов в медицинском университете. Гуманитарные и социальные науки. - 2016. №4. С.173-182.

РЕЗЮМЕ

Сағынтай А.А.

РЕЗУЛЬТАТЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОГО КРУЖКА «ГИСТОЛОГ» ЗА 2021-2022 УЧЕБНЫЙ ГОД

Кафедра гистологии

профессор, к.м.н. Темирова Г.А.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет им.Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казахстан.

Целью исследования явилось проведение анализ деятельности научно-исследовательской работы студентов кафедры гистологии за 2021-2022 учебный год. Заключение. Благодаря усилиям совместной образовательной деятельности в плане подготовки врачей различных специальностей между ППС и студентами выстраивается менторская и наставническая связь, в виде реализации запланированных мероприятий в работе научно-исследовательского кружка «Гистолог».

SUMMARY

Sagyntai A.A.

RESULTS OF THE ACTIVITY OF THE RESEARCH CIRCLE "HISTOLOGIST" FOR THE 2021-2022 ACADEMIC YEAR

Department of histology

Professor, PhD Temirova G.A.

West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov,
Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

Purpose of the study. To analyze the activities of the research work of students of the Department of Histology for the 2021-2022 academic year. Conclusion: Thanks to the efforts of joint educational activities in terms of training doctors of various specialties, a mentoring and mentoring relationship is being built between teaching staff and students, in the form of the implementation of planned activities in the work of the research circle "Histologist".

УДК 614.2(043)

Кумыспаев С.С., Сундетова А.Н.

РОЛЬ ОБЩЕСТВЕННОГО ЗДОРОВЬЯ В КОНТЕКСТЕ СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА

Кафедра общественно-гуманитарных дисциплин
НАО«Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казахстан.

Ключевые слова: здравоохранение, экономика, материалы СМИ, повседневная жизнь, здоровье населения, качество жизни, факторы риска.

Актуальность темы данной работы определяется в первую очередь теми колоссальными политическими, социально-экономическими и культурными изменениями, которые происходят в казахстанском обществе. Современное развитие Казахстана на пути модернизации невозможно представить без развитой системы здравоохранения. Здоровые и крепкие люди – залог успешного экономического роста и стратегического развития общества. Ибо между общественным здоровьем и социально-экономическими условиями существует прямая и обратная связь: неблагоприятная экономическая ситуация в стране, регионе, городе сопровождается низким качеством здоровья населения, а неудовлетворительное состояние общественного здоровья отрицательно отражается на материальном производстве, обороноспособности, так как нездоровое население не может продуктивно трудиться и приносить пользу государству.

Целью исследования является анализ процессов общественного здоровья в контексте развития гуманитарных наук.

Материалы и методы. В работе применён междисциплинарный подход на стыке истории, политологии и социологии. Изучены материалы СМИ, в том числе общественно-политические газеты и аналитические журналы.

Результаты и обсуждение. Нужно четко понимать, что общественное здоровье формируется и поддерживается всей совокупностью условия для повседневной жизни людей. Конкретные причины, ответственные за ухудшение качества здоровья (возникновения и развитие болезней, временной нетрудоспособности, инвалидности и ранней смертности), получили название «факторов риска». После начала реформирования экономики Казахстана менялись параметры факторов риска и их влияния на здоровье населения. В данном ракурсе представляют интерес не только факторы, влияющие на общественное здоровье, но и те, которые можно рассматривать как индикаторы условия жизни и уровня здоровья. К ним можно отнести: 1) уровень и качество жизни; 2) уровень благоустройства жилья; 3) величина прожиточного минимума всего населения; 4) доступ к качественному медицинскому обслуживанию.

Заключение. Между социально-экономическими показателями и состоянием здоровьем существует связь. Ожидаемая продолжительность жизни, которая характеризует качество общественного здоровья, связана с величиной прожиточного

минимуму, т.е. минимальной величиной затрат на набор продуктов питания, необходимый для поддержания здоровья населения и обеспечения его жизнедеятельности. Совершенно очевидно, что тем больше средств необходимо затратить для жизнеобеспечения, тем ниже уровень здоровья. Таким образом, реформа системы здравоохранения невозможна без существенного улучшения качества и условий жизни людей.

Список литературы:

1. Горбачева, А. Гериатрия в поисках место под солнцем.// Независимая газета. - 2016. – 11 октября. – С.3.
2. <https://econs.online/articles/ekonomika/starenie-naseleniya/>
3. <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/press-release/2015/06/17/aging-in-europe-and-central-asia-gray-tsunami-or-golden-era>

ТҮЙІНДЕМЕ

Кумыспаев С.С., Сундетова А.Н.

МЕМЛЕКЕТТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-САЯСИ ДАМУЫНДАҒЫ ҚОҒАМДЫҚ ДЕНСАУЛЫҚТЫҢ РОЛІ

Қоғамдық-гуманитарлық пәндер кафедрасы

тарих ғылымдарының докторы, профессор Т.С. Жумаганбетов

ҚеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Мақалада халықтың денсаулығы мен әлеуметтік-экономикалық жағдайлар арасында тікелей және кері байланыс бар екендігі көрсетіледі. Елдегі, аймақтағы, қаладағы қолайсыз экономикалық жағдай халық денсаулығының нашар сапасымен қатар жүреді, ал халық денсаулығының қанағаттанарлықсыз жағдайы материалдық өндіріске, қорғанысқа теріс әсер етеді, өйткені денсаулығы нашар халық өнімді жұмыс істеп, мемлекетке пайда әкеле алмайды.

Әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштер мен денсаулық жағдайы арасында әлеуметтік және экономикалық байланыс бар.

SUMMARY

Kumyspaev S.S., Sundetova A.N.

MODERNIZATION OF PUBLIC CONSCIOUSNESS IN KAZAKHSTAN: CULTURAL AND SPIRITUAL ASPECTS

Department of social-political sciences

Doctor of historical sciences, professor T.S. Zhumaganbetov

Non-commercial stock company West Kazakhstan Marat Ospanov medical university,
Aktobe, Republic of Kazakhstan

The article indicates the relationship between public health and socio-economic conditions, there is a direct and inverse relationship: an unfavorable economic situation in the country, region, city is accompanied by a poor quality of public health, and an unsatisfactory state of public health negatively affects material production, defense capability, since an unhealthy population cannot work productively and benefit the state. There is a social and economic link between socioeconomic indicators and health status. It is quite obvious that the more funds need to be spent for life support, the lower the level of health.

УДК 616.33-006.6 (043)

Жолдыбаева С.А., Сейілханова Н.Г.

АСҚАЗАН ҚАТЕРЛІ ІСІГІНДЕГІ HER2 NEU МАРКЕР ЭКСПРЕССИЯСЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ

Гистология кафедрасы.

Ғылыми жетекші: м.ғ.к., доцент Жунусова Л.С

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті» Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Аурудың клиникалық ағымын болжау үшін иммуногистохимия әдісін қолдануды және жоғары мағлұмат беретін маркерлерді іздеуді талап етеді. Her2 neu маркерінің асқазанда шамадан тыс экспрессиясы қатерлі жасуша трансформациясына әкелуі мүмкін екендігі туралы болжам бар.

Кілттік сөздер:асқазан рагы, экспрессия маркер, жасуша пролиферациясы, әдебиеттерге шолу, химиотерапия

Өзектілігі: Асқазан қатерлі ісігі дүние жүзінде онкологиялық сырқаттанушылық құрылымында 4-ші орынды және қатерлі ісіктен болатын өлім-жітім құрылымында 2-ші орынды алады. Асқазан қатерлі ісігін мақсатты емдеу әртүрлі маркерлерді барынша дәл анықтауды талап етеді. HER2/ neu асқазанның және гастроэзофагеальды түйіндердің асқынған ісіктерін емдеуде маңызды болжамдық мәнге ие. HER2 генінің гиперэкспрессиясы мен күшейтілуі сүт безі қатерлі ісігінде жақсы зерттелген. Кейінірек көптеген зерттеулер HER2 өзгерістерінің бірқатар басқа қатерлі ісіктерде, әсіресе асқазан қатерлі ісігінде болатынын көрсетті. Асқазан қатерлі ісігіндегі HER2 шамадан тыс экспрессиясы туралы деректер әртүрлі және жиі шашыраңқы. Асқазан және сүт безі қатерлі ісігіндегі HER2-нің түсіндірмесі әртүрлі. Бұл шолу мақсатты терапияны таңдау үшін асқазан обырында HER2 бағалауға қатысты ақпаратты жинақтайды. Қазіргі уақытта асқазанның асқынған ісігі мен гастроэзофагеальды-асқазан түйісуін емдеудің тиімділігін арттырудың үлкен қажеттілігі бар.

Зерттеу мақсаты: Her2 neu маркерінің асқазанның қатерлі ісігіндегі орнын, ерекшелігін, сипатын қарастыру.

Материалдар мен зерттеу әдістері: Әдеби дереккөздерді талдау. Зерттеуде Pubmed, Scopus, SpringerLink және Elibrary дерекқорларындағы әдебиеттер мен ғылыми мақалалар қарастырылды.

Нәтижелері: Сау тіндерде HER2 -жасуша пролиферациясын және өмір сүруін реттейтін сигналдарды таратуды қамтамасыз етеді. Бірақ HER2-нің шамадан тыс экспрессиясы қатерлі жасуша трансформациясына әкелуі мүмкін. HER2 шамадан тыс экспрессиясы мен канцерогенез арасындағы байланыс асқазан қатерлі ісігінде болатынын көрсетті. Her2/neu-теріс ісіктің болжамы болып табылады. Бұл жағдайда антигормональды, химиотерапия, мақсатты препараттар негізгі емдеу көзі болып табылады. Метастатикалық асқазан обырында HER2 мәртебесін анықтау мақсатты терапияны таңдау үшін міндетті болып табылады.

Қорытынды: Асқазанның асқынған қатерлі ісігін анықтауда ИНС тестілеудің негізгі әдісі болып қала береді және HER2 күйін анықтауда жетекші рөл атқарады. Асқазанның қатерлі ісігіндегі HER2 экспрессиясының деңгейін неғұрлым дәл анықтайтын антиденелерді іздеуді және әзірлеуді біз, болашақ дәрігерлер,

жалғастыруымыз қажет, бұл осы ауыр аурумен ауыратын науқастарды емдеуді оңтайландыруға және тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Әдебиеттергізімі:

1. McCluggage WG. Immunohistochemistry as a diagnostic aid in cervical pathology. Pathology. 2007;39(1):97–111.
2. Slamon D.J., Clark G.M., Wong S.G. et al. Human breast cancer: correlation of relapse and survival with amplification of the HER-2/neu oncogene.
3. Yano T., Doi T., Ohtsu A. et al. Comparison of HER2 gene amplification assessed by fluorescence in situ hybridization and HER2 protein expression assessed by immunohistochemistry in gastric cancer. Oncol Rep 2006;15(1):65–71.

РЕЗЮМЕ

Для прогнозирования клинического течения заболевания требует применения иммуногистохимического метода и поиска наиболее информативных маркеров. Сверхэкспрессия маркера Her2 neu в желудке может привести к злокачественной трансформации клеток.

SUMMARY

To predict the clinical course of the disease requires the use of an immunohistochemical method and the search for the most informative markers. Overexpression of the Her2 neu marker in the stomach can lead to malignant cell transformation.

УДК 616.33-002-007.23(043)

Ермекова А.

ПАТОМОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СЛИЗИСТОЙ ОБОЛОЧКИ ЖЕЛУДКА У БОЛЬНЫХ АТРОФИЧЕСКИМ ГАСТРИТОМ ПО ГОРОДУ АКТОБЕ ЗА 2020 ГОД

Кафедра патологической анатомии и судебной медицины

Научный руководитель: к.м.н, доцент Ахметова С.Ж.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казахстан

Ключевые слова: желудок, атрофический гастрит, патоморфология, анализ, биопсия
Актуальность. Во многих странах мира хронический гастрит фиксируется у 80-90% населения, при этом, наиболее опасная форма гастрита, относящаяся к так называемым предраковым состоянием - атрофический гастрит, обнаруживается у пациентов моложе 30 лет в 5% случаев, у пациентов в возрасте от 31 до 50 лет - в 30 % случаев, у пациентов старше 50 лет - в 50-70% случаев[1]. В настоящее время получены убедительные доказательства зависимости выраженности и активности воспалительного процесса в слизистой оболочке желудка от генетической структуры штамма *Helicobacter pylori*, вызвавшего хронический Hp-ассоциированный гастрит [2].
Цель исследования. Выявление характерные морфологические изменения слизистой оболочки желудка при хронических гастритах среди жителей города Актобе в возрастной группе от 25-45 лет, от 46-55 лет и от 56- до 75 лет в период 2020г на основе гистологических исследований биопсийного материала.

Материалы и методы. Материалом для исследования послужил биопсийный материал больных ХГ за 2020 год. Исследования проводились в частных клиниках г. Актобе «Дару», «Айгерим» участвовало 90 больных пациентов за 2020 год, из них молодые пациенты от 25 до 35 лет 10 больных, возрастная категория от 35 до 45 лет 25 пациентов, от 45 до 70 лет 25 пациентов и старше 70 лет 30 пациента. Материал фиксирован в 10 % растворе нейтрального забуференного формалина. После промывки проводили по серии спиртов восходящей концентрации, просветляли в орто-ксилоле и заливали в парафин по общепринятой методике. Срезы толщиной 7 мкм изготавливали на санном микротоме, окрашивали гематоксилином и эозином. Микроскопический метод исследования: гистологический, морфометрический и статистический. Выявили, что для морфологической картины хронического гастрита в г. Актобе характерно преобладание атрофических и склеротических процессов в возрастной группе 46-55 лет, а также наличие воспалительных изменений у всех групп пациентов. Так же отметили учащение заболеваемости хроническим гастритом с постепенным выравниванием среди мужчин и женщин в возрастной категории от 56-75 лет, без значимых различий в выраженности морфологических изменений. Исследование было рандомизированно, используя биопсийный материал, который включал 90 случаев хронического гастрита.

Результаты. На исследуемых препаратах выделили атрофию слизистой оболочки желудка, атрофию собственных желез желудка 55% в возрастной группе 25-45 лет, кишечную метаплазию желудочного эпителия 35% в возрастной группе 46-55 лет, появление лимфоцитарных фолликулов в атрофированной слизистой, разрастание соединительной ткани 15% в возрастной категории от 56-75 лет. Полученные данные обрабатывали методами описательной линейной статистики.

Заключение. В результате комплексного морфологического исследования, выявлено, что хронический атрофический гастрит характеризовался в большинстве случаев выраженной лимфоплазмозитарной инфильтрацией слизистой оболочки желудка. В возрастной группе от 46 до 55 лет, включающего качественный и количественный анализ патоморфологических критериев хронического гастрита, выявлено, что хронический гастрит в большинстве случаев сопровождается атрофией желез и выраженными явлениями воспаления в слизистой оболочке желудка.

Список литературы:

1. Вестник КазНМУ, №2. А.Т.Бармагамбетова.
2. Whitmire J.M., Merrel D.S. Helicobacter pylori genetic polymorphisms in gastric disease development. Advances in Experimental Medicine and Biology 2019; 1149: 173–194.

ТҮЙІН

Ермекова А.А.

АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫ БОЙЫНША 2020

ЖЫЛДАРДАҒЫ АТРОФИЯЛЫҚ ГАСТРИТ ПЕНАУЫРАТЫН НАУҚАСТАРДА АСҚАЗАН ШЫРЫШТЫҚ АБЫҒЫНЫҢ ПАТОМОРФОЛОГИЯЛЫҚ СИПАТТАМАСЫ

Патологиялық анатомия және сот медицинасы кафедрасы

м.ғ.к., доцент, Ахметова С. Ж.

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қ., Қазақстан Республикасы

2020 жылы Ақтөбе қаласында атрофиялық гастритке шалдыққан науқастардың іс жүзінде биопсиялық зерттеу нәтижесіндегі асқазанның шырышты қабығының патоморфологиялық сипаттамасы.

SUMMARY

Ermekova A.A.

PATHOMORPHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE GASTRIC MUCOSA IN PATIENTS WITH ATROPHIC GASTRITIS IN THE CITY OF AKTOBE FOR 2020

Department of Pathological Anatomy and Forensic Medicine

Scientific supervisors: PhD, Prof. Akhmetova S.Zh.

Non-profit Joint stock Company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe, Republic of Kazakhstan

In 2020, in the city of Aktobe, patients with atrophic gastritis were diagnosed with pathomorphological analysis of gastric mucosa as a result of biopsy. description..

УДК 616.24:616.9-091.8(574.13)

Aaliyah S., Garifollin A., Audanbai E.D.

HISTOPATHOLOGICAL CHANGES IN THE LUNGS DURING COVID-19 IN AKTOBE

The Department of Histology

Scientific supervisor: Ph.D ¹Komekbay Zh.E.

Non-profit joint stock company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, the city of Aktobe, the Republic of Kazakhstan.

Specialized Lyceum boarding school for children of Aktobe region named after M.Kusainova

Keywords: coronavirus infection, histology, morphology, lung

Relevance. At the end of December 2019, there was an outbreak of pneumonia in Wuhan, China, which, as it turned out later, was caused by the new coronavirus SARS-CoV-2 and was named Coronavirus disease 2019 (Covid-19) [1,2]. The global pandemic has caused damage in all spheres of human activity, with consequences that the whole world is fighting to this day. According to the World Health Organization, the number of people infected with the new coronavirus in the world as of September 11, 2022 amounted to more than 605 million people, the number of deaths was about 6.4 million people [3].

Purpose of the study. To study morphological changes in the lungs in patients who died from COVID-19 in Aktobe for the period from January to September 2021.

Materials and methods. Material for research - Autopsy materials (blocks, subject glasses painted with hemotoxylin and eosin) of the dead from the coronavirus infection from January to September 2021, obtained in the pathologist's autopsy in Regional Pathologic Bureau of Aktobe. The clinical data was obtained from post-mortem epicrisis (form No. 001/y "Medical Record of the Patient) and the Protocol (patient chart) of the pathoanatomy (post-mortem) research (form No. 002/y). Histological research of materials was carried out in morphological Laboratory of the Histology Department of NpJS " ZKMU named after Marat Ospanov ".

The Results. An analysis of the autopsy material of the lungs received from the dead patients (total 13: 6 women, 7 men; the average age of the dead - 67 (33-85 years), the average age of men 65 (49-80 years), the average age of women 70 (33-85 years)) according to the records of autopsy. The diagnosis of COVID -19 was confirmed by the study of naso and oropharynx swab by the PCR method in 9 patients with PCR "+" and in 4 patients PCR "-". Duration of

the disease (from the appearance of symptoms before death) amounted to 14 (4-25) days, men 16 (4-25) days, women 12 (4-17) days, the duration of hospitalization - 6 (2-13) days, men 8 (4-13), Women are 3.6 (2-7) days.

Conclusion. According to autopsy studies of 13 dead patients (the average age was 67 years old), all the dead had severely related diseases, including cardiovascular and respiratory systems. The leading role in tanatogenesis in most patients played viral lesion of the lungs, the characteristic morphological manifestation of which, along with typical signs of viral lesion, was the presence of in most cases in alveolars, alveolar path and bronchioles of hyaline membranes, lining their inner surface.

Literature:

1. Yan, X., Wang, J., Yao, J. et al. A Cross-Sectional Study of the Epidemic Situation on Covid-19 in Gansu Province, China - A Big Data Analysis Of the National Health Information Platform. BMC INFECT DIS 21, 146 (2021).
2. Zhou F., Yu. T., Du R., Fan, Liu Yu., Liu Z. and others. Clinical course and risk factors for adult mortality patients with COVID-19 in Wuhan, China: Retrospective cohort Research. Lancet. 2020; 395 (10229): 1054-62. Target in: Lancet 2020; 395 (10229):1038.
3. The official website of the World Health Organization (WHO). WHO program statement about the principles of healthy recovery after the COVID-19 pandemic.

ТҮЙІН

COVID-19 кезіндегі өкпедегі патологиялық өзгерістердің сипаттамасы емдік шараны тағайындау кезінде бағыт береді, қауіптер мен асқынуларды болдырмауға көмектеседі. Біздің жұмысымызда коронавирустық инфекциядан қайтыс болған адамдардың өкпесіндегі гистопатологиялық өзгерістерге талдау жасалды. Аутопсиялық зерттеулердің нәтижелеріне сәйкес, қайтыс болған 13 науқаста негізінен жүрек-қан тамырлары және тыныс алу аурулары қатар жүрген, олардың орташа жасы 67 жасты құрады. Танатогенезде пациенттердің көпшілігінде өкпенің вирустық зақымдануы жетекші рөл атқарды.

РЕЗЮМЕ

Описание патологических изменений в легких при COVID-19 даст направление при выборе терапии, поможет избежать рисков и осложнений. В нашей работе был проведен анализ гистопатологических изменений в легких умерших от коронавирусной инфекции. По данным патологоанатомического исследования 13 умерших пациентов имели тяжелые сопутствующие заболевания, в том числе сердечно-сосудистой и дыхательной систем, средний возраст составил 67 лет. Ведущую роль в танатогенезе у большинства больных играло вирусное поражение легких.

УДК 616.36-004-018(043)

Иниязова К.С., Мамедова С.

ИЗМЕНЕНИЕ ГИСТОЛОГИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ ПЕЧЕНИ ПРИ ЦИРРОЗЕ

Кафедра гистологии

Научный руководитель: магистр Сарина А.А.

НАО «Западно-Казахстанской медицинский университет имени Марата Оспанова»,
город Актөбе, Республика Казахстан.

Ключевые слова: печень, цирроз, гистология, обзор

Актуальность. Цирроз печени занимает значительное место в структуре заболеваний органов пищеварения, оставаясь крайне актуальной социально-экономической и клинко-эпидемиологической проблемой здравоохранения всех стран мира. В настоящее время в мире заболеваемость циррозом печени составляет около 20-40 больных на 100 тыс. населения, и этот показатель неуклонно растет [1,2,3].

Цель исследования: определить причины возникновения цирроза печени, а также наблюдаемые гистологические изменения в печени.

Материалы и методы. В исследовании изучены полнотекстовые публикации на английском и русском языках, которые посвящены изучению патологии и гистологии при циррозе печени.

Результаты. При циррозе пространство Диссе заполняется рубцовой тканью, эндотелиальные фенестрации утрачиваются, этот процесс называется синусоидальной капилляризацией. Гистологически цирроз характеризуется наличием васкуляризированных фиброзных перегородок, которые связывают портальные тракты друг с другом и с центральными венами, что приводит к островкам гепатоцитов, окруженным фиброзными перегородками и лишенным центральной вены. Основными клиническими последствиями цирроза печени являются нарушение функции гепатоцитов (печени).

Заключение. Таким образом, ряд исследователей отмечают выраженность всех вышеперечисленных признаков, наблюдаемых при поражении печени могут варьировать в зависимости от степени хронизации процесса, также отмечается, что печеночные синусоиды выстланы фенестрированным эндотелием, который опирается на слой проницаемой соединительной ткани (пространство Диссе), который содержит звездчатые клетки печени и некоторые моноклеарные клетки. И в зависимости от этого цирроз печени расценивается как исход длительных дистрофических изменений в паренхиме печени.

Список литературы:

1. Шифф, Соррел, Мэддрей: Цирроз печени и его осложнения. Трансплантация печени
Подробнее: <https://www.labirint.ru/books/341227/>
2. Генрих Ужегов: Болезни печени и желчного пузыря- Экспресс.Эксмо 2016.
3. Циррозы печени /Д.Х.Калимуллина; под общ. ред. А.Б.Бакирова – Уфа: Вагант, 2016. - 83 с.

ТҮЙІН

Бауыр циррозы кезінде: бүкіл бауыр құрылымының диффузды бұзылуы, қалыпты орталық-порталдық байланыстардың жоғалуы, талшықты қалқалардың қабаттасуы байқалады. Өткізгіш дәнекер тінінің, оның құрамында бауырдың жұлдызды жасушалары және кейбір моноклеарлы жасушалар бар және осыған байланысты бауыр циррозы бауыр паренхимасындағы ұзақ мерзімді дистрофиялық өзгерістердің нәтижесі ретінде қарастырылады.

SUMMARY

With cirrhosis of the liver: There is a diffuse violation of the entire structure of the liver, loss of normal central portal connections, overlap of fibrous septa. Cirrhosis is a late stage of liver fibrosis, accompanied by destruction of liver vessels. This leads to bypassing the direct hepatic flow (central vessels) with portal and arterial blood, disrupting the exchange between the liver sinusoids and the neighboring liver parenchyma, that is, hepatocytes.

Жолжан І.Қ., Султанбек А.Ж., Мәлік А.С., Колдасбаева К.Н.

**КОВИДТІ ИНФЕКЦИЯ КЕЗІНДЕ БҮЙРЕК ГИСТОЛОГИЯСЫ
(СЕКЦИЯЛЫҚ МАТЕРИАЛ, БІРІНШІ ТАЛДАУ).**

Гистология кафедрасы
Ғылыми жетекші: м.ғ.к., профессор Темирова Г.А.
сот-медицина сараптаманың 2 курс резиденты Өтесін М.А.
КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы
ҚР Әділет Министрлігі. Сот сараптамалары орталығы РМҚК филиалы.
Ақтөбе өңіраралық сот сараптамалары орталығы.
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Кілттік сөздер: бүйрек, гистология, коронавирустық инфекция, талдау, өкпе

Өзектілігі. Ковид-19 нысанасы респираторлық жолға ғана емес сонымен қатар бүйрекке әсерін бақылау [1-3]. Ол үшін біз сот-медициналық сараптамада бүйрек зерттеулеріне қызығушылық таныттық.

Зерттеу мақсаты. Ковид-19 нысанасы өкпеге ғана емес сонымен қатар бүйрекке әсерін зерттеу және бұл инфекцияның әсерінен бүйректе пайда болатын патологияларды анықтау.

Материалдар мен әдістер. Ковид 19-дағы аутопсия тарихын ретроспективті талдау арқылы бүйректерді зерттеу әдістері: макроскопиялық, микроскопиялық, статистикалық Материалдар: мәйіт аутопсиясы 2020-2022 жж мәйіттік тарих. Зерттеу Ақтөбе қаласының сот-медициналық сараптама орталығында жүргізілді.

Нәтижелері. Ол үшін біз сот-медициналық сараптамада ковид инфекциясымен, атап айтқанда бүйрек ковид инфекциясымен өлгендердің қаншалықты жиі кездесетінін анықтау мақсатын қойдық. Өлі тұлғалар ашылу жылын таңдап, өлі тұлғалардың тарихын зерттеу қажет. Жалпы жұмыс кезінде 2020-2021жж мәйіт тарихын қарағанда 1752 адам қарастырдық, сол кезде ковид 19 ауырған адамдар саны - 87 анықталды. Өлген адамдардың аутопсия тарихын өндегеннен кейін біз жынысы мен жасына қарай зерттей бастадық. Бірақ зерттеу нәтижелері бойынша біз негізгі массада ковид 19 бар ер адамдар басым екенін анықтадық. Біз өлгендердің мәйіттерінің тарихын талдаудың барлық ретроспективті әдістерін арнайы түрде жасадық.

Қорытынды. Ковид-19 бүйрекке әсері өкпеге тигізетін зиянымен салыстыруға болады, себебі ол өкпеден кейінгі зақымданатын мүше. Зерттеу кезінде алынған мәліметтер бойынша ковид-19 ауырған науқастардың 40%-да бүйректе асқинулар пайда болғаны анықталды.

Әдебиеттер тізімі:

1. Шамхалова М. Ш. COVID-19 И ПОЧКИ.COVID-19 И ПОЧКИ (cyberleninka.ru).
2. Томилина, Н.А. Механизмы повреждения почек при COVID-19 / Н.А.Томилина, Г.В.Волгина.ИНФОМЕДФАРМhttps://imfd.ru/2021/09/21/mexanizmpovreпочek/?ysclid=1978gkf5wm 778878256.
3. Benedetti C., Waldman M., Zaza G., et al. COVID-19 and the kidneys: an update. Front Med. 2020 Jul 21COVID-19 and the Kidneys: An Update - PMC (nih.gov).

РЕЗЮМЕ

ЖолжанІ.Қ., СултанбекА.Ж., МәлікА.С., КолдасбаеваК.Н.

Гистология почек при ковидной инфекции (секционный материал, первый анализ).

Кафедра Гистологии

к.м.н., профессор Темирова Г.А.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет им.Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казахстан.

МЮ РК. Филиал РГКП Центр судебных экспертиз.

Актюбинский межрегиональный центр судебных экспертиз.
город Актобе, Республика Казахстан.

Цель исследования. Исследование воздействия ковид 19 не только на легкие, но и на почки и выявление патологий, возникающих в почках под влиянием этой инфекции. Вывод. Воздействие ковид 19 на почки сравнимо с повреждением легких, поскольку это орган, который повреждается после поражения легких. По данным, полученным во время исследования, нами обнаружено, что у 40% пациентов с ковид 19 развились осложнения в почках.

SUMMARY

ZholzhanI.K., SultanbekA.Zh., MalikA.S., KoldasbayevaK.N.

HISTOLOGY OF KIDNEYS IN COVID INFECTION (SECTIONAL MATERIAL, FIRST ANALYSIS).

Department of Histology

PhD, Professor Temirov G.A.

West Kazakhstan Medical University named after Marata Ospanova,
Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan. Branch of the RSE Center for Forensic
Examinations. Aktobe Interregional Center of Forensic Examinations.

Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

The purpose of the study. The study of the effects of covid 19 not only on the lungs, but also on the kidneys and the identification of pathologies that occur in the kidneys under the influence of this infection. Conclusion. The effect of covid 19 on the kidneys is comparable to lung damage, since it is an organ that is damaged after a lesion

УДК 578.834.1-079.7(574.13)

Смайыл М.Е.

РЕТРОСПЕКТИВНЫЙ АНАЛИЗ КОВИД-19, СРЕДИ ЖИТЕЛЕЙ г.АКТОБЕ (КОМОРБИДНЫЙ ФОН ГИПЕРТОНИЧЕСКАЯ БОЛЕЗНЬ).

Кафедра патологической анатомии и судебной медицины

Научные руководители: к.м.н. Ахметова С.Ж., к.м.н. Калиев А.Р.,

НАО«Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казахстан.

Ключевые слова: коронавирусная инфекция, головной мозг, макропрепараты, гистологические исследования.

Актуальность: видоизменённая коронавирусная инфекция, охватившая весь мир, унесла за период с 2019го по 2022 год более 6,5 млн жизней. Резкая вспышка,

беспомощность медицины вызвала ажиотаж, привлекая всё больше внимание учёных к изучению данной темы. Официальная информация о вспышке пневмонии неизвестной этиологии в городе Ухань, столице провинции Хубэй, появилась впервые 31 декабря 2019 г. [1]. Первичным природным резервуаром, подобно вирусам SARS-CoV и MERS-CoV, являются тяготеющие к жилью человека виды летучих мышей [2]. G. Lippi с соавторами пришли к выводу, что наличие АГ независимо от других факторов, включая возраст, ассоциировано с 2,5-кратным риском развития тяжелого течения инфекции COVID 19, а также с сопоставимым риском развития смертельного исхода[3].

Цель исследования: выявить специфические морфологические признаки поражения головного мозга у людей умерших от Ковид-19 с фоновой АГ среди жителей Актюбинской обл. за 2020 год, в возрастной группе от 65 до 85 лет на основе гистологических и макроскопических исследований препаратов головного мозга.

Материалы и методы: Из генеральной совокупности составивших 320 микропрепаратов ткани головного мозга у больных АГ, рандомно выборку составили 120 серий. Провели анализ протоколов вскрытий и аутопсийного материала ГМ 40 умерших от Covid-19 коморбидный фон АГ, в возрасте от 65 до 85 лет, из них 25 жен. и 15 муж. Были определены масса макропрепаратов. Кусочки органов для гистологического исследования брали в ходе вскрытия, срезы для микропрепаратов крашены Г.Э. и по методу Ниссля в патологоанатомическом бюро Актюбинской обл., изучены под микроскопом в увеличении 100 µm и 50 µm в морфологическом центре ЗКМУ им. М.Оспанова.

Результаты исследования: масса макропрепаратов ГМ превалировала в пределах от 1200г до 1400г. В них определялись такие макроскопические изменения как: отёк и выраженное полнокровие у 50% умерших, кровоизлияния в мягкие мозговые оболочки обнаружены у 20%, петехиальные кровоизлияния в мягкие мозговые оболочки у 15%, атеросклероз артерий основания головного мозга у 15% исследовавших. В зависимости от полученных результатов исследования микропрепаратов ткани ГМ, морфологические изменения: обнаружили у 50% отек с полнокровием сосудов МЦР, у 15% деструктивно-продуктивный тромбоваскулит, в 25% множественные диапедезные кровоизлияния, у 10% гиалиновые шары.

Заключение: Тенденция развития осложнений, приводящих к смерти большинства пациентов с Covid-19 когда фоновым заболеванием является АГ остаётся высокой. Современные подходы к лечению Covid-19 должны учитывать текущие вместе с ним хронические заболевания и системное влияние вируса на организм человека. В связи с этим подходы к лечению Covid19 должны строго направляться не только на этиологию и патогенез вирусной инфекции, но и на осложнения течения фонового заболевания, в данном случае АГ.

Список литературы:

1. Wuhan Municipal Health Commission briefing on the pneumonia epidemic situation. 31 December 2019 (in Mandarin).
2. Этиология эпидемической вспышки COVID-19 в г. Ухань (провинция Хубэй, КНР), ассоциированной с вирусом 2019-nCoV.
3. Wang L, He W, Yu X, Hu D, Bao M, Liu H et al. Coronavirus Disease 2019 in elderly patients: characteristics and prognostic factors based on 4-week follow-up. J Infection. 2020. doi:10.1016/j.jinf.2020.03.019.

ТҮЙІН
Смайыл М.Е.

АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНЫҢ ТҰРҒЫНДАРЫ АРАСЫНДАҒЫ ГИПЕРТОНИЯ АУРУЫНЫҢ ІЛЕСПЕ ФОНЫ КЕЗІНДЕГІ КОВИД-19 РЕТРОСПЕКТИВТІ ТАЛДАУ

Патологиялық анатомия және сот медицинасы кафедрасы

Жетекшілер м.ғ.к. Ахметова С.Ж., м.ғ.к. Калиев А.Р.

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Ақтөбе облысының тұрғындары арасындағы артериялық гипертензия ауруы бар науқастардың Covid-19 ауруына шалдыққан кезіндегі бас миының морфологиялық және гистологиялық сипаттамасы зерттелінген болатын. Нәтижелер бойынша: деструктивті-продуктивті тромбоваскулит, ми ісінуі, көптеген қан кетулер салдарынан АГ ағымы жиі ауырлайтынын дәлелдеді.

SUMMARY

Smaiyl M.E.

RETROSPECTIVE ANALYSIS OF COVID-19, WITH A COMORBID BACKGROUND HYPERTENSION AMONG RESIDENTS OF AKTOBE REGION

Department of pathological anatomy and forensic medicine

Managers c.m.s. Akhmetova S.Zh., c.m.s. Kaliev A.R.

Non-profit joint stock company West Kazakhstan Marat Ospanov state medical university,

Aktobe city, Republic of Kazakhstan

Morphologically and histologically, brain tissue with arterial hypertension in patients with Covid-19 was studied, the results indicate that with Covid-19 in patients with arterial hypertension, the course is often aggravated by cerebral edema, with multiple hemorrhages, destructive and productive thrombovasculitis.

УДК 616.24-092.9

Жанаева М.Қ., Амангелдиева А.Б.

НАТРИЙ ТЕТРА БОРАТЫ ӘСЕРІ КЕЗІНДЕГІ ЕГЕУҚҰЙРЫҚТАРДЫҢ ӨКПЕСІНДЕГІ АУАӨТКІЗГІШ ЖОЛДАРЫНЫҢ МОРФОФУНКЦИЯЛЫҚ СИПАТТАМАСЫ

Гистология кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ.м. Ахаева А.Е.

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: натрий тетрабораты, егеуқұйрықтың өкпесі, өкпенің ауа жүйесі, гистологиялық үлгі, өкпенің морфологиясы

Өзектілігі. Қазіргі уақытта қоршаған ортадағы қолайсыз факторлардың адам ағзасына әсері ауқымды өзектілікті қамтып отыр. Ғылыми – техникалық үдерістің қарқынды дамуы ортаның экологиялық өзгерген жағдайына әкеледі. Батыс Қазақстанның айтарлықтай аумақтарының тұрғындары алтывалентті хром мен бор байланысының төменгі концентрациясында ұзаққа созылған әсерге ұшырайды, ол жүрек – қантамырлар ауруларының, анемияның, нерв жүйесі, тыныс алу жүйесі ауруларының дамуына мүмкіндік туғызады. Сондықтан ластаушы заттар әсері кезінде тыныс алу мүшелерінің морфологиясын зерттеу өте маңызды болып табылады.

Зерттеу мақсаты. Натрий тетрабораты әсері кезіндегі егеуқұйрықтардың өкпесіндегі ауа өткізгіш жолдарының морфофункционалық сипаттамасын зерттеу.

Материалдар мен әдістері. Зерттеу материалы ретінде 10 тексіз аталық ақ егеуқұйрықтардың өкпесіне жасалған гистологиялық блоктар гистология кафедрасынан алынды. Материалды гистологиялық әдістерді қолдана отырып, зерттеу гистология кафедрасының морфологиялық лабораториясында жүргізілді. Гистологиялық парафинді блоктардан «Accu-Cut SRV» 200, Sacura Finetek, USA ротациялық микротомын қолдана отырып, қалыңдығы 4-5 мкм болатын кесінділер даярланды. Гистологиялық зерттеу үшін кесінділер гематоксилин – эозинмен боялды. Гистологиялық препараттар «Axio Lab A1» микроскопымен зерттеліп, AxioCam ERc5s сандық камерасын қолдана отырып суретке түсірілді.

Нәтижелері мен талқылау. Гистологиялық препараттардың талдауы натрий тетрабораты әсер еткен кезде тәжірибелік жануарлардың өкпесінде ауаөткізгіш құрылымдардына, респираторлы бөлімдерге, өкпенің интерстицийіне әсер етуі мүмкін морфологиялық өзгерістер кешені пайда болатынын көрсетті. Бронхтардың кілегей қабығында ісінулер, айтарлықтай лейкоцитарлы инфильтрация байқалады және лейкоциттердің ішінде лимфоциттер мен макрофагтар басымдылығымен сипатталады. Бронхтардың қуысында некроздалған эпителиоциттер мен лейкоциттер анықталады. Көптеген капиллярларда, артериолаларда және венулаларда қанның формалы элементтерінің іркілуі байқалды.

Қорытынды. Натрий тетрабораты аталық егеуқұйрықтардың өкпесінде ауаөткізгіш жолдарының эпителиальды және дәнекер тінді құрылымы және микроциркуляторлы арна тамырлары жағынан өзгерістер тудырды.

Әдебиеттер тізімі:

- 1.Филлипова Т.М., Юшков Г.Г.,Игуменьцева В.В.Токсикология органических соединений бора // Вестник АНГТУ. – 2017. -№11. –С. 236-242.
- 2.Садыкова Н.Н., Маковлева О.А., Завалева С.М., Савина А., Чиркова Е.Н. Влияние табачного дыма на морфометрию лёгких крыс //Вестник тверского государственного университета. серия: биология и экология. – 2017.-№2.- С.21-26.
3. Джадранов Е.С., Ергазина М.Ж., ИбадуллаеваҒ.С., Красноштанов А.В., Красноштанов В.К., Жумабаева Ж.К.Структурные особенности легочной ткани некоторых видов лабораторных животных// Вестник КазНМУ.-2016.-№3. –С.1-4.40

РЕЗЮМЕ

Актюбинская область Республики Казахстан – регион, где широко распространены бор и его соединения.Цель данного исследования изучить морфофункциональную характеристику воздухопроводящих путей легких крыс при воздействии на организм тетрабората натрия.

SUMMARY

Aktobe of the Republic of Kazakhstan is a region where boron and its compounds are widespread.The purpose of this study is to study the morphofunctional characteristics of the airways of the lungs of rats when exposed to sodium tetraborate.

Камбарова А.Ж., Плужников В.Е., Токтомушев К.Т., Молдожунусов Э.У.,
Тойчиева З.Ж.

МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНАЯ СТРУКТУРА ТИМУСА У ДЕТЕЙ НОВОРОЖДЕННОГО ВОЗРАСТА В РАЗНЫХ РЕГИОНАХ

Кафедра нормальной и топографической анатомии
Научный руководитель: к.м.н., доцент Т.С.Абаева
Кыргызская государственная медицинская академия им. И.К. Ахунбаева
г. Бишкек, Республика. Кыргызстан

Ключевые слова: тимус, лимфотические сосуды, вилочковая железа, дольчатое строение

Актуальность. На сегодняшний день одной из важнейших проблем для исследователей является изучение морфологии, физиологии и патологии иммунной системы, что в первую очередь связано с запросами клинической медицины [1,2,3].

Целью настоящего исследования является подробное изучение морфологическую структуру вилочковой железы у новорожденных в г.Бишкек, г. Кара-Балта и г.Чолпон-ата.

Материалы и методы исследования. Анатомия вилочковой железы изучена на 26 трупах детей, умерших в периоде новорожденности. Методики исследования: 1.Анатомические методы (препаровка, взвешивание, измерение). 2.Гистологические методы (окраска гематоксилин-эозином, по Ван-Гизон).

Результаты исследования. Вилочковая железа – небольшой орган розовато – серого цвета, мягкой консистенции, поверхность ее дольчатая.

Междольковые прослойки содержат сплетения лимфатических сосудов. Сосудистая стенка в 2% случаях она утолщена, склерозирована. Динамика клеточных популяций в единице условной площади коркового вещества дольки тимуса у новорожденных (табл.1) показаны. В г.Бишкек лимбобласты составляет $26,6 \pm 3,0$, г.Чолпон ата $24,7 \pm 0,5$, и в г.Карабалта составляет $28,9 \pm 0,5$. Малые лимфоциты г.Бишкек составляет $285,2 \pm 0,7$, г. Кара-Балта $297,0 \pm 1$, г. Чолпон- ата $301,7 \pm 2,3$. Стереометрическая характеристика тимуса новорожденных (табл.1) показывают корковое вещество в Бишкек $64,5 \pm 0,4$, Кара-Балта $72,7 \pm 0,5$, г.Чолпон- ата $78,6 \pm 0,5$. Мозговое вещество в г. Бишкек $28,0 \pm 0,5$, Кара-Балта $29,5 \pm 0,7$, Чолпон-ата $26,6 \pm 0,4$.

Заключение. Таким образом, орган имеет дольчатое строение, размеры долек различны. Между дольками нежная соединительная ткань, состоящей преимущественно из эластических волокон. Число телец Гассала в пределах нормы. Лимфобласты местами образуют значительные скопления. Стенки отдельных сосудов инфильтрированы лимфобластами.

Список литературы:

- 1.Абаева Т.С. Особенности макро- и микроскопической анатомии вилочковой железы у детей раннего периода детства и у людей пожилого возраста // Вестник Кыргызско-Российского Славянского Университета. Том 17. №10. 2017.- С. 180- 183.
- 2.Агеева В.А. Морфологические изменения в тимусе растущих крыс в условиях ограничения двигательной активности// Морфология.2018. Т.153.№3.-С.10.
- 3.Taccconelli A Farina A .R and all The alternative Trkalli splice variant is expressed by murine and human thymus / neuroimmunol 2007 Epub 2007 jan 22 .

РЕЗЮМЕ

Камбарова А.Ж., Плужников В.Е., Токтомушев К.Т., Молдожунусов Э.У.,
Тойчиева З.Ж.

МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНАЯ СТРУКТУРА ТИМУСА У ДЕТЕЙ НОВОРОЖДЕННОГО ВОЗРАСТА В РАЗНЫХ РЕГИОНАХ

Кафедра нормальной и топографической анатомии

к.м.н., доцент Т.С.Абаева

Кыргызская государственная медицинская академия им. И.К. Ахунбаева

г. Бишкек, Республика Кыргызстан

Следует отметить, что междольковые прослойки содержат сплетения лимфатических сосудов. Сосудистая стенка 2% случаев она утолщена, склерозирована.

УДК 618.132(043)

Бакытова С.Б., Сатыбалдиев Р.А., Базарбаева А.Т. Бактыбеков Р.Б., Жанганаева М.Т.

АРХИТЕКТОНИКА МИКРОСОСУДОВ БРЮШИНЫ МАЛОГО ТАЗА У ЖЕНЩИН

Кафедра нормальной и топографической анатомии

Научный руководитель: к.м.н., доцент Т.С.Абаева

Кыргызская государственная медицинская академия им. И.К. Ахунбаева

г. Бишкек, Республика Кыргызстан

Ключевые слова: микрососуды, брюшина, вентральная поверхность матки, физиологические особенности, микроциркуляторное русло

Актуальность. Среди актуальных проблем современной медицины микроциркуляция по праву занимает одно из ведущих мест [1,2,3].

Целями данного исследования послужило выявление возрастных физиологических особенностей микроциркуляторных русла брюшины вентральной поверхности матки у женщин зрелого возраста.

Материал и методы исследования. Работа выполнена на препаратах на вентральной поверхности матки от 24 трупов зрелого возраста. В этом исследовании был применен метод импрегнация азотнокислым серебром.

Результаты исследования и обсуждения. Размеры сосудистых ячеек брюшины вентральной поверхности матки варьируются от 100 х 170 до 200 х 600 мкм. Существенным признаком ангиоархитектоники брюшины вентральной поверхности матки является наличие на значительной ее поверхности повторяющихся пространственно упорядоченных сосудистых модулей округлой и многоугольной формы, границы которых формируют анастомозирующие артериолы и вены. Плотность капилляров на единицу площади брюшины вентральной поверхности матки составляет в среднем 20.2. Размеры ячеек капиллярных сетей в среднем достигают 120 х 210 мкм. Площадь модулей в брюшине вентральной поверхности матки женщин в I-м периода зрелого возраста варьируется от 8 до 10,5 мм².

Заключение. В местах перехода париетальной брюшины на поверхность органа выявляется пучковая архитектура микрососудов. Для большей части брюшины вентральной поверхности матки характерна широкопетлистая модулярная сосудистая сеть. В нижних отделах периметрия и в области пузырчаточного углубления определяется большая густота и извитость сосудов, а также выраженное преобладание сосудов венозного звена.

Список литературы:

1. Куприянов, В. В. Микроциркуляторное русло / В. В. Куприянов, Я. Л. Караганов, В. И. Козлов. М.: Медицина, 1975. - 214 с.
2. Козлов В.И. Капилляроскопия в клинической практике. М.: Практическая медицина, 2015. 232 с.
3. Черток В.М., Невзорова В.А., Захарчук Н.В. Сравнительное изучение НIF-1А- и НIF-2А-иммунопозитивных нейронов и капилляров в коре головного мозга крыс при тканевой гипоксии // Бюллетень экспериментальной биологии и медицины. 2018. Т. 165, № 4. С. 513–517.

РЕЗЮМЕ

Бакытова С.Б., Сатыбалдиев Р.А., Базарбаева А.Т. Бактыбеков Р.Б., Жанганаева М.Т.

АРХИТЕКТОНИКА МИКРО СОСУДОВ БРЮШИНЫ МАЛОГО ТАЗА У ЖЕНЩИН

Кафедра нормальной и топографической анатомии

к.м.н., доцент Т.С.Абаева

Кыргызская государственная медицинская академия им. И.К. Ахунбаева

г. Бишкек, Республика Кыргызстан

Следует отметить, что в местах перехода париетальной брюшины на поверхность органа выявляется пучковая архитектура микрососудов.

УДК 616.15-006.81-076(043)

Дмитриенко Е.А.

ОПТИЧЕСКАЯ И КОНФОКАЛЬНАЯ МИКРОСКОПИЯ – СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ИДЕНТИФИКАЦИИ МЕЛАНОМНЫХ КЛЕТОК В КРОВИ ПАЦИЕНТОВ

Кафедра патологической физиологии им. академика Богомольца А.А.

Научный руководитель: д.м.н., доцент Афанасьева Г.А.

Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования Саратовский государственный медицинский университет имени В. И.

Разумовского Минздрава России, город Саратов, Россия.

Ключевые слова: меланомные клетки, микроскопия, опухоль, детекция, терапия

Актуальность. Ранняя диагностика опухолевого процесса позволяет выявить степень риска метастазирования и назначить наиболее эффективную терапию онкологическим больным. Таким образом, вопрос о разработке методов обнаружения опухолевых клеток в крови больного остается актуальным.

Цель исследования. Сравнительный анализ методов детекции опухолевых клеток в крови пациентов при меланоме с помощью оптической и конфокальной микроскопии.

Материалы и методы. У пациентов с клинически диагностированной меланомой I и II стадии (5 человек), пациентов с невусом (5 человек) и здоровых добровольцев (6 человек) был произведен забор крови из локтевой вены в объеме 10 мл. Полученная лейкоцитарная фракция методом центрифугирования цельной крови (Histopaque-1088, Sigma Aldrich, США), была изучена с целью обнаружения циркулирующих меланомных клеток. С использованием оптического микроскопа Olympus IX-71 рассмотрены препараты, мазки, слайды цельной крови и суспензии лейкоцитов периферической крови при 10,20,40,60 кратном увеличении.

Результаты. Оптическое исследование препаратов и слайдов цельной крови пациентов позволило выявить при 40 кратном увеличении – участки затемнения поля зрения без четких границ, а также множественные объекты различной, но чаще округлой формы, неоднородной зернистой структуры. Сканирование изображений меланомных клеток в суспензии лейкоцитов периферической крови с помощью конфокального микроскопа (Leica TCS SP8 X) позволило просматривать объекты со всех сторон. При конфокальной микроскопии в качестве маркеров опухолевых клеток использовались моноклональные мышинные антитела к CD271, RANK, CD133 и ABCB5, конъюгированные с FITC (Fluoresceinisothiocyanate) и AF488 (Alexa Fluor 488) (позитивная селекция), в качестве маркеров лейкоцитов (негативная селекция) использовались антитела к CD45, конъюгированные с PerCP (Peridininchlorophyll).

Заключение. Во всех пробах были обнаружены лейкоциты (CD45+), однако опухолевые клетки не были детектированы. Результаты оптической и конфокальной микроскопии позволили сделать вывод, что данные методы недостаточно информативны для детекции опухолевых клеток в крови *in vitro*. Малое количество опухолевых клеток в крови на ранней стадии развития меланомы, потеря клеток при приготовлении суспензий, структурная, функциональная и антигенная неоднородность клеток ограничивают их детекцию в периферической крови. Авторы выражают благодарность гранту Правительства Российской Федерации 14.Z50.31.0044 за поддержку.

Список литературы:

1. Мелерзанов А., Гаврилов Д. Диагностика меланомы кожи с помощью сверточных нейронных сетей глубокого обучения / А. Мелерзанов, Д. Гаврилов. – Текст : непосредственный. // Врач. – 2018. – Т. 29, № 6. – С. 31–33.
2. Малишевская Н.П. Современное состояние заболеваемости меланомой кожи / Н.П. Малишевская, А.В. Соколова, Л.В. Демидов. – Текст : непосредственный. // Медицинский совет. – 2018. – Т. 10, № 3. С. 161–165.
3. In Vivo Photoswitchable Flow Cytometry for Direct Tracking of Single Circulating Tumor Cells / D.A. Nedosekin, V.V. Verkhusha, A.V. Melerzanov, V.P. Zharov, E.I. Galanzha // Chemistry & Biology. – 2014. – Vol. 21. – Article 6. – P. 792–801.

SUMMARY

Dmitrienko E.A.

OPTICAL AND CONFOCAL MICROSCOPY - MODERN METHODS FOR IDENTIFICATION OF MELANOMA CELLS IN THE BLOOD OF PATIENTS

Department of Pathological Physiology. Academician Bogomolets A.A.

Doctor of Medical Sciences, Associate Professor Afanasyeva G.A.

Federal State Budgetary Educational Institution of Higher Education Saratov State Medical University named after V.I. Razumovsky of the Ministry of Health of Russia, Saratov, Russia.

The possibility of detecting circulating tumor cells *in vitro* in the blood of patients with clinically diagnosed stage I and II melanoma using optical and confocal microscopy was studied. The results of optical and confocal microscopy allow us to conclude that these methods are not sufficiently informative for the detection of tumor cells in the blood *in vitro*.

ТҮЙІН

Дмитриенко Е.А.

ОПТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КОНФОКАЛЬДЫ МИКРОСКОПИЯ – НАУҚАЛАРДЫҢ ҚАНЫНДАҒЫ МЕЛАНОМА КЛЕТКАЛАРЫНИДЕНТИФИКА ЦИЯЛАУДЫҢ ЗАМАНАУЫ ӘДІСТЕРІ

Патологиялық физиология кафедрасы. Академик Богомолец А.А.

Медицина ғылымдарының докторы, доцент Афанасьева Г.А.

РФ Денсаулық сақтау министрлігінің В.И.Разумовский атындағы Саратов мемлекеттік медицина университеті Федералдық мемлекеттік бюджеттік жоғары оқу орны,
Саратов қ., Ресей.

Оптикалық және конфокальды микроскопияның көмегімен меланоманың І және ІІ сатысы клиникалық диагнозы бар науқастардың қанында айналымдағы ісік жасушаларын *in vitro* анықтау мүмкіндігі зерттелді. Оптикалық және конфокальды микроскопияның нәтижелері бұл әдістер қандағы ісік жасушаларын *in vitro* анықтау үшін жеткілікті ақпараттандырмайды деген қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

УДК 618.12-002-092.9(043)

Рыскулов М.Ф., Блинова Е.В.

МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИДАТКА СЕМЕННИКА МЕЛКИХ МЛЕКОПИТАЮЩИХ, ИСПЫТЫВАЮЩИХ ВОЗДЕЙСТВИЕ ФАКТОРОВ УРБАНИЗИРОВАННОЙ СРЕДЫ

Кафедра гистологии, цитологии и эмбриологии

Научный руководитель: д.б.н., профессор Шевлюк Н.Н.

Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования «Оренбургский государственный медицинский университет»

Министерства здравоохранения Российской Федерации, город Оренбург, Российская Федерация

Ключевые слова: урбанизация, семенник, базальная клетка, митоз, придаток

Актуальность. Актуальность данного исследования не вызывает сомнения, особенно в свете неуклонно нарастающего экологического неблагополучия. Это в свою очередь требует дальнейшего изучения реактивных, адаптационных и компенсаторно-приспособительных возможностей репродуктивной системы животных, обитающих в условиях антропогенной трансформации экосистем.

Цель исследования. Изучение морфофункциональной характеристики придатка семенника мелких млекопитающих, испытывающих воздействие факторов урбанизированной среды (на примере г. Оренбурга).

Материалы и методы. Материалом исследования служил придаток семенника половозрелых самцов мелких млекопитающих: домовая мышь *Mus musculus* L. (43), малая лесная мышь *Apodemus uralensis* P. (32), полевая мышь *Apodemus agrarius* P. (30), обыкновенная полевка *Microtus arvalis* P. (24), степная пеструшка *Lagurus lagurus* P. (18), обыкновенная бурозубка *Sorex araneus* L. (12). Исследованию подвергались различные территории, находящиеся в черте г. Оренбурга (частный жилой сектор, территория хлебоприемного предприятия, дачные массивы, лесополосы, полосы отчуждения железных дорог, парки, скверы). Контролем служили животные тех же видов, отловленные в экологически благоприятных экосистемах. Полученный материал обрабатывали с использованием обзорных гистологических, иммуноцитохимических и морфометрических методов.

Результаты. Анализ гистологических препаратов показал, что у исследованных видов, населяющих урбанизированные территории в сравнении с контролем в придатке семенника нами выявлен комплекс неспецифических деструктивных изменений,

проявляющихся в достоверном снижении массы и размеров органа, очаговой десквамации эпителия, угнетение его железистой деятельности, снижении темпов митоза базальных клеток.

Доля деструктивно измененных эпителиоцитов варьировала от $3,7\pm 0,7\%$ у малой лесной мыши до $12,2\pm 0,8\%$ у обыкновенной бурозубки. Более устойчивыми к действию негативных антропогенных факторов являлись клеточные элементы в интерстиции органа.

Следует отметить, что морфологические нарушения были более выражены у животных, населяющих парки и скверы города. Вышеперечисленные явления деструкции были менее выраженными у животных, населяющих дачные массивы, полосы отчуждения железных дорог, лесополосы и территории частного жилого сектора.

Заключение. Таким образом, результаты исследования показали, что морфофункциональные особенности клеточных и тканевых структур придатка семенника мелких млекопитающих, испытывающих влияние дестабилизирующих антропогенных факторов свидетельствуют о возможном ухудшении условий для созревания гамет, что негативно отражается на численности данных животных.

Список литературы:

1. Рыскулов М.Ф., Шевлюк Н.Н., Блинова Е.В., Боков Д.А., Ковбык Л.В. Морфофункциональная характеристика мужских гонад мелких млекопитающих в условиях крупного города // Морфология. 2018. Т. 153. № 3. С. 237-238; 2. Шевлюк Н.Н., Рыскулов М.Ф. Придаток семенника (яичка): морфогенез, структурно-функциональная характеристика в физиологических и патологических условиях // Журнал анатомии и гистопатологии. 2022. Т. 11. № 2. С. 87-98.

SUMMARY

Ryskulov M.F., Blinova E.V.

MORPHOFUNCTIONAL CHARACTERISTICS OF THE APPENDAGE OF THE TESTIS OF SMALL MAMMALS EXPOSED TO FACTORS OF URBANIZED ENVIRONMENT

Department of Histology, Cytology and Embryology

Doctor of Biological Sciences, Professor Shevlyuk N.N.

Federal State Budgetary Educational Institution of Higher Education "Orenburg State Medical University" of the Ministry of Health of the Russian Federation, Orenburg, Russian Federation

The analysis of histological preparations showed that in the studied species inhabiting urbanized territories, in comparison with the control in the appendage of the testis, we revealed a complex of nonspecific destructive changes manifested in a significant decrease in the mass and size of the organ, focal desquamation of the epithelium, inhibition of its glandular activity, a decrease in the rate of mitosis of basal cells.

The proportion of destructively altered epithelial cells varied from $3.7\pm 0.7\%$ in the small forest mouse to $12.2\pm 0.8\%$ in the common brown-toothed mouse. The cellular elements in the interstitial organ were more resistant to the action of negative anthropogenic factors.

It should be noted that morphological disorders were more pronounced in animals inhabiting parks and squares of the city. The above-mentioned destruction phenomena were less pronounced in animals inhabiting suburban areas, railway exclusion zones, forest belts and territories of the private residential sector.

Thus, the results of the study showed that the morphofunctional features of the cellular and tissue structures of the appendage of the testis of small mammals affected by destabilizing anthropogenic factors indicate a possible deterioration of the conditions for gamete maturation, which negatively affects the number of these animals.

УДК 616-071.3-057.875

Тілеш Ж.Ж., Балтабаева А.Д.

СТУДЕНТТЕРДІҢ САУСАҚ ИНДЕКСІНЕ ҚАТЫСТЫ АГРЕССИЯ ТҮРЛЕРІ

Қалыпты физиология кафедрасы
Ғылыми жетекші: м.ғ.м., аға оқытушы Балмағанбетова Ф.К.
КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»
Ақтөбе, Қазақстан

Кілттік сөздер: саусақ көрсеткіші, агрессивтілік, мінез-құлық, тиімді техника.

Өзектілігі. Заманауи әлемде әртүрлі елдердің тұрғындарының көпшілігінің агрессивтілігінің, агрессияның және алаңдаушылықтың өсуіне қауіп бар және бұл жағымсыз үрдіс халықтың барлық топтарын қамтиды. Тұлғаға қарсы қылмыстар саны артып келеді. Сарапшылар атап өткендей, қақтығыстар көбеюде және жалғасын табуда.

Бұл мәселенің өзектілігі, жан-жақты зерттеуді және респонденттердің агрессивтілік деңгейін анықтаудың ең тиімді әдісін таңдауды қажет етеді. Агрессия мен агрессивтіліктің табиғатын зерттеу қажет, оның себептерін түсіну арқылы айқын зорлық-зомбылық әрекеттерінің алдын алуға ұмтылады.

Зерттеу мақсаты. Респонденттердің агрессивтілік белгілерін сұқ және төртінші саусақ ұзындығының арақатынасымен зерттеу.

Зерттеудің әдістері мен материалдары. Агрессивтілікті анықтауда жинақталған тәжірибені талдап, зерттеуімізде А.Басс пен А.Дарки жасалған әдістемені таңдадық. Сауалнама агрессияның маңызды көрсеткіштері болып саналатын 8 индексті қамтиды, эксперименттік жұмысты жүргізу үшін зерттелушіге 76 сұрақтан тұратын диагностикалық сауалнама ұсындық.

Қысқаша саусақ индексі деп екінші саусақтың төртіншіге қатынасын (2D:4D) айтады. Саусақ көрсеткіші жыныстық диморфизмнің ерекшелігі болып табылады және ерлерде төмен көрсеткішке ие (кіші мән). Кішірек, еркектік сандық индекс пренатальды тестостерон деңгейін немесе андрогенге жоғары сезімталдықты көрсетеді. Біз М.Оспанов атындағы БҚМУ-дың 17-20 жас аралығындағы 60 студентін тексердік. Агрессивтілік Басс-Дарки сауалнамасы арқылы бағаланды, 1998 жылы Мэннинг жасаған әдіс бойынша оң қолдың екінші және төртінші саусақтарының фалангтарының ұзындығы екі рет Вебер циркульмен өлшенді. 2D:4D индексі әрбір қол үшін екінші саусақтың ұзындығын төртіншіге бөлу арқылы есептелді. Біздің үлгідегі 2D:4D орташа мәні $0,98484 \pm 0,07$ болды.

Зерттеу нәтижесі. М.Оспанов атындағы БҚМУ студенттері арасында агрессивті мінез-құлық пен саусақ көрсеткіші бойынша гендерлік айырмашылықтарды анықтадық: - ұл балаларда қыздарға қарағанда саусақ көрсеткіші төмен, - ұлдарда физикалық агрессия және тітіркену, ал қыздарда - ашушандық, тітіркену, қыз балаларда дұшпандық және вербальді агрессия жоғары.

Қорытынды. Қорытындылай келе, саусақ индексіні зерттеу арқылы агрессивтілік деңгейін анықтау А.Басс пен А.Даркидің дифференциациялық сауалнамасын

қолданумен салыстырғанда агрессивтілік деңгейін анықтаудың қарапайым және арзан әдісі болып табылады деп қорытынды жасауға болады. Біздің ойымызша, агрессивтілік деңгейін анықтауда саусақ көрсеткішін қолдануды әртүрлі ұйымдар мен мекемелердегі қызметкерлердің агрессивтілік деңгейін анықтау үшін жаппай тәжірибеде қолдануға болады.

Бұл әдістеменің тиімділігі біздің пилоттық зерттеуіміздің нәтижелерімен расталады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Шадриков В. Д. Введение в психологию: мотивация поведения. – М.: Психология, 2003. – 521 с.
2. Педагогическая психология / Л. Д. Столяренко. – Изд. 6-е. – Ростов н/Д: Феникс, 2009. – 541 с. – (Высшее образование)
3. Басс, А. Г. Психология агрессии / А. Г. Басс // Вопр. психологии. – 1967. – № 3. – С. 60–67.

РЕЗЮМЕ

Тілеш Ж.Ж., Балтабаева А.Д

ВИДЫ АГРЕССИВНОСТИ У СТУДЕНТОВ В СООТНОШЕНИИ С ПАЛЬЦЕВЫМ ИНДЕКСОМ

Кафедра нормальной физиологии

Научный руководитель: м.м.н., старший преподаватель Балмағанбетова Ф.К

Западно-Казакштанский медицинский университет имени Марата Оспанова, Актобе, Казакштан

Целью изучения является определение соотношения длины указательного и безымянного пальцев рук с чертами агрессивности респондентов. Нами были выявлены половые различия агрессивного поведения и пальцевого индекса среди студентов ЗКМУ им. М. Оспанова: – мальчики имеют меньший палецовой индекс, чем девочки; – мальчики имеют более высокие оценки по физической агрессии и раздражению, тогда как девочки – по гневу, враждебности и вербальной агрессии. Вывод: определение уровня агрессивности при помощи исследования пальцевого индекса более простой и дешевой способ выявления уровня агрессивности, по сравнению с использованием дифференцирующего опросника А. Басс и А. Дарки.

SUMMARY

Tilesh Zh.Zh., Baltabaeva A.D.

TYPES OF AGGRESSION IN STUDENTS IN RELATION TO FINGERINDEX

Department of Normal Physiology

Supervisor: MD, Senior Lecturer Balmaganbetova F.K.

West Kazakhstan Medical University of Marat Ospanov, Aktobe, Kazakhstan

The purpose of the study is to determine the ratio of the length of the index and ring fingers with the aggressiveness features of the respondents. We have identified gender differences in aggressive behavior and finger index among students of ZKMU named after M. Ospanov: - boys have a lower finger index than girls; - boys have higher marks for physical aggression and irritation, while girls - for anger, hostility and verbal aggression. Conclusion: determination of the level of aggressiveness using the study of the finger index is a simpler and cheaper way to identify the level of aggressiveness, compared with the use of a differentiating questionnaire by A. Bass and A. Darki.

Манаков А.М.

АНАТОМО-ГИСТОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА АРТЕРИЙ ПЕЧЕНИ ДОМАШНИХ КРОЛИКОВ

Кафедра гистологии, цитологии и эмбриологии
Научный руководитель: д.б.н., профессор Завалеева С.М.
федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего
образования "Оренбургский государственный медицинский университет"
Министерства здравоохранения Российской Федерации

Ключевые слова: печень, артерий, морфология, морфометрия

Актуальность. За последние два десятилетия в Оренбургской области отмечается рост спроса на продукты кролиководства, что определяет повышенные требования к изучению морфологических предпосылок развития нозологий кроликов. Изучению анатомических и гистологических аспектов строения кровеносного русла печени данных животных, посвящено множество трудов отечественных и зарубежных ученых [1,2,3].

Цель исследования. Установить анатомо-гистологические особенности артериальных сосудов печени кролика.

Материалы и методы. Объектом для проведения комплексного морфологического исследования служили печени самцов половозрелых домашних кроликов, полученные с крестьянско-фермерских хозяйств Бузулукского и Ташлинского районов Оренбургская области. Всего было исследовано 28 особей в возрасте шести месяцев. В ходе изучения печень препарировали, подвергали комплексу анатомических, гистологических, морфометрических методов исследования с последующим статистическим анализом полученных данных.

Результаты. Артериальная система кровоснабжения печени представлена печеночной артерией. Не достигая ворот печени, печеночная артерия отдает самостоятельную ветвь хвостатой доли. Далее в воротах печени печёночная артерия т-образно разделяется на крупные левую и правую ветви. Данными артериями обеспечивается кровоснабжение остальных долей печени. Интраорганные артерии представлены ветвями печеночной артерии, расположение в составе порталных триад. Внутрислоевые ветви печеночной артерии многократно разделяются на сосуды меньшего калибра и проходят в рыхлой волокнистой соединительной ткани междольковых промежутков. По своей структуре междольковые артерии кролика относятся к артериям мышечного типа. Их внутренняя оболочка тонкая, имеет вид узкой полоски. Средняя оболочка, выражена лучше и представлена пучками гладких миоцитов. Данная оболочка чётко ограничена от внутренней оболочки тонкой оксифильной полоской, содержащей эластические волокна. Наружная оболочка без четкой границы переходит в адвентицию триады

Заключение. Экстраорганные артерии печени характеризуются дихотомическим делением сосудов. К каждой доли и к каждому отростку печени подходит собственная артериальная ветвь. При гистологическом исследовании установлено, что стенка междольковых артерий имеет типичное строение артерии мышечного типа.

Список литературы:

1. Завалеева, С. М. Гистологические особенности печени кролика в раннем периоде постнатального онтогенеза / С. М. Завалеева, А. М. Манаков // Аграрный научный журнал. – 2021. – № 10. – С. 77-80.
2. Рядинская, Н.И. Печёночная триада байкальской нерпы / Н.И. Рядинская, М.А. Табакова // Пресноводные экосистемы – современные вызовы: материалы международной конференции тезисных докладов и стендовых сообщений. – Иркутск, 2018. – С.334-335.
3. Табакова, М.А. Морфологическая характеристика сосудистого русла печени байкальской нерпы / М.А. Табакова, Н.И. Рядинская // Научные исследования и разработки к внедрению в АПК: Материалы региональной научнопрактической конференции молодых учёных – Иркутск: Издательство ИрГАУ, 2017. – С. 147-157.

ТҮЙІН

Манаков А.М.

ҮЙ ҚОЯНДАРЫНЫҢ БАУЫР АРТЕРИЯЛАРЫНЫҢ АНАТОМИЯЛЫҚ-ГИСТОЛОГИЯЛЫҚ СИПАТТАМАСЫ

Гистология, цитология және эмбриология кафедрасы

Биология ғылымдарының докторы, профессор Завалеева С.М.

Ресей Федерациясы Денсаулық сақтау министрлігінің «Орынбор мемлекеттік медицина университеті» федералды мемлекеттік бюджеттік жоғары оқу орны.

Зерттеу әдістерінің кешенін (анатомиялық, гистологиялық, морфометриялық, статистикалық) пайдалана отырып, үй қояндарының бауырының артериялық қабатының морфологиялық сипаттамасы берілген. Бауырдың экстраорганикалық артериялары қан тамырларының дихотомиялық бөлінуімен сипатталады. Бауырдың әрбір бөлігі мен әр процесінің өз артериялық тармағы бар. Бауыр паренхимасында бауыр артериясының тармақтары афферентті веналармен және өт жолдарымен бірге қақпа үштіктерінде орналасады. Гистологиялық зерттеуде лобаралық артериялардың қабырғасында бұлшықет артериясының типтік құрылымы бар екені анықталды.

SUMMARY

Manakov A.M.

ANATOMICAL AND HISTOLOGICAL CHARACTERISTICS OF LIVER ARTERIES OF DOMESTIC RABBITS

Department of histology, cytology and embryology

Doctor of biological sciences, professor Zavaleeva S.M.

Orenburg State Medical University (OrSMU)

Using a complex of research methods (anatomical, histological, morphometric, statistical), the morphological characteristics of the arterial bed of the liver of domestic rabbits are presented. The extraorganic arteries of the liver are characterized by dichotomous vascular division. Each lobe and each process of the liver has its own arterial branch. In the liver parenchyma, the branches of the hepatic artery, together with the afferent veins and bile ducts, are located in the portal triads. Histological examination revealed that the wall of the interlobular arteries has a typical structure of a muscular artery.

Стрепетов И.О.

К ВОПРОСУ О ПАТТЕРНАХ ЧЕРЕПА

Кафедра анатомии человека им. акад. Ю.И. Бородина

Научный руководитель: к.м.н., доцент Елясин П.А.

Государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Новосибирский государственный медицинский университет Министерства здравоохранения и социального развития Российской Федерации»

Ключение слова: твердая мозговая оболочка, паттерны черепа, асимметрия костей черепа, краниальная остеопатия.

Актуальность. В 2018 году введена в номенклатуру медицинских специальностей – остеопатия. Одной из составных частей этой специальности является кранио-сакральная терапия – работа на твердой мозговой оболочке (ТМО), которая непосредственно соприкасается с костями черепа без эпидурального пространства, фактически выполняя роль надкостницы. В базовые понятия краниальной остеопатии входит понятие паттернов черепа (алгоритм положения костей черепа). Основываясь на пальпаторные ощущения и внешние признаки фенотипа, проводится лечение, направленное на снятие напряжения ТМО. Коррекция напряжения ТМО позволяет проводить коррекцию сосудисто – рефлекторных и вегетативных дисфункций. К сожалению, в доступной литературе определение паттернов черепа основывается на визуальной оценке положения отдельных костей (флексии или экстензии, наружной или внутренней ротации). По рентген или компьютерной диагностике, не зная нужных анатомических параметров, сложно определить тот или иной паттерн. Изменение положения костей черепа влияет на натяжение твердой мозговой оболочки, пронизанной большим количеством сосудисто-нервных структур [1]. Избыточное натяжение ТМО может приводить к формированию различных клинических проявлений. Определение паттернов черепа необходимо: в стоматологии – для снижения рисков осложнений при коррекции положения зубного ряда, для понимания оптимальной окклюзии зубочелюстной системы (особенно при глобальном протезировании). При лечении синдрома вегетативных дисфункций. В травматологии и ортопедии для выявления на ранних этапах рисков формирования идиопатических сколиозов.

Цель исследования. Определить основные топографические ориентиры при проведении исследований паттернов черепа.

Материалы и методы исследования. Обследовано 17 черепов. Проводились измерения углов во фронтальной, сагиттальной и горизонтальной плоскости.

Результаты. В исследуемом материале выявлено два основных паттерна: 8 черепов с ротацией (торсией) и 9 с боковым наклоном и ротацией (сайдбендинг). Угол между линиями

baslon – opisthion и baslon – sphenobasion при торсии был меньше на $8 \pm 30'$ ($p < 0,05$), чем при сайдбендинге. Также тенденция отмечалась при оценке других углов. Baslon – sphenobasion и baslon – opisthion – $4 \pm 20'$, inion – opisthion и baslon – opisthion на $15 \pm 40'$, на стороне ротации lambda – opisthion и lambda – asterion на $17 \pm 20'$, nasion – prosthion nasion – zygion на $21 \pm 50'$, nasion – zygion и nasion – zygion $17 \pm 20'$ ($p < 0,05$).

Заключение. Таким образом, степень выраженности асимметрии костей черепа более выражена (на 16%) при боковом наклоне и ротации, нежели при паттерне ротации. Соответственно, при первом паттерне степень натяжения ТМО будет больше, что может повлиять на риски возникновения клинических проявлений при декомпенсации адаптивных процессов.

Список литературы:

1. Горбачик В.Е. Основы анатомии, физиологии, антропометрии и биомеханики: Учебное пособие. - Витебск: Изд-во ВГТУ, 2011. - 125 с.

РЕЗЮМЕ

Стрепетов И.О.

ПАТТЕРНЫ ЧЕРЕПА

Кафедра анатомии

Научный руководитель: к.м.н., доцент Елясин П.А.

Государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Новосибирский государственный медицинский университет Министерства здравоохранения и социального развития Российской Федерации»

В базовые понятия краниальной остеопатии входит понятие паттернов черепа (алгоритм положения костей черепа). По рентген или компьютерной диагностике, не зная нужных анатомических параметров, сложно определить тот или иной паттерн. Изменение положения костей черепа влияет на натяжение твердой мозговой оболочки, пронизанной большим количеством сосудисто-нервных структур. Избыточное натяжение ТМО может приводить к формированию различных клинических проявлений.

УДК 611.74(043)

Соловьёв С.Р., Хуснутдинов Т.Е., Безбородько В.А., Рышков Д.А.

ВСТРЕЧАЕМОСТЬ И ВАРИАБЕЛЬНОСТЬ ОТВЕРСТИЯ ЧИВИНИНИ

Кафедра анатомии человека им. акад. Ю.И. Бородина

Научный руководитель: к.м.н., доцент Елясин П.А.

Государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Новосибирский государственный медицинский университет Министерства здравоохранения и социального развития Российской Федерации»

Ключевые слова: анатомия, крыловидно-остистое отверстие чивинини, вариация, мезоцефалы, брахиоцефалы

Актуальность. Зоной ответственности как врача-стоматолога, так и врачей некоторых других специальностей, например, челюстно-лицевых хирургов, нейрохирургов, оториноларингологов является голова. Основа головы – конечно же череп. И он не является исключением по наличию анатомических вариаций. Наибольший клинический интерес представляют отверстия и каналы, т.к. через них проходят нервы и сосуды, закономерности расположения которых необходимо знать вышеуказанным и другим специалистам для эффективного и безопасного выполнения своих профессиональных обязанностей [1].

Цель работы. Изучить основные варианты анатомического строения крыловидно-остистого отверстия Чивинини.

Материалы и методы. В ходе работы были исследованы 70 черепов из коллекций кафедр анатомии человека, оперативной хирургии и топографической анатомии и хирургической стоматологии НГМУ. Исследовали встречаемость и варианты формы крыловидно-остистого отверстия Чивинини.

Результаты и их обсуждение. Крыловидно-остистое отверстие (foramen pterygospinale)- формируется в результате окостенения связки между задним краем lamina medialis processus pterygoideus и spina ossis sphenoidalis [2]. Частота его встречаемости в нашем исследовании составила 10% – в 7 черепках. Преимущественно встречалось слева – в 57,14%, справа – 28,57%, с двух сторон – 14,28%. При правостороннем расположении имело следующие средние размеры: горизонтальный – 7,35, вертикальный – 7,35 мм. При левостороннем: горизонтальный – 10,3, вертикальный - 10,3 мм. У исследованных нами долихоцефалов (4) не встречалось. У мезоцефалов (10) – 10% и было в 100% – левосторонним. У мезоцефалического черепа отверстие имеет размеры: горизонтальный – 3, вертикальный – 3 мм. У брахицефалов (9) – 11,1%, 100% – двусторонним. У брахицефалического черепа левое отверстие имеет размеры: горизонтальный – 6 вертикальный – 6 мм, а правое: горизонтальный – 2 вертикальный – 2 мм. Через это отверстие проходит язычный нерв, что сопровождается симптоматикой: онемение языка и боль при разговоре из-за прижатия нерва к стенке отверстия в результате сокращения медиальной крыловидной мышцы.

Выводы. Основываясь на полученных данных, можно заключить, что при работе с мезо- и брахицефалами могут возникнуть проблемы с постановкой проводниковой анестезии тройничного узла через латеральный чрезкожный подскуловой доступ из-за наличия окостеневшей связки. Кроме того, эти пациенты могут испытывать вышеуказанные симптомы из-за прижатия нерва к стенкам отверстия.

Список литературы:

1. Гольбин Д.А., Черкаев В.А. Вариабельность и возрастные особенности анатомии срединных структур передних отделов основания черепа // Журнал «Вопросы нейрохирургии» имени Н.Н. Бурденко. 2018; - Т. 82, № 1. – С. 102-110.

2. Кабак С.Л., Мельниченко Ю.М., Саврасова Н.А., Журавлева Н.В., Шевела Т.Л., Хандогий Д.В. Окостеневшая крыловидно-остистая связка: частота встречаемости in vivo и клинические проявления // Современная стоматология. – 2016. – №4. – С. 42–44.

РЕЗЮМЕ

Соловьёв С.Р., Хуснутдинов Т.Е., Безбородько В.А., Рышков Д.А.

ВСТРЕЧАЕМОСТЬ И ВАРИАБЕЛЬНОСТЬ ОТВЕРСТИЯ ЧИВИНИНИ

Кафедра анатомии человека им. акад. Ю.И. Бородина

Научный руководитель: к.м.н., доцент Елясин П.А.

Государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Новосибирский государственный медицинский университет Министерства здравоохранения и социального развития Российской Федерации»

В исследуемой выборке отверстие Чивинини встречается в 10% случаев, чаще и крупнее слева. В мезоцефалических черепках всегда левостороннее положение, в брахицефалических всегда с двух сторон. Таким образом, при работе с мезо- и брахицефалами могут возникнуть проблемы с постановкой проводниковой анестезии тройничного узла.

Faizan M., Asad Niaz K.

GRADE OF PHYSICAL DEVELOPMENT BY THE STATE OF BMD IN ADOLESCENTS

Department of Normal Physiology

Scientific supervisor: PhD., acc. Professor Amanzholkyzy A., Donayeva A.E.
Non-profit joint stock company West Kazakhstan Medical University named after
Marat Ospanov
Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

Keywords: bone tissue, mineral density, assessment, physical development, adolescents.

Relevance. In the present conditions, the protection of the health of adolescent girls is extremely important, which will subsequently determine the reproductive potential of the nation. The study of the reproductive function of adolescents should be carried out taking into account the parameters of physical development, since the processes of sexual, physical development and bone remodeling are closely interrelated and interdependent.

Purpose of the study. Improving the efficiency of research and early diagnosis of bone mineral density in adolescent girls.

Materials and methods. The main ultrasound examination to determine BMD, to determine bone mineral density in adolescent girls with primary dysmenorrhea was carried out on a SONOST-3000 osteodensitometer device, South Korea, through the calcaneus. This method will allow diagnosing osteopenic syndrome/osteoporosis among the studied adolescent girls, which indicates a decrease in BMD. The conclusion about "decrease in bone mass in comparison with the age norm" can only be made on the basis of a Z-score of less than -2.0 SD. With a Z-criterion of more than -2.0 SD of bone mineral density, the conclusion is summarized: "indications within the age norm."

Results. The study included data from 105 adolescent girls. For all defined parameters of physical development and the state of BMD, the following was revealed. The mean age was 15.6 ± 1.7 years, the mean height was 160.2 ± 7.2 cm; the average body weight of adolescents included in the sample was 53.5 ± 9.9 kg; the average value of the body mass index was 20.7 ± 2.8 kg/m², and the average Z-score was -1.5 ± 0.9 . According to the ranked presented groups of osteodensitometric data among the examined adolescents: norm, osteopenia and osteoporosis were determined parameters of physical development, respectively. According to descriptive statistics, among all examined adolescent girls, the values were uniform in terms of height, body weight and body mass index, while the most important indicator for BMD Z-score was in the range of osteopenic syndrome. Also, this indicator was significantly different in all three groups. All BMD parameters: BQI $p = 0.000$, Z-score $p = 0.000$, SOS (m/s) $p = 0.000$, BUA (dB/MHz) $p = 0.001$. All groups showed a significant difference $p \leq 0.05$.

Conclusion. The leading method for assessing bone strength remains the determination of bone mass, which is equivalent to bone mineral density (BMD).

Literature:

1. Gevorgyan A.P., Sibirskaya E.V., Adamyan L.V., Arslanyan K.N. Primary dysmenorrhea in adolescent girls as a predictor of the development of undifferentiated connective tissue dysplasia // Problems of Reproduction. - 2017. - N.3. - C. 77-85.
2. Somayeh Z., Sakineh MC, Mojgan M., Javadzadeh Y., PhD, Fatemeh ED, // Pain Medicine.- 2017. - No.18. -P.3-13.

3. Gritsinskaya Vera Lyudvigovna, Mamedova Sabina Majidali Kyzy , and Nikitina Irina Leorovna . Indicators of physical and sexual development of girls of puberty in St. Petersburg // Reproductive health of children and adolescents. - 2017. No. 6.-С. 22-29. - doi:10.24411/1816-2134-2017-00002

РЕЗЮМЕ

ОЦЕНКА ФИЗИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПО СОСТОЯНИЮ МПКТ У ПОДРОСТКОВ

Кафедра нормальной физиологии
PhD., асс.профессор Аманжолқызы А., PhD докторант Донаева А.Е.
НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет им.МаратаОспанова»
г. Актобе, Республика Казахстан
Ведущим методом оценки прочности костей остается определение костной массы, эквивалентной минеральной плотности костной ткани (МПКТ).

ТҮЙІН

ЖАСӨСПІМДЕРДІҢ ФИЗИКАЛЫҚ ДАМУЫНЫҢ СТМТ БОЙЫНША БАҒАЛАУ

Қалыпты физиология кафедрасы
PhD., асс профессор Аманжолқызы А., PhD докторант Донаева А.Е.
КеАҚ«Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы
Сүйектің тығыздығын бағалаудың жетекші әдісі ретінде сүйектің минералды тығыздығына (СТМТ) байланысты сүйектің тығыздығын анықтау болып табылады.

УДК 616.314-08(043)

АбатқызыД., Әбен Ғ.А., Қыдырқожа Д.Т., Саурбек Ф.А.

ТІС МИКРОПРЕПАРАТТАРЫН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ ТЕХНИКАСЫ

Гистология кафедрасы
Ғылыми жетекшілер: Амангелдіқызы Ә., м.ғ.к., профессор Темирова Ғ.А.
КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Кілттік сөздер: тістер, микропрепараттар, визуализация, микроскопия, реставрация.
Өзектілігі: Тіндердің үлгісі бекітіліп, өңделіп, ендіріліп, кесілгеннен және боялғаннан кейін ол микроскопия және патолог түсіндірген нәтижелер арқылы талдаудан өтуі мүмкін екенін атап өткен зерттеушілер LMU-DeBusk медициналық колледжі мен Невададағы Туро университетінің Гурина Т.С. және Лари Симмс сипаттаған [1]. Біз бірінші курста микропрепараттағы әртүрлі құрылымдарды саралау мақсатында тәжірибелік дағдыларды игеруді үйрендік.
Зерттеу мақсаты: Сынған және жарамсыз тіс микропрепараттарына талдау жасау, содан кейін оларды қалпына келтіру.
Материалдар мен әдістер: Негізгі зерттеу объектісі: тіс микропрепараттар (зақымданған микропрепараттарды анықтап, жарамсыздығын, бояуын тексеріп, оларды қайта қалпына келтіруге әрекет жасау). Жамылғы әйнек арқылы балызаммен бекітілген тіс құрылымдардан дайындалған гистологиялық микропрепараттар. Зерттеу әдістері: визуализация, микроскопиялық, гистологиялық және статистикалық.

Нәтижелері: Стоматология факультетінің студенттері болғандықтан, болашақта тіс микропрепараттарымен жұмыс істеуге назар аудардық. Алдын ала аталған автордың Atsushi Ohazama «Эмбриональды және ересек тістің гистологиялық талдауы» зерттеуіне назар аудардық [2]. Оның жұмысы әртүрлі эмбриональды кезеңдерден ересек жасқа дейінгі тістің гистологиялық бөліктерін жасау үшін қолданылатын әдістерді сипаттайды. Ең бірінші біз сынған микропрепараттарды зерттеуден бастадық және оларды қалпына келтіру критерийлеріне бөлдік. Нәтижесінде 35 тіс микропрепаратын талдаудан өткіздік, олардың ішінде 10 сынған. Содан кейін әйнектерін қалпына келтірдік, қалған 25-сі спиртпен тазартылды және қайта қаралып, кейін жалпы қорға енгізілді. Қалпына келтіру үшін гистология кафедрасындағы морфологиялық зертханада жұмыс жасадық. Жұмыс барысында қауіпсіздік ережелерімен танысып, арнайы журналға қолымызды қойдық, содан кейін керек материалдарымен (ксилол, бальзам, қаламша, микропрепарат әйнегі, келтіруге арналған арнайы ыдыс) реставрациялық жұмысты игердік. Қолданған критерийлер бойынша сынған микропрепараттар қайта жаңартылып, гистология білім беру саласына жарамды болып, олардың шығыны азайды.

Қорытынды: Бұл дегеніміз көптеген микропрепараттар қалпына келіп, студенттер біраз тәжірибе жинап, микропрепаратпен тек жұмыс істеп қана қоймай, оны қайта қалпына келтіруді үйренеді. Негізгі гистология пәні бойынша практикалық дағды тиісті жағдайларды жасайды, клиникалық ойды тудырып, болашақ тіс дәрігерге мотивация болады. Болашақта қалпына келтірілген және жаңартылған микропрепараттар білім беру процесінде пайдаланылатын болады.

Әдебиеттерімі:

1. Tatyana S. Gurina, Lary Simms. Histology, Staining. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2022 Jan. 2022 May 8. Affiliations expand. PMID: **32491595**. Bookshelf ID: [NBK557663](#).
2. Atsushi Ohazama. Histological analysis of the embryonic and adult tooth. Methods Mol Biol. 2012;887:1-13. https://doi.org/10.1007/978-1-61779-860-3_1.

РЕЗЮМЕ

Абатқызы Д., Абен. Г. А., Кыдырқожа. Д. Т., Саурбек. Ф. А.

МЕТОДЫ ВОССТАНОВЛЕНИЯ МИКРОПРЕПАРАТОВ ЗУБА

Кафедра гистологии

Преподаватель Амангелдіқызы Э., к. м. н., профессор Темирова Г. А.

НАО «Западно-Казакхстанский медицинский университет им. Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казакхстан.

Цель исследования: Провести анализ сломанных и непригодных для использования микропрепаратов зубов с последующим их восстановлением. Заключение: Студенты учатся работать с микропрепаратом и восстанавливать его. Практические навыки по основной дисциплине гистологии создают соответствующие условия, вызывают клиническое мышление и служат мотивацией для будущего стоматолога.

SUMMARY

Abatkyzy D., Aben. G. A., Kydyrkozha D. T., Saurbek F. A.

METHODS OF RESTORATION OF MICRO-PREPARATIONS OF THE TOOTH

Department of histology

Teacher. Amangeldikyzy E., Professor, PhD Temirova G. A.

West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, SSC "Histologist"
Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

Purpose of the study: to analyze broken and unusable micro-preparations of teeth with their subsequent restoration. Conclusion: Students learn how to work with a micropreparation and restore it. Practical skills in the main discipline of histology create the appropriate conditions, cause clinical thinking and serve as motivation for the future dentist.

УДК 616.155.1:616.611-002(043)

Камилов Ж.Д.

НАРУШЕНИЯ СВОЙСТВ МЕМБРАНЫ ЭРИТРОЦИТОВ У БОЛЬНЫХ С ГЛОМЕРУЛОНЕФРИТОМ

Кафедра нормальной и патологической физиологии ТМА, Узбекистан
Научный руководитель: доцент Бобоева З.Н.

Ключевые слова: гломерулонефрит, мембрана, электрофоретическая подвижность эритроцитов, ЭФП

Введение. В патогенезе многих заболеваний особое место уделяется структурно-функциональным нарушениям цитомембран, которые являются одним из основополагающих факторов реаклизации патологических состояний. Структурно-функциональное состояние клеточных мембран определяет все процессы по поддержанию гомеостаза.

Мембрана эритроцитов является наиболее удобной моделью для изучения патологических процессов при заболеваниях внутренних органов. Это обусловлено как простотой организации зрелых клеток красной крови, так и доступностью их для проведения лабораторных исследований.

Изучение параметров мембраны эритроцитов, обусловленные воздействием различных факторов, помогут решить задачи ранней диагностики многих заболеваний. От структурной организации мембран эритроцитов во многом зависят их агрегационная активность и деформируемость, которые являются важнейшими компонентами в микроциркуляции. Изменения величины отрицательного заряда красных клеток крови может служить в качестве дополнительного диагностического и прогностического параметра при заболеваниях.

Целью исследования является изучить состояние электрофоретической подвижности эритроцитов и “дзетта”-потенциала у больных с нефротической формой гломерулонефрита.

Материал и методы исследования. Для изучения электрофоретической подвижности эритроцитов и “дзетта”-потенциала у больных, обследования проведены у 40 детей с острым и хроническим вариантами нефротической формы гломерулонефрита, лечившихся в клинике детских болезней ТМА. Контрольную группу составили 12 практически здоровых детей. Установление диагноза и определение течения НФГН проводились доцентом кафедры детских болезней Умаровым Р.Х. Электрофоретическая подвижность (ЭФП) эритроцитов определялась микрометодом У.М. Столяра.

Результаты исследования и их обсуждение. В группе здоровых детей ЭФП эритроцитов равен на $1,36 \pm 0,03$ мкм/с⁻¹/v⁻¹/см. Величина дзетта потенциала мембран эритроцитов при этом составляла $17,10 \pm 0,42$ мВ.

Проведенные исследования показали значительное их снижение у больных детей, при этом степень выраженности изменения была в большей степени обусловлена тяжестью патологического процесса. Так, если у больных детей НФ ОГН II степени

активности показатели электрофоретической подвижности и дзетта-потенциала эритроцитов была ниже значений практически здоровых детей в 1,10; 1,4 раза соответственно, то у больных с III степенью активности – в 1,15; 1,54 раза соответственно. Причем выявлялись зависимость этих показателей друг от друга. Следовательно, у детей с острой формой заболевания отмечаются значительное увеличение вязкости крови, снижение ее сдвига. Выраженность их находится в прямой зависимости от степени активности патологического процесса.

В совокупности эти изменения приводят к нарушению селективной проницаемости мембран эритроцитов, транскапиллярного обмена и, как следствие усугублению тканевой гипоксии и метаболических расстройств.

Исследование этих параметров у детей с НФХГН показало их снижение, выраженность которых в определенной степени зависела от степени активности патологического процесса. Так, если, при II степени активности ЭФП и дзетта потенциал статистически значимо снижались в 1,13 и 1,52 раза по отношению к значениям практически здоровых детей, то при III степени активности это снижение составило 1,19 и 1,67 раза соответственно.

В изменении электрокинетических свойств мембран эритроцитов определенную роль играет перекисное окисление липидов. Установлена связь между параметрами микрореологических свойства крови и показателями ПОЛ, антиоксидантной системы, холестерина. Показано, что ПОЛ протекающее по свободнорадикальному пути, является причиной нестабильности клеточных мембран.

Установлена высокая корреляционная зависимость реологические свойства крови от уровня дзетта-потенциала. Выраженность изменений зависит от тяжести патологического процесса.

Заключение. В отличие от значений здоровых детей, у больных физико-химические параметры мембран эритроцитов характеризуются несколько высокими значениями. У больных детей выявлено выраженное снижение дзетта-потенциала мембран эритроцитов и электрофоретической подвижности.

Список литературы:

1. Электрофоретическая подвижность эритроцитов как способ оценки функции коры надпочечников при стрессовых и патологических состояниях организма. В.Н.Крылов [и др.] //Вестник биотехнологии и физико-химической биологии им. Ю.А.Овчинникова.- 2013.- Т.9, №2.- С. 39-42.
2. Проект современной классификации гломерулонефрита у детей //Э.К.Петросян [и др.] // Нефрология. – 2015. - № 3. – С. 14-19.
3. Мембранопролиферативный гломерулонефрит: новое в классификации и патогенезе. // Юрова В.А. [и др.] //Клиническая нефрология.-2016.- №3-4.- С.4-10.

УДК 616.853(043)

Фисун А.В.

СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ ПАТОГЕНЕТИЧЕСКОГО ОБОСНОВАНИЯ ЭПИЛЕПСИИ

Кафедра патологической физиологии им. академика Богомольца А.А.

Научный руководитель: д.м.н., доцент Афанасьева Г.А.

Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования Саратовский государственный медицинский университет имени В. И.

Разумовского Минздрава России, город Саратов, Россия.

Ключевые слова: эпилепсия, патофизиологические механизмы, концепция формирования и развития эпилептического действия, гипервозбудимость

Актуальность. Несмотря на широкую распространенность эпилепсии как неврологического заболевания среди детской и взрослой популяции, механизмы развития эпилептического приступа с точки зрения патофизиологических механизмов остаются во многом неясными и требующими дальнейшего изучения. По данным Всемирной Организации Здравоохранения в 2019 году 70 млн. человек наблюдались по поводу диагноза «эпилепсия», что составляло около 1% населения всего мира. Сложности диагностики обусловлены многообразием форм эпилепсии, а также трудностью оценки биоэлектрических изменений у человека.

Цель исследования. Определить основные концепции формирования и развития эпилептического приступа на основании данных литературы.

Материалы и методы. Приводятся обобщенные данные публикаций и исследований отечественных и зарубежных ученых за последние годы, включая статьи иностранных источников (в т.ч. PubMed).

Результаты. В настоящее время в отечественной и зарубежной литературе нет единого представления об этиологии и патогенезе эпилепсии, обсуждаются различные концепции формирования эпилептической гипервозбудимости нейронов. Клинические проявления заболевания возникают в связи с формированием чрезмерных нейронных разрядов в коре головного мозга (ГМ), причины и механизмы которых разнообразны. В развитии эпилептической активности нейронов важнейшую роль играют ионный дисбаланс, медиаторные, энергетические, а также нейрохимические нарушения, которые в совокупности изменяют мембранный потенциал клеток коры ГМ.

Заключение. Необходимо дальнейшее изучение вопроса эпилептогенеза с целью расширения сведений о возникновении патофизиологических изменений в коре головного мозга, что позволит повысить эффективность патогенетического лечения различных форм эпилепсии у детей и взрослых.

Список литературы:

1. Авакян, Г. Н. Эпидемиология эпилепсии и оптимизация медикаментозной терапии фокальной эпилепсий / Г. Н. Авакян // Эпилепсия и пароксизмальные состояния. 2014. – Т. 6, №5. – С. 3-5.
2. Современная эпилептология: проблемы и решения / под редакцией Е.И. Гусева, А.Б. Гехт. – М.: ООО «Буки-Веди», 2015. – 520 с.
3. Гусев, Е.И. Некоторые аспекты патогенеза эпилепсии / Е. И. Гусев, А. Б. Гехт // Медицинский академический журнал. – 2006. Т. 6, № 2. – С. 3–11.
4. Bartolini E, Camprostrini R., Kiferle L., Pradella Silvia , Rosati E., Chinthapalli K., Palumbo P. Epilepsy and brain channelopathies from infancy to adulthood *Neurol Sci.* 2020 Apr;41(4):749-761. <https://doi.org/10.1007/s10072-019-04190-x>.
5. Wang J, Lin ZJ, Liu L. et al. Epilepsy-associated genes // *Seizure.* – 2017, Vol. 44. – P. 11–20. <https://doi.org/10.1016/j.seizure.2016.11.030>.

SUMMARY

Fisun A.V.

MODERN CONCEPTS OF PATHOGENETIC DEVELOPMENT OF EPILEPSY

Department of Pathological Physiology named after academician Bogomolets A.A.

Doctor of Medical Sciences, Associate Professor Afanasyeva G.A.

Federal State Budgetary Educational Institution of Higher Education Saratov State Medical University named after V.I. Razumovsky of the Ministry of Health of Russia, Saratov, Russia.

The main pathophysiological foundations for an epileptic seizure development have been studied in various forms of epilepsy in children and adults based on data from Russian and foreign literature. The information obtained showed the diversity of approaches and concepts in epileptic seizure development. There is the necessity for further deep studies of epilepsy pathogenesis in various populations in order to improve the pathogenetic treatment of the disease.

ТҮЙІНДЕМЕ

Фисун А.В.

ЭПИЛЕПСИЯНЫҢ ПАТОГЕНЕТИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕМЕСІНІҢ ҚАЗІРГІ ТҰЖЫРЫМДАМАЛАРЫ

Академик А. А. Богомольц атындағы патологиялық физиология кафедрасы

Медицина ғылымдарының докторы, доцент Афанасьева Г.А.

РФ Денсаулық сақтау министрлігінің В.И.Разумовский атындағы Саратов мемлекеттік медицина университеті Федералдық мемлекеттік бюджеттік жоғары оқу орны,
Саратов қ., Ресей.

Отандық және шетелдік әдебиеттердің жалпыланған деректері негізінде балалар мен ересектердегі эпилепсияның әртүрлі формаларында эпилепсиялық ұстаманың дамуының негізгі патофизиологиялық негіздемелері зерттелді. Алынған ақпарат эпилепсиялық шабуылдың дамуындағы әртүрлі тәсілдер мен тұжырымдамаларды көрсетуге мүмкіндік береді. Ауруды патогенетикалық емдеуді жақсарту мақсатында әртүрлі популяциялардағы эпилепсия патогенезін одан әрі тереңдетіп зерттеу қажет.

УДК 578.834.1(043)

Назарова А.Р., Байназарова А.Т.

МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КОВИДНОЙ ИНФЕКЦИИ

Кафедра гистологии

Научный руководитель: к.м.н., доцент Егембердиева Р.Е.

Некоммерческое акционерное общество Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова, город Актобе, Республика Казахстан.

Ключевые слова: коронавирусная инфекция, морфология головного мозга, кровообращение, дистресс синдром

Актуальность. В марте 2020 года началась пандемия острого респираторного синдрома, вызванного коронавирусом SARS-CoV-2. Известно, что COVID-19 (коронавирус) в первую очередь поражает респираторную систему, с развитием острого респираторного дистресс-синдрома, а также выявлены признаки нарушения кровообращения, поражение всех органов и систем. Особенно неблагоприятный прогноз при COVID-19 в группе коморбидных больных. Симптомы поражения нервной системы проявляются потерей вкуса и обоняния, раздражительностью, спутанностью сознания. Исследование головного мозга при коронавирусе является актуальным и требует дальнейшего детального изучения.

Цель исследования: Изучить патоморфологические изменения головного мозга, умерших от коронавирусной инфекции.

Материалы и методы. Проведен анализ протоколов вскрытий и аутопсийного материала головного мозга 16 умерших (11 мужчин и 5 женщин), у которых прижизненно был подтвержден COVID 19. Согласно протоколам

патологоанатомических исследований, у умерших выявлено сочетание нескольких заболеваний: гипертоническая болезнь, ИБС нарушение мозгового кровообращения, сахарный диабет, ожирение и др. Средний возраст умерших - 65-70 лет. Для гистологического исследования производили забор кусочков головного мозга с последующей фиксацией в 10% растворе формалина, заливкой в парафин и окраской полученных срезов гематоксилином и эозином, кризильвиолетом по методу Ниссля, по ван Гизон.

Результаты и обсуждение. Анализ гистологических препаратов показал, что в головном мозге умерших от коронавирусной инфекции обнаружены диффузные гипоксические и очаговые ишемические повреждения, микроангиопатия, васкулиты, диапедезные и сливные кровоизлияния. Выявлены повреждения нейронов, заключающиеся в неспецифических изменениях нервных клеток (острое набухание, первичное раздражение). Морфологические изменения головного мозга свидетельствуют о поражении структур центральной нервной системы.

Заключение. Проведенное исследование головного мозга умерших от COVID-19 доказывает наличие повреждений структур головного мозга. Выявлены диффузные очаговые повреждения, васкулиты, диапедезные кровоизлияния, неспецифические изменения нервных клеток, что может быть связано с возникшей гипоксией головного мозга и возможно нейропатогенным действием вируса. Существует предположение, что сохраняющееся длительное время в центральной нервной системе SARS-CoV-2 может рецидивировать при возникновении подходящих условий.

Список литературы:

1. А.С. Бабкина, А.М. Голубев, И.В. Острова, А.В. Волков, А.Н. Кузовлев. Морфологические изменения головного мозга при COVID-19. Общая реаниматология. 2021; 17 (3): 4–15. <https://doi.org/10.15360/1813-9779-2021-3-1-0>
2. Терновых И.К., Топузова М.П., Чайковская А.Д. и др. Неврологические проявления и осложнения у пациентов с COVID-19. Трансляционная медицина. 2020; 7(3): 21-29. DOI: 10.18705/2311-4495-2020-7-3-21-29.
3. Цинзерлинг В.А., Вашукова М.А., Васильева М.В., Исаков А.Н., Луговая Н.А., Наркевич Т.А., Суханова Ю.В., Семенова Н.Ю., Гусев Д.А. Вопросы патоморфогенеза новой коронавирусной инфекции (COVID-19). Журнал инфектологии. Том12, №2, 2020. С. 5-11. DOI: 10.22625/2072-6732-2020-12-2-5-11.

SUMMARY

Nazarova A. R., Bainazarova A. T.

Morphological aspects of Covid infection

West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov

The purpose of this work is to study the morphological changes in the brain of those who died from coronavirus infection. COVID-19 leads to a number of neurological disorders in patients; morphological examination of the deceased revealed non-specific changes in nerve cells and signs of circulatory disorders.

ТҮЙІН

Назарова А.Р., Байназарова А.Т.

Ковид инфекциясының морфологиялық аспектілері

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті

Зерттеудің мақсаты – коронавирус инфекциясынан қайтыс болғандардың орталық жүйке жүйесіндегі морфологиялық өзгерістерді зерттеу. COVID-19 науқастарда бірқатар неврологиялық өзгерістерге әкеледі, гистологиялық зерттеуде

жүйке жасушаларында спецификалық емес өзгерістер мен қан айналымы бұзылыстарының белгілері анықталды.

УДК 616.33-006.6(043)

Жунусова Л.С., Сарина А.А.

ПРОГНОСТИЧЕСКАЯ ЗНАЧИМОСТЬ МАРКЕРА КЛЕТОЧНОЙ ПРОЛИФЕРАЦИИ КІ-67 ПРИ РАКЕ ЖЕЛУДКА

Кафедра гистологии
Научный руководитель: к.м.н., Көмекбай Ж.Е
НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
город Актөбе, Республика Казахстан.

Ключевые слова: клеточная пролиферация, рак желудка, КІ-67, маркер рака желудка, иммуногистохимия

Актуальность. Клинико-морфологические критерии, характеризующие злокачественность процесса, широко используются для прогнозирования клинического течения рака желудка. Однако следует отметить, что течение заболевания в пределах одного гистологического типа также существенно варьирует, что требует применения иммуногистохимического метода и поиска наиболее информативных маркеров, позволяющих прогнозировать клиническое течение заболевания у разных индивидуумов [1,2,3].

Цель исследования. Провести анализ данных литературы по прогностической значимости маркера клеточной пролиферации при раке желудка.

Материалы и методы. В исследовании изучены полнотекстовые публикации на английском и русском языках, которые посвящены диагностической и прогностической значимости маркеру клеточной пролиферации при раке желудка. В процессе поиска литературы использованы следующие поисковые системы: Pubmed, Web of science, Cyberleninka, Google Scholar по ключевым словам.

Критерии включения: Публикации уровня доказательности А, В: мета-анализы, систематические обзоры, когортные и поперечные исследования.

Критерии исключения: краткие отчеты, газетные статьи и личные сообщения.

Результаты. По результатам проведенного обзора литературы по значению маркера Кі67, можно предполагать, что экспрессия Кі67 может служить прогностическим биомаркером плохого прогноза у пациентов с раком желудка. Стратификация по экспрессии Кі67 может быть рассмотрена при выборе терапевтического режима и комплексного лечения.

Заключение. Высокий уровень Кі67 указывает на то, что большее количество раковых клеток вступает в цикл клеточного деления, и может быть наиболее эффективным индикатором химиотерапевтической лекарственной терапии. Таким образом, антитело Кі-67 широко используется для оценки пролиферативной активности опухолевых клеток и выявления присутствия циркулирующих клеток для измерения роста ткани. Обнаружение присутствия биомаркеров может иметь многообещающий потенциал для выявления рака на более ранних стадиях и, таким образом, улучшить мониторинг прогрессирования рака. Кроме того, получая информацию о профиле экспрессии конкретного биомаркера у пациента, варианты лечения могут быть лучше адаптированы для каждого пациента, что улучшает прогноз.

Список литературы:

1. Jung-Soo Pyo, Nae Yu Kim. Meta-analysis of prognostic role of Ki-67 labeling index in gastric carcinoma // *Int J Biol Markers* 2017; 32(4): e447-e453
2. Guanying Lu, Yunzhao Hu, Zhiqiao Zhang, Peng Wan, Zhaowen Luo, Jinxin Lin, Canchang Cheng, You Yang. Clinicopathologic significance and prognostic value of Ki-67 expression in patients with gastric cancer: a meta-analysis // *Oncotarget*, 2017, Vol. 8, (No. 30), pp: 50273-50283
3. Mahdiah Razmi, Roya Ghods, Somayeh Vafaei, Maryam Sahlolbei, Leili Saeednejad Zanjani, Zahra Madjd. Clinical and prognostic significances of cancer stem cell markers in gastric cancer patients: a systematic review and meta-analysis // *Cancer Cell International* (2021) 21:139

ТҮЙІН

Жүнісова Л.С.

Асқазанобырындағы KI-67

жасушапролиферациясының маркерінің болжамдық маңызы

Гистология кафедрасы

Медицина ғылымдарының кандидаты, Көмекбай Ж.Е

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Асқазанның қатерлі ісігінің клиникалық ағымын болжау үшін процестің қатерлілігін сипаттайтын клиникалық және морфологиялық критерийлер кеңінен қолданылады. Дегенмен, бір гистологиялық типтегі аурудың ағымы да айтарлықтай өзгертінін атап өткен жөн, бұл әртүрлі адамдарда аурудың клиникалық ағымын болжау үшін иммуногистохимия әдісін қолдануды және жоғары мағлұмат беретін маркерлерді іздеуді талап етеді.

SUMMARY

Zhunosova L.S.

Prognostic significance of ki-67 cell proliferation marker in gastric cancer

Department of Histology

Candidate of Medical Sciences, Komekbai Zh.E

Non-commercial joint stock company "West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov", Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

Clinical and morphological criteria characterizing the malignancy of the process are widely used to predict the clinical course of gastric cancer. However, it should be noted that the course of the disease within the same histological type also varies significantly, which requires the use of an immunohistochemical method and the search for the most informative markers to predict the clinical course of the disease in different individuals.

УДК 616.155.194.8:618.2

Мұхаммеджан Г.

ЖҮКТІЛІК КЕЗІНДЕГІ ТЕМІР ТАПШЫЛЫҚТЫ АНЕМИЯ

Патологиялық физиология кафедрасы
Ғылыми жетекшісі: м.ғ.м., аға оқытушы Егизбаева Д.К.
Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КеАҚ,
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: жүкті әйелдер, темір тапшылығы анемиясы, жұқпалы аурулар, патологиялық мәселелер, анемияның жиілігі.

Өзектілігі: Анемия – жүкті әйелдің денсаулығының маңызды көрсеткіштерінің бірі. Әлемдік деректер бойынша репродуктивті жастағы әйелдердің 40-50%-ында анемия пайда болады[1], оның жүкті әйелдер арасындағы жиілігі экономикалық дамыған елдерде 5,4%-дан дамушы елдерде 80%-дан астамға дейін ауытқиды. Қазіргі кезде жүктілік анемиясының патогенезі көпфакторлы ретінде қарастырылады. Анемия дамуы әлеуметтік-экономикалық факторлардың, гиповитаминоздың әсерінен және қанның созылмалы жоғалуымен байланысты[2].

Осы проблеманың зерттелуінің көптігіне қарамастан, бүгінгі таңда жүкті әйелдер арасында анемиялық синдромның патогенез ерекшеліктері туралы мәселе түбегейлі шешілмеген күйінде қалып отыр. Жүктілік кезіндегі бұл патологияның проблемасы оның босану барысына және ана мен жаңа туған нәрестенің денсаулығының жай-күйіне әсер етуіне байланысты өзекті болып табылады. Ғаламдық әдебиетке сүйенсек, жүктілік кезіндегі анемия жүктіліктің мерзімінен бұрын босану сияқты ауыр асқынулар қаупін, туылған баланың дене салмағының төмен болуын, кейінгі неонаталдық кезеңдегі балаларда анемия қаупін арттырады, сондай-ақ жаңа туған нәрестелердің орталық жүйке жүйесінің дамуына кері әсерін тигізеді[3].

Зерттеудің мақсаты: Жүкті әйелдердің арасында әр түрлі дәрежедегі анемияның таралу жиілігін зерттеу.

Материалдар мен әдістер: Ақтөбе қаласы №4 емханасының және Мұнайлы ауданы (Қызылтөбе ауылы) емханасының 2022 жылы жүктілікпен тіркелген 51 (64,7% - Ақтөбе қаласы, 35,3% - Қызылтөбе ауылы) әйелдің №077/у амбулаториялық карталарындағы қан талдауларының нәтижелеріне ретроспективті талдау жасалынды.

Нәтижелері: Ақтөбе қаласы №4 емханаға жүктілікпен тіркелген әйелдер арасында анемияның кездесу жиілігі 2019 жылы 54%, 2020 жылы 45,5%, 2021 жылы 41,8%, 2022 жылы 31,8% құрайды. Әйелдердің 72,7% жеңіл дәрежедегі анемия, ал 27,3% орташа дәрежедегі анемия анықталды.

Қызылтөбе ауылы емханасына жүктілікпен тіркелген әйелдер арасында анемияның кездесу жиілігі 2019 жылы 23,7%, 2020 жылы 49,4%, 2021 жылы 28,7%, 2022 жылы 26,5% құрайды. Соның ішінде әйелдердің 67% жеңіл дәрежедегі анемия, ал 33% орташа дәрежедегі анемия анықталды.

Қорытынды: Тұрғылықты аймағына қарамастан жүкті әйелдер арасында жеңіл дәрежедегі темір тапшылықты анемияның таралуы жоғары болуымен қатар тіркелу жиілігі жылдан - жылға төмендегені байқалады.

Әдебиеттер тізімі:

1.New S., Wirth M. Anaemia, pregnancy, andmaternal mortality: the problem with globally

standardized haemoglobin cut offs. BJOG. 2015; 122(2): 166–9.

2. Сельчук В.Ю., Чистяков С.С., Толокнов Б.О., Манзюк Л.В., Никулин М.П., Юрьева Т.В. Железодефицитная анемия: современное состояние проблемы. Русский медицинский журнал. 2012; 17: 1–7

3. Романов А.Ю., Солдатова Е.Е., Гаджиева А.Р., Кесова М.И. Профилактика железодефицитной анемии при беременности и лактации. Медицинский совет. 2020;(3):85–89.

РЕЗЮМЕ

Мухаммеджан Г.

Железодефицитная анемия при беременности

Кафедра патологической физиологии

Научный руководитель: м.м.н., старший преподаватель Егизбаева Д.К.

Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова

г.Актобе, Республики Казахстана

Изучена частота распространения анемии различной степени тяжести среди беременных женщин на примере №4-ой поликлиники г.Актобе и поликлиники села Кызылтобе Мунайлинского района Мангистауской области.

SUMMARY

Muhammedzhan G.

Iron deficiency anemia during pregnancy

Department of Patological Physiology

Scientific supervisor: m.m.s. Egizbaeva D. K.

«West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov»

Aktobe city, Republic of Kazakhstan

The frequency of anemia of varying severity among pregnant women was studied on the example of №4 polyclinic of Aktobe and polyclinic of the village of Kyzyltobe in Munailinsky district of Mangistau region.

УДК 616.9(574.14)

Кумар Г.Б.

ОЦЕНКА КОМОРБИДНЫХ СОСТОЯНИЙ, ВЛИЯЮЩИХ НА ЗАБОЛЕВАЕМОСТЬ COVID-19 СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТИ

Кафедра эпидемиологии

Научный руководитель: к.м.н., асс. профессор Уразаева С.Т.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»

город Актобе, Республика Казахстан.

Ключевые слова: коморбидное состояние, эпидемиология, патология, анамнез заболеваний, статистика заболеваний

Актуальность. COVID-19 является инфекцией, которая, с одной стороны, «наслаивается», особенно у пациентов старших возрастных групп, на уже существующую коморбидную соматическую патологию. Согласно литературным данным, по распространенности коморбидность в некоторых странах охватывает треть населения, при этом отмечена тенденция к росту числа таких пациентов во всех

возрастных группах [1]. В контексте пандемии COVID-19 наличие сопутствующей патологии у пациентов является значимым фактором риска, влияющим на течение и прогноз, при этом именно лица с коморбидными состояниями относятся к наиболее уязвимой группе.

Цель исследования. Изучить коморбидные состояния у населения Мангистауской области, влияющие на заболеваемость и развитие COVID-19.

Материалы и методы. Кросс-секционное исследование 1200 респондентов в возрасте от 18 до 69 лет проводилось в период с октября по ноябрь 2021 года. Опрос проводился среди репрезентативной выборки с использованием адаптированной анкеты, основанной на анкете STEPS (ВОЗ). Работа проводилась в рамках научно-технической программы «Национальная программа внедрения персонализированной и превентивной медицины в Республике Казахстан», финансируемой МЗРК в 2022-2024 годы. (ИРН проекта: OR12165486). Статистическая обработка полученных данных проводилась путем составления таблиц сопряженности с помощью хи-квадрат Пирсона. Во всех процедурах статистического анализа уровень значимости принимался за $p \leq 0,05$.

Результаты. Анализ проводили по выявлению следующих сопутствующих заболеваний у респондентов: рак молочной железы, артериальная гипертензия, инфаркт миокарда, сахарный диабет и ишемическая болезнь сердца. Большинство участников были женщинами (55%). Средний возраст обследуемых составил 49 лет, из них чаще болели лица молодого (30-49 лет) и среднего возраста (50-59 лет), что составило 38,4% и 34,4% соответственно, лица старшего возраста (60-69 лет) – 17,8%. Лица в возрасте 18-29 лет болели реже ($p < 0,05$). Результаты показали, что число коморбидных состояний, ассоциированных с COVID-19 у лиц старшего возраста по сравнению с молодыми увеличивается в несколько раз. Среди 1200 респондентов в возрасте 60 лет и старше, все имели комплексную коморбидность. Статистически значимые различия ($p < 0,05$) выявлены при следующих коморбидных состояниях: сахарный диабет-16,5% ($p = 0,03$); ишемическая болезнь сердца-16,05% ($p = 0,00005$); артериальная гипертензия-47,5% ($p = 0,00001$); инфаркт миокарда - 20,35% ($p = 0,001$).

Заключение. Таким образом, в настоящее время нет сомнений, что пандемия COVID-19 в совокупности с коморбидностью и особенно с учетом их сочетанности между собой и другими инфекциями представляет серьезную угрозу здоровью населения.

Список литературы:

1. Khedr, E.M., Daef, E., Mohamed-Hussein, A., Mostafa, E.F., Zein, M., Hassany, S.M., Galal, Comorbidities and outcomes among patients hospitalized with COVID-19 in Upper Egypt, (2022) Egyptian Journal of Neurology, Psychiatry and Neurosurgery, 58 (1), статья № 92.

ТҮЙІН

Кумар Г.Б.

МАҢҒЫСТАУ ОБЛЫСЫНЫҢ ТҮРҒЫНДАРЫ АРАСЫНДА COVID-19 АУРУШАҢДЫҒЫНА ӘСЕР ЕТЕТІН КОМОРБИДТІК ЖАҒДАЙЛАРДЫ БАҒАЛАУ

Эпидемиология кафедрасы

м.ғ.к., қауымдастырылған профессор Уразаева С.Т.

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

18 бен 69 жас аралығындағы 1200 респонденттің кросс-секциялық зерттеуінің нәтижелері егде жастағы адамдарда COVID-19-бен байланысты коморбидті жағдайлардың саны жастармен салыстырғанда бірнеше есе өсетінін көрсетті. Осылайша, қазіргі уақытта COVID-19 пандемиясы үйлесімділікпен бірге, әсіресе

олардың бір-бірімен және басқа инфекциялармен үйлесуін ескере отырып, халықтың денсаулығына елеулі қауіп төндіретініне күмән жоқ.

SUMMARY

Kumar G.B.

ASSESSMENT OF COMORBID CONDITIONS AFFECTING THE INCIDENCE OF COVID-19 AMONG THE POPULATION OF MANGISTAU REGION

Department of Epidemiology

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor Urazayeva S.T.

Non-profit Joint Stock Company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe, Republic of Kazakhstan.

The results of a cross-sectional study of 1200 respondents aged 18 to 69 showed that the number of comorbid conditions associated with COVID-19 in older people increases several times compared to young people. Thus, at present there is no doubt that the COVID-19 pandemic, in combination with comorbidity, and especially taking into account their combination with each other and other infections, poses a serious threat to public health.

УДК 612.014(043)

Гарифоллин А.Р., Енсеп А.Н., Деркач И., Aaliyah S., Fazilat H.

ПРИМЕНЕНИЕ МНОГО ВЕКТОРНЫХ КАРБОНОВЫХ НАНОТРУБОК В МЕЖКЛЕТОЧНОМ ПРОСТРАНСТВЕ ИНДУЦИРОВАННЫХ ПЛЮРИПОТЕНТНЫХ СТВОЛОВЫХ КЛЕТОК

Кафедра гистологии, Кафедра естественно-научных дисциплин

Научный руководитель: к.м.н., Көмекбай Ж.Е., магистр Есмуханова Д.У.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»

город Актобе, Республика Казахстан.

Ключевые слова: карбоновые нанотрубки, стволовые клетки, индукция, соматические клетки, клеточная терапия

Актуальность. С появлением современных методов анализа данных и благодаря улучшению лабораторных оборудований, центральной идеей регенерации человеческого организма стало само поддержание собственных клеток. Главную роль в данной нише занимает стволовые клетки, а именно индуцированные плюрипотентные стволовые клетки [1].

Цель исследования: Изучение безопасного метода трансплантации стволовых клеток для пациента и наилучшей структурной организации ткани.

Материалы и методы: 3D принтер. Учебно-методические пособия, научные исследования мировых ученых. Опрос среди студентов по морально-этическим проблемам по способу получения стволовых клеток

Результаты: С помощью 3D принтера была создана модель нанотрубок в цилиндрической форме. Она представляла собой пластиковый макет масштабированного каркаса межклеточной организации. В ходе исследования литературы было выявлено, что исследования в области клеточной терапии продвигаются к высокому уровню клинической клеточной терапии, правильная имплантация имеет важное значение. Продукты CTS (cell therapy system) являются проверенным выбором для клинических исследований стволовых клеток и иммунотерапии [1,3]. Одним из специфических видов инженерии стволовых клеток

является перепрограммирование путем преобразования соматических клеток в индуцированные плюрипотентные стволовые клетки (ИПСК), что может быть достигнуто с помощью целого ряда не интегрирующих технологий путем вирусной доставки или эписомных плазмид [3]. Выделяют следующие методы имплантации стволовых клеток: внутривенное введение (в/в): самый безопасный и простой метод доставки стволовых клеток по всему организму. Внутримышечный (ИМ): стволовые клетки вводятся непосредственно в мышцу. Внутрисуставная (ИА): врач вводит стволовые клетки непосредственно в пораженный сустав. Аферез (отделение и забор стволовых клеток из крови). Значительное количество опрашиваемых высказалось, что регулирование использования стволовых клеток должно быть закреплено как на уровне морали, так и на уровне права (57,9%).

Заключение. Индуцированные стволовые клетки являются научным прорывом в сфере медицины. Возможность брать стволовые клетки из соматических клеток, позволило обойти важные этические вопросы. Но из-за недостатка исследований и боязни исследования стволовых клеток, практическое применение индуцированным стволовым клеткам пока не нашлось [2].

Список литературы:

1. Ш.К. Адамбеков, Ю.И. Янцен, Р.Б. Исаева, Ш.Н. Аскарлова «Индукцированные плюрипотентные стволовые клетки в регенеративной медицине, фармакологии и науке о старении»
2. Б.В. Попов «Введение в клеточную биологию стволовых клеток» учебно-методическое пособие/ СПб.: СпецЛит, 2010 - 319 с.: ил. ISBN 978-5-299-00430-4
3. Marshall H, Morrison A, Studer M, Pöpperl H, Krumlauf R (1996). "Retinoids and Hox genes". The FASEB Journal. 10 (9): 969—978.

ТҮЙІН

Индукцияланған плюрипотентті бағаналы жасушаларының жасушааралық кеңістігінде көп векторлы көміртекті нанотүтікшелерді қолдану трансплантация және регенеративті медицина саласындағы жетістік болып табылады. ИПСК иммундық қабылдамау әлеуетін жояды, өйткені пациентке тән жасушалар әртүрлі егу процестерінде трансплантация үшін пайдаланылады. Сонымен қатар, ИПСК технологиясы ауруларды модельдеу және гендік терапия үшін әртүрлі ауруларда қолданылған.

SUMMARY

Thus, the use of multi-vector carbon nanotubes in the intercellular space of induced pluripotent stem cells is a breakthrough in the field of transplantology and regenerative medicine. iPSC eliminates the chances of immune rejection as patient specific cells are being used for transplantation in various engraftment processes. Moreover, iPSC technology has been employed in various diseases for disease modeling and gene therapy.

УДК 616.839-057.875

Қожақметова Д.Ә.

СТУДЕНТТЕРДІҢ ВЕГЕТАТИВТІ НЕРВ ЖҮЙЕСІНІҢ ЖАҒДАЙЫ

Патологиялық физиология кафедрасы
Ғылыми жетекші: м.ғ.м., аға оқытушы Егизбаева Д.Қ.
КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Кілттік сөздер: вегетативті жүйке жүйесі, Кредо индексі, симпатония, парасимпатикотония.

Өзектілігі. Вегетативті жүйке жүйесі висцеральды функциялардың тікелей реттеушісі болып табылады. Оларға, ең алдымен, жүректің белсенділігі, қан тамырлары мен бронхтардың тарылуы, қан деполарының күйі, көптеген гормондардың өндірісі жатады. Аталған функциялардың әрқайсысы дерлік симпатикалық жүйке жүйесімен де, парасимпатикалық жүйемен де басқарылады.

Вегетативті жүйке жүйесі тек генотипке ғана емес, сонымен қатар организмнің өмір сүру жағдайларына да байланысты. Медициналық оқу орындарында оқу процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері жоғары психоэмоционалды жүктеме лермен, бос уақыттың жетіспеушілігімен, қарқынды режимде көрінеді, бұл табиғи түрде орталық және вегетативті жүйке жүйесіне әсер етеді [1]. Организмнің әртүрлі ірдістерінің функционалдық күйінің тауға мүмкіндік беретін интегралдық көрсеткіштердің бірі - екі параметр бойынша анықталатын вегетативті Кердо индексі, яғни ол диастолалық артериялық қысым және жүрек соғу жиілігі арқылы ағзадағы вегетативті нерв жүйесінің жағдайын бағалайды [2].

Зерттеу мақсаты: Марат Оспановтың дағы Батыс Қазақстан медицина университеті студенттерінің симпатикалық және парасимпатикалық жүйке жүйесінің балансын зерттеу.

Материалдары және әдістері. Зерттеуге Марат Оспановтың дағы Батыс Қазақстан медицина университеті, жалпы медицина факультетінің 18-20 жас аралығындағы 53 үшінші курс студенттері қатысты. Гемодинамикалық параметрлер (систолалық және диастолалық артериялық қысым, жүрек соғуының жиілігі) тыныштық кезінде 3 рет өлшеу және орташа көрсеткішті есептеу арқылы анықталды. Вегетативті жүйке жүйесінің басым бөлімін бағалау Кердо вегетативті индексінің (VIC) келесі формула бойынша анықтау арқылы жүргізілді: $VIC = (1 - (D/P)) \times 100$. Вегетативті орталықтарының тонусы +10% - дан -10% - ға дейін - қалыпты, +10% - дан астам - симпатония, -10% - дан төмен - парасимпатония.

Вегетативті жүйке жүйесінің бір бөлімінің екінші бөлімінен басым болуының болжамды себебі ретінде студенттермен қышқыл түзетін тағамдарды тұтыну жиілігін анықтау үшін сұхбаттасу жүргізілді. Сұхбат 4 сұрақтан құрылды (Сіз фаст-фуд тамақтану орындарына жиі барасыз ба? Сіз тез дайын болатын лапшаны, пюрені жиі тұтынасыз ба? Сіз «тез дайын болатын тағам» ас қорыту жүйесіне зиян екенін білесіз ба? Теріс әсері барын біле тұра неліктен фаст-фуд сатып аласыз?)

Нәтижелері. Зерттеумен студенттердің 17% - ында Кердо вегетативті индексінің оң жаққа ауысуы, яғни, парасимпатикотония, студенттердің 15% - ында VIC қалыпты.

Студенттердің 68% - ында симпатикотония орын алды және сұхбат барысында осы студенттердің қышқыл түзетін тағамдарды жиі тұтынатындықтары анықталды.

Қорытынды. Вегетативті жүйке жүйесінің парасимпатикалық бөлімінің міндеті симпатикалық бөлімнің әсерінен пайда болатынығы суларды үздіксіз түзету, гомеостаздық алпына келтіру және қалыпты жағдайда ұстау болып табылады.

Сондықтан фаст-

фудты жиі тұтынатындардың арасында симпатикалық жүйке жүйесінің балансының басым болуы ағзаның қышқыл-сілті тепе-теңдігінің ойысуынан болуы мүмкін.

Әдебиеттер тізімі:

1. В.В. Антонян, А.А. Панов, С.В. Антонян, В.Д.Смирнов, Г.В. Карпенко Исследование состояния вегетативной нервной системы у студентов Астраханской государственной медицинской академии// Астраханский медицинский журнал 2008 - .№ 4 (3) С. 31-37
2. В.Н. Семёнова, Н.А. Галузо, Н.Г. Никифорова //Здоровье студента - медика // Журнал научных статей «Здоровье и образование в XXI веке», 2017. .№ 1 (9) С. 84-85

РЕЗЮМЕ

КОЖАКМЕТОВА Д.А.

Студенттердің вегетативті нерв жүйесінің жағдайы

Научный руководитель: м.м.н. Егизбаева Д. К.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»,
Город Актобе, Республика Казахстан.

Исследование баланса симпатической и парасимпатической нервной системы студентов Западно-Казахстанского медицинского университета им.Марата Оспанова.

RESUME

KOZHAKMETOVA D.A.

Студенттердің вегетативті нерв жүйесінің жағдайы

Department of Patological Physiology

Scientific supervisor: m.m.s. Egizbaeva D. K.

«West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov»

Aktobe city, The Republic of Kazakhstan.

The study of the balance of the sympathetic and parasympathetic nervous system of students of the West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov.

УДК 378.147-057.875

Каримсакова Б.К., Иманбаева А.У., Сейпенова Б.К., Кузденбаева Г.Е., Жакиева Ш.С.
Aresh Khan

№1

ЖАЛПЫ МЕДИЦИНАЛЫҚ ПРАКТИКА КАФЕДРАСЫНДАҒЫ СТУДЕНТТІҢ ОНЛАЙН ЛАЙНОҚЫТУ ТУРАЛЫҚ КӨЗҚАРАСЫ

Жалпы дәрігерлік практика №1 кафедрасы
КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Кілттік сөздер: қашықтықтан оқыту, онлайн оқыту, оқудағы қиындықтар, сауалнама, клиникалық оқыту

Кіріспе. COVID-19 пандемиясы жоғарғы білім ордасында сабақ беруге қатты әсер етті, ол бетпе-бет оқудан қашықтан оқытуға күрт көшуді талап етті. Бұл, әсіресе, тәжірибелік сабақтар мен тағылымдамалар білім беру бағдарламасының ажырама бөлігі болып табылатын курстар үшін жаңа қиындықтар туғызды [1]. Жоғары оқу орындары пандемиядан туындаған өзгерістерге тез бейімделуге мәжбүр болды, мұғалімдер дидактикалық материалдармен алмаса бастады, басқалары асинхронды оқытуды таңдады, ал кейбіреулері мамандандырылған платформалардағы синхронды виртуалды сыныптарды таңдады [2]. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар бойынша білімнің әртүрлі деңгейлері мұғалімдердің басым бөлігі біліктілікті арттыру

курстарын ұйымдастыруға әкелді, нәтижесінде оқу процесінің бекітілген форматы қайта құрылымдалды [3].

Зерттеудің мақсаты: №1 жалпы дәрігерлік практика кафедрасында онлайн оқытуға студенттің көзқарасын зерттеу.

Зерттеу материалдары мен әдістері: Бұл бір ретті көлденең зерттеу №1 жалпы дәрігерлік практика кафедрасында 2021-2022 оқу жылында білім алған, 2020-2021 оқу жылын онлайн режимінде аяқтаған жалпы медицина факультетінің 5 курс студенттеріне жүргізілді. Зерттеу анонимді сипатта қазақ, орыс және ағылшын тілінде жүргізілді. Сауалнамада онлайн оқытудың әртүрлі аспектілерін қамтыды: сандық құрылғылардың қолжетімділігіне, интернетке қосылу сапасына және үй жағдайының жарамдылығына қатысты кейбір сұрақтар. Басқа сұрақтар онлайн білім берудің оқу жетістіктері мен кәсіби жетілуге әсеріне бағытталған. Сауалнаманың қалған элементтері онлайн оқытудың артықшылықтары, кемшіліктері және болашақ мүмкіндіктері туралы студенттердің пікірлерін зерттеді. Сауалнама бірнеше таңдау сұрақтары мен ашық сұрақтардан тұрды. Кейбір сұрақтар шартты болды.

Сауалнамаға қазақ тілінде 120, орыс тілінде 35 студент, ағылшын тілінде 22 студент қатысты. Статистикалық деректерді өңдеу STATISTICA 10.0 бағдарламалық жасақтамасының көмегімен жүзеге асырылды

Нәтижелерді талқылау: Қатысқан студенттердің орташа жасы 23 (± 2) жас. Сауалнамаға 57%-ы әйелдер, 43%-ы ер адамдар қатысты. Барлық студенттер 100% онлайн оқыту форматында оқуға жақсы бейімделгенін атап өтті. Алайда, қоршаған орта жағдайларына және олардың оқуға әсеріне қатысты 10 студент қолайлы орта болмағанын мәлімдеді: басқа адамдардың, бөлмелестердің немесе отбасы мүшелерінің болуына байланысты қиындықтар немесе алаңдаушылық туындаған. Ал 82% емханаға барып, пациенттермен қарым-қатынастың жоқтығын атап өтті. 18% онлайн оқытудың ыңғайлылығын атап өтті: оқу мен еңбекті ұштастыра алатынын, оқу материалын өздеріне ыңғайлы уақытта қарау мүмкіндігін. Сауалнамаға қатысқан оқушылардың 80%-ы интернетке байланысты проблемалар сабаққа қосылуда қиындықтар туындағанын атап өтті. Бұл ретте 86,1%-ы ДК, 5,1%-ы планшет, 8,8%-ы смартфон пайдаланды. Интернет қосылымының сапасына келсек, тек 10,9%-ы тамаша қосылым сапасын, 89,1%-ы нашар байланысын көрсетті. Сауалнамаға қатысқан студенттердің 18%-ы онлайн оқытудың ыңғайлылығын атап өтті, алайда барлық студенттер медициналық университетте оффлайн форматта оқу қажеттігін көрсетті.

Қорытынды: Осылайша, зерттеу нәтижелері бойынша студенттер онлайн оқытуды артықшылықтар мен кемшіліктерін атап өтті. Сауалнама нәтижелері бойынша мұғалімнің АКТ-ны пайдалана отырып, жұмыс дағдыларын үнемі жетілдіріп отыру қажеттігі артықшылықтар болып шықты. Студент сабақтың тақырыбы бойынша ақпаратты ыңғайлы уақытта, қажет болған жағдайда бірнеше рет қарау мүмкіндігіне ие болды. Студенттер атап өткен кемшілік науқаспен және оқытушымен қарым-қатынас жасау мүмкіндігінің жоқтығы болды. Қарым-қатынас дағдыларын, клиникалық ойлауды дамыту мүмкіндіктерінің жоқтығы және қашықтан оқытудың барлық артықшылықтарына қарамастан, олар медициналық білімді оқытудың қосымша әдісі болып қалуы керек, бірақ болашақ дәрігерді дайындаудағы ең басты оқу үрдісі – науқастың керует жанында оқыту болды.

Әдебиеттер тізімі:

1. Покхрел С., Чет Р. Обзор литературы о влиянии пандемии COVID-19 на преподавание и обучение. Высокий. Образование. Будущее. 2021;8: 133-141. doi: 10.1177 /2347631120983481.
2. Хе Л., Ян Н., Сюй Л., Пинг Ф., Ли У., Сунь К., Ли Ю., Чжу Х., Чжан Х. Синхронное дистанционное образование по сравнению с традиционным образованием для

студентов медицинских специальностей: систематический обзор и мета-анализ. Мед. Education. 2021; 55:293-308. doi: 10.1111/medu.14364

3.Reuben Lembani, Kabwe Mulenga, Peter Mwewa, Lydia Mhango, and Nchimunya Chaamwe.Are we leaving students behind? Self-directed learning in an ICT challenged countryPMCID: PMC9510482 PMID: [36189192](#)

РЕЗЮМЕ

КаримсаковаБ.К., ИманбаеваА.У., СейпеноваА.Н., КузденбаеваГ.Е., ЖаеиеваШ.С.

ВЗГЛЯД СТУДЕНТА НА ОБУЧЕНИЯ В ФОРМАТЕ ОНЛАЙН НА КАФЕДРЕ ОБЩЕЙ ВРАЧЕБНОЙ ПРАКТИКИ № 1

кафедры общей врачебной практики №1

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казахстан.

В данной статье отражены при обучении студентов медицинского вуза на кафедре общей врачебной практики №1 с какими трудностями столкнулись профессорско- преподавательский состав и студенты нашего вуза и какие меры были приняты для преодоления этих трудностей. Опыт преподавания с использованием по информационно-коммуникационным технологиям (ИКТ), полученный сотрудниками кафедры общей врачебной практики №1 в режиме онлайн, дало возможность определения преимуществ и недостатка обучение студентов медицинского вуза в режиме онлайн.

SUMMARY

Karimsakova B.K., Imanbayeva A.U., Seipenova A.N., Kuzdenbayeva G.E., Zhakiyeva Sh.S.

ONLINE LEARNING EXPERIENCE AT THE DEPARTMENT OF GENERAL MEDICAL

West Kazakhstan Marat Ospanov Medical University, Aktobe, Kazakhstan

This article reflects when teaching students of a medical university at the Department of General Medical Practice No. 1 what difficulties the faculty and students of our university encountered and what measures were taken to overcome these difficulties. The experience of teaching using information and communication technologies (ICT), obtained by the staff of the Department of General Medical Practice No. 1 online, made it possible to determine the advantages and disadvantages and train medical students online.

УДК 57.083.32:616-084(574.13)

Абдукаримов А.А., Сагингалиев Н.М.

ПРОЯВЛЕНИЕ АЛЛЕРГИЧЕСКИХ РЕАКЦИЙ ПРОЖИВАЮЩИХ В АКТЮБИНСКОЙ ОБЛАСТИ

Кафедра патологической Физиологии

Научный руководитель: м.м.н., Мукушова Г.Д.

НАО «Западно – Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
г.Актобе, Республика Казахстан

Ключевые слова: аллергия, аллергические реакции, профилактика, лечение, экологический фактор

Актуальность: По прогнозам некоторых ученых, XXI век станет веком аллергических заболеваний. В настоящее время уже известно более 20 тысяч аллергенов, и их

количество продолжает возрастать. Детская аллергия является одной из актуальных проблем современной медицины. Профилактика и лечение аллергических заболеваний у детей являются одними из наиболее важных вопросов современной медицины. Аллергические заболевания у взрослых во многих случаях начинаются с детства, это определяет важность проблемы

Цель исследования: Изучение влияния наследственного фактора на проявление аллергических реакции среди жителей проживающих в различных регионах Казахстана.

Материалы и методы: Дизайн исследования – одномоментно-поперечное. Исследование проводилось посредством анонимного анкетирования и исследование истории болезни пациентов АМЦ в период с 20 июня по 31 августа 2022 года.

Результаты и обсуждения: В исследование были включены 600 пациентов АМЦ в период с 20 июня по 31 августа 2022 года. В результате исследования выяснилось что к аллергии подвергаются чаще всего женщины (72,2%). Выяснился тот факт, что почти треть пациентов не посещают аллерголога (33,3%), очень мало пациентов прибегают за помощью медикаментами (12,5%), самым распространённым аллергеном является пыльца растений (12%). Многие респонденты отметили, что у них аллергия не зависит от сезона (16,7%), также нельзя отменять наследственный фактор как причину возникновения аллергии.

Заключение: Из полученных результатов можно сделать вывод, что аллергия является довольно распространённым явлением, но мало кто ответственно подходит к профилактике и лечению. В большинстве случаев аллергия передаётся от матери, но аллерген при этом может быть другим. Самым распространённым аллергеном является пыльца растений, поэтому большую роль в возникновении аллергий играет экологический фактор.

Список литературы:

1. Эрназарова Х. Х., Адылова З. У. Распространённость аллергических заболеваний в мире // Альманах современной науки и образования, 2017. - № 9. С.91-92
2. Тулегенова Л.М., Хайруллина З.С., Есекеева С.Х., Сартова Л.К., Бухаева Л.М. Анализ распространённости аллергопатологии по г.Актобе // Аналитический и систематический обзоры, 2013. - № 1-2(38). С.12-14.
3. Юревич Н.А. Анкета как способ выявления высокого риска развития сенсibilизации к грибковым аллергенам // Украинский журнал лабораторной и клинической медицины.
4. Аллергология Казахстана успехи и перспективы, Нурпеисов Т.Т., 2017г. \\ «Вестник КазНМУ» №4 стр. 416-418

ТҮЙІН

Абдукаримов А.А., Сагингалиев Н.М.

АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ ТҮРҒЫНДАРЫНЫҢ АЛЛЕРГИЯЛЫҚ РЕАКЦИЯЛАРЫНЫҢ КӨРІНІСІ

Патологиялық физиология кафедрасы

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қ., Қазақстан Республикасы

Кейбір ғалымдар «21 ғасыр аллергиялық аурулардың ғасыры» болады деп болжайды. Қазіргі уақытта 20 мыңнан астам аллергиялар белгілі және олардың саны өсуде. Балалар аллергиясы қазіргі заманғы медицинаның өзекті мәселелерінің бірі болып табылады. Балалардағы аллергиялық аурулардың алдын алу және емдеу қазіргі заманғы медицинаның маңызды мәселелерінің бірі болып табылады. Ересектердегі

аллергиялық аурулар көп жағдайда балалық шақта басталады, бұл мәселенің маңыздылығын анықтайды.

SUMMARY

Abdukarimov A.A., Sagingaliyev N.M.

MANIFESTATION OF ALLERGIC REACTIONS OF PEOPLE LIVING IN REGIONS OF AKTOBE

West Kazakhstan Medical University Marat Ospanov
Aktobe, Kazakhstan

Some scientists predict that the 21st century will be the century of allergic diseases. Currently, more than 20 thousand allergens are already known, and their number continues to grow. Children's allergy is one of the urgent problems of modern medicine. Prevention and treatment of allergic diseases in children are among the most important issues of modern medicine. Allergic diseases in adults in many cases begin in childhood, this determines the importance of the problem.

УДК 616.9(043)УДК 616-002:578.834.1

Сулейменова А.А., Кабылкаева А.К., Каспиева А.К., Аманкельдиева А.Ш.

РОЛЬ «ЦИТОКИНОВОГО ШТОРМА» ПРИ COVID-19

Научный руководитель: доктор PhD Козыкенова Ж.У.
Кафедра физиологических дисциплин имени Т.А.Назаровой.
НАО «Медицинский университет Семей»,
г.Семей, Республика Казахстан.

Ключевые слова: цитокиновый шторм, вирусная инфекция, COVID-19, адаптивный иммунитет, ОРДС

Актуальность: В декабре 2019 года в городе Ухань был найден новый штамм коронавируса (SARS-CoV-2), который вызывает острое респираторное инфекционное заболевание COVID-19. На данный момент в связи с эпидемией Всемирная организация здравоохранения (ВОЗ) объявила чрезвычайную ситуацию во всем мире. Вирус SARS-CoV-2 является β -вирусом и заболевание, вызванное данным штаммом протекает в виде острой респираторной вирусной инфекций различной степени тяжести. Осложнения проявляется вирусной пневмонией, которая может приводить к острому респираторному дистресс синдрому (ОРДС), вызванной выбросом цитокинов (цитокиновый шторм). На основе клинической картины больных COVID-19 с тяжелой формой заболевания можно сделать вывод, что наибольшую угрозу для жизни пациентов, составляет не сама инфекция, а следующий за «цитокиновым штормом» осложнения данного заболевания. Этот феномен характеризуется выбросом огромного количества провоспалительных цитокинов (IL-1, IL-6, TNF- α , IFN- γ и т.д.) клетками естественного и адаптивного иммунитета. Повышенные сывороточные концентрации интерлейкина-6 (IL-6) и других провоспалительных цитокинов, являются признаками тяжелого течения инфекции SARS-CoV-2. Синдром высвобождения цитокинов часто встречается у пациентов с COVID-19, а повышенный уровень IL-6 в сыворотке коррелирует с дыхательной недостаточностью, ОРДС и неблагоприятными клиническими исходами. Повышенный уровень С-реактивного белка (СРБ), экспрессия которого стимулируется IL-6, также является биомаркером тяжелой β -коронавирусной

инфекции. Данная научно-исследовательская работа посвящена изучению роли цитокинового шторма при COVID-19.

Цель работы: Изучить роль цитокинового шторма при COVID-19.

Материал и методы исследования: Проанализированы истории болезни больных пациентов с COVID-19 города Семей. Проанализировано 20 истории болезней пациентов с COVID-19, из них легкой степени тяжести – 4, средней степени тяжести - 10, тяжелой степени тяжести – 6 случаев. Количество мужчин составило - 12, женщин – 8 соответственно. Летальных исходов - не было. У пациентов были проведены лабораторные исследования: общий анализ крови, биохимический анализ крови (фибриноген, С-реактивный белок, Д-димер, ферритин), коагулограмма, из инструментальных исследований проводились ЭКГ, ЭЭГ. Следует отметить, что исследования крови на провоспалительные цитокины не проводились.

Результаты исследования: По результатам нашего исследования у 6 пациентов зарегистрирован повышенный уровень фибриногена (4,86 г/л), у 2 пациентов повышенный Д- димер (690 нг/мл).

Вывод: Так как цитокиновый шторм играет ключевую роль в патогенетическом механизме развития осложнений пациентов с COVID-19, необходимо проводить анализ на провоспалительные цитокины (IL-1, IL-6, TNF-а и т.д.), для профилактики фатальных осложнений данного заболевания.

Список литературы:

1. Козлов В.К. Цитокинотерапия: патогенетическая направленность при инфекционных заболеваниях и клиническая эффективность: Рук-во для врачей. – СПб, 2010. – 148 с.
2. Arabi Y.M., Shalhoub S., Mandourah Y., et al. // Clin. Infectious Dis.: an official publication of the Infectious Diseases Society of America. 2019. – Vol.70, N9. PubMed PMID: 31925415.

ТҮЙІН

Судейменова А.А., Кабылкаева А.К., Каспиева А.К., Аманкельдиева А.Ш.

COVID-19 КЕЗІНДЕ «ЦИТОКИНДІК ДАУЫЛ» РӨЛІ

Ғылыми кеңесші: PhD Козыкенова Ж.У.

Т.А. Назарова атындағы физиологиялық пәндер кафедрасы

Коммерциялық емес акционерлік қоғам «Семей Медицина университеті»,

Қазақстан Республикасы

Интерферондық сигналинг арқылы миелоидты тізбекті индуцирлейтін цитокиндік дауыл SARS кезіндегі өлім-жітімге әкелудің себебі болып табылады. Осы уақытқа дейін COVID-19-дағы «Цитокиндік дауыл» жақсы зерттелмеген, дегенмен аурудың ауырлығының болжамды маркерлерін табу үшін пациенттердегі цитокиндерді профильдеу әрекеттері жасалды.

SUMMARY

Suleimenova A.A., Kabyлкаeva A.K., Kaspieva A.K., Amankeldieva A.Sh. 3104 OM

THE ROLE OF THE “CYTOKINE STORM” IN COVID-19

Scientific adviser: doctor PhD Kozykenova Zh.U.

Department of Physiological Disciplines named after T.A. Nazarova.

"Semey Medical University, The Republic of Kazakhstan.

The cytokine storm, induced by the myeloid link through interferon signaling, is the cause of lethality in SARS. Cytokine storm in COVID-19 so far not well studied, however, attempts have been made to profiling cytokines in patients in order to find predictive markers of the severity of the disease.

Серікбаев Б.Қ., Назаров Ж.Ж., Гатауллина Д.А.

ТУЫСҚАНДЫҚ НЕКЕГЕ БАЙЛАНЫСТЫ БАЛАДАҒЫ ТУАБІТКЕН КЕМІСТІКТЕР

Патологиялық физиология кафедрасы

Ғылыми жетекшісі: м.ғ.к. Кандыгулова Г.Ж

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КеАҚ, Ақтөбе
қаласы, Қазақстан Республикасы.

Кілттік сөздер: туыстық неке, туа біткен ақаулар, генетика, популяция

Өзектілігі. Туысқандық неке - бір немесе бірнеше ортақ ата-аналары бар серіктестер арасындағы репродуктивті қарым-қатынас, сәйкесінше бірдей гендер санының жоғары болуы және ұрпақтар үшін гендік тұқым қуалайтын аурулардың жоғары қауіптілігі.

Дәстүр бойынша көптеген халықтар белгілі бір ру, ұлт немесе діни топ ішінде жаңа отбасын құру тәжірибесін қолдайды және құптайды. Ортақ атаның өзі көбінесе туысқандық неке ұрпағы болып табылады. Мұндай жағдайларда «прогениторлық әсер» болуы мүмкін: өте сирек кездесетін тұқым қуалайтын ауру немесе генетикалық бейімділігі бар ауру популяцияға қарағанда әлдеқайда жиі кездеседі және бірнеше ұрпақтағы көптеген отбасы мүшелерінде көрінеді.

Некеге тұруды қалайтындарға және ортақ туыстары бар адамдарға медициналық - генетикалық кеңес беруде генетик – дәрігер көптеген факторларды ескереді.

Туыстарының барлық ауруларына, өлі туу жағдайларына, түсік тастауға, ересектер мен балалардағы ұзақ мерзімді созылмалы ауруларға, ақыл-ой кемістігі немесе сөйлеу дамуының бұзылуына, дене бітімінің ерекшеліктеріне - (аномальды жоғары / төмен бой немесе салмақ) - бұл тұқым қуалайтын ауруға күдіктенуге мүмкіндік беретін барлық белгілер.

Зерттеу мақсаты. Туыстық неке мәселесінің қазіргі ғылыми негізін талдау, олардың балалардағы белгілі бір патологияның дамуына әсерін бағалау.

Материалдар мен әдістер. Мақалада заманауи клиникалық нұсқаулардың ұстанымы, соңғы зерттеулердің нәтижелері және кейбір даулы және шешілмеген мәселелер көрсетілген. Туыстық некенің ең көп тараған түрі – немере ағайындар арасындағы неке одағы. Жалпы білім деңгейі төмен ауыл тұрғындары туысқандық некеге тұруға бейім. ТМД елдері арасында туыстастық неке нәтижесінде пайда болған патологияларды: ЛОР ауруларының туа біткен және тұқым қуалайтын түрлері, темір тапшылығы анемиясы, жақ-бет аймағының туа біткен ақаулары, сенсорлық есту қабілетінің жоғалуы, жүйке-бұлшықет жүйесінің тұқым қуалайтын ауруларымен, нефролитиязбен асқынған есту қабілетінің жоғалуын есепке алдық.

Нәтижелері. ТМД елдерінде отбасылық неке Әзербайжан мен Орталық Азия мемлекеттерінде жиі кездеседі. Дегенмен, мұндай некелердің таралуын тікелей зерттейтін және популяциялардағы туыстық коэффициентті бағалайтын зерттеулер аз. Қолда бар әдебиеттерде бар деректер, әдетте, балалар мен ересектердегі белгілі бір патологияны бағалау кезінде туыстық неке мәселесін қарастырады. Әзірбайжан Республикасында қандастық некелерінің жиілігін бағалау олардың ең көп саны – Лерик ауданының ауыл тұрғындары арасында 62,6% және ең азы – 14,1% – елдің Гянджа-қазақ аймағының Тауыз ауданында екені анықталды. 74,6%-да немере ағалары мен әпкелері үйленген. Инбридинг коэффициенті (республикадағы популяцияның орташа мәні 0,0103) 0,0265 құрады. ЛОР ауруларының туа біткен және тұқым

қуалайтын түрлерінің құрылымы мен факторларын зерделеу нәтижесінде құлақ патологиясы бар науқастардың 37,6%, мұрын және тоқ ішек синус патологиясы бар 33,5%, жұтқыншақ патологиясы бар 44,0% туыстық некеде туылғаны анықталды. Ф.О. Сейдбекова туысқандық неке жағдайында туа біткен ақаулардың даму қаупі 32 есеге артқанын хабарлайды. Ресей Федерациясында бұл мәселенің өзектілігі, атап айтқанда, Дағыстанға тән. А.Р. Ахмедованың айтуынша, неке құрылымын темір тапшылығы анемиясымен бірге зерттеген кезде іріктеуде эндогамиялық және туыстық некелердің жоғары жиілігі анықталды – 61%. Инбридинг коэффициентінің салыстырмалы түрде жоғары көрсеткіштері - лезгиндерде 0,0029-дан Лачексте 0,0113-ке дейін анықталды. Өзбекстанда жақ-бет аймағының туа біткен ақаулары бар балаларды дүниеге әкелген әйелдер арасында туысқандық некеге тұрудың жиілігі (20,97%) А.Ш. Иноятовтың басылымында айтылған. Сенсорлық есту қабілетінің жоғалуын зерттейтін тағы бір зерттеуде зерттелгендердің арасында туыстық некелердің жиілігі - 36,8% көрсетеді, бұл бүкіл халық үшін осы көрсеткіштен 2 еседен астам жоғары. Бұл некелердің ең көп саны туысқандар арасындағы неке болды: апалы-сіңлілердің балалары – 42,5%, аға-әпкелердің балалары – 35,8% және ағайындылардың балалары – 21,7% жағдайда. Тәжікстанда туыстық некелердің жоғары жиілігі жүйке-бұлшықет ауруларымен, жүйке-бұлшықет жүйесінің тұқым қуалайтын ауруларымен, нефролитиязбен асқынған есту қабілетінің жоғалуымен байланысты.

Қорытынды. Осылайша, туысқандық неке мәселесі қазіргі уақытта көптеген мемлекеттер үшін өзекті болып табылады. Соңғы онжылдықтарда қалыптасып келе жатқан төмендеу тенденциясына қарамастан, бұл мәселе жер шарындағы халықтың кем дегенде 20% және ондаған елдерді қамтиды. Туысқандық некенің таралуы АҚШ пен Еуропа елдерінде 0,1-0,4 аралығынан бастап Солтүстік Африкада, Таяу Шығыста және Батыс Азияда 50%-ға дейін өзгереді. Туысқандық некенің ең көп тараған түрі – немере ағайындар арасындағы неке. Жалпы алғанда, білім деңгейі төмен ауыл тұрғындары туысқандық некеге тұру ықтималдығы жоғары. Туысқан некелердің бірқатар оң әлеуметтік және экономикалық аспектілеріне қарамастан, генетика және медицина тұрғысынан жаңа туған нәрестелердегі туа біткен патологияның жоғары жиілігі және генетикалық қауіптің жоғарылауынан туыстық некелердің ұрпақтар үшін теріс әсерін ескеру қажет.

Әдебиеттер тізімі:

1. Иванов А.Г. Медико-социальные подходы к совершенствованию репродуктивного потенциала современной молодежи // Российский медико-биологический вестник имени академика И.П. Павлова. 2004. №3-4. С. 105-107
2. Московкина А.Г., Орлова Н.И.; Селиверстов В.И., ред. Клинико-генетические основы детской дефектологии. М.: ГИЦВЛАДОС; 2015.
3. Bowirrat A., Armaly Z. Consanguineous Marriages in the Middle East: Nature Versus Nurture // The Open Complementary Medicine Journal. 2013. Vol. 5. P.1-10. doi:10.2174/1876391X01305010001

Резюме

Серікбаев Б.Қ., Назаров Ж.Ж., Гатаулли Д.А.

ВРОЖДЕННЫЕ ДЕФЕКТЫ ПО ПРИЧИНЕ БЛИЗКОРОДСТВЕННЫХ БРАКОВ

Кафедра патологической физиологии

к.м.н. Кандыгулова Г.Ж.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»

город Актобе, Республика Казахстан

Предполагается, что частота кровнородственных браков высока у сельских жителей с низким общим уровнем образования, среди двоюродных братьев и сестер.

SUMMARY

Serikbaev B.K., Nazarov Zh.Zh., Gataullina D.A.

BIRTH DEFECTS DUE TO CLOSE MARRIAGES

Candidate of Medical Sciences, Kandygulova G.Zh.

Non-profit joint stock company West Kazakhstan Medical University named after Marat

Ospanov, Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

It is assumed that the frequency of consanguineous marriages is high among rural residents with a low general level of education, among cousins.

УДК 616-006-084

Дармуханова С.Т.

ҚАТЕРЛІ ІСІК АУРУЛАРЫН ЕРТЕ АНЫҚТАУДАҒЫ СКРИНИНГТІК ПРОФИЛАКТИКАЛЫҚ ТЕКСЕРУДІҢ МАҢЫЗЫ

Арнаулы пәндер оқытушылары

Ғылыми жетекшілер: Куламанова Ж. Т., Субханкулова Н. Г.

ШЖҚ «Кеңес Одағының Батыры» М. Мәметова атындағы

Ақтөбе жоғары медициналық колледжі»,

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Кілттік сөздер: онкологиялық аурулар, скрининг, алдын алу, статистика, сауалнама

Өзектілігі. Қатерлі ісік әлемнің көптеген елдерінде өлім мен аурудың негізгі себептерінің бірі болып табылады. 2018 жылы Қазақстанда аурулардың құрылымында өлім себептерінің арасында төртінші орынды жаңа өсінділер (8,8%) алады. I-II сатыларда обырды ерте анықтау 60,5% - ды құрайды. Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау саласын дамытудың 2011-2015 жылдарға арналған "Саламатты Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасының нәтижелері бойынша Ұлттық скринингтік бағдарлама шеңберінде онкологиялық аурулардың төмен анықталуы байқалды.

Зерттеу мақсаты. Қатерлі ісік ауруларын ерте алдын-алудағы скринингтік тексерудің тиімділігін бағалу.

Материалдар мен әдістер. Енгізілген скринингтік бағдарламаның тиімділігін анықтау мақсатында ҚР онкологиялық аурулардың статистикалық мәліметтерін зерттедік.

Онкологиялық ауруларды ерте анықтау бойынша Ұлттық скринингтік бағдарлама мәселелері бойынша Ақтөбе қаласында орналасқан «№2 Қалалық емханасында» тіркеуде тұрған 36 тұрғынына сауалнама жүргізілді. Тәжірибеде қолданылатын скринингтік бағдарлама туралы медицина саласында жұмыс жасайтын адамдардың пікірін білу мақсатында, Ақтөбе қаласында орналасқан «№2 Қалалық емханасында» жұмыс жасайтын 26 медбикеден әйелдер арасында «жатыр мойынының қатерлі ісігі» туралы сауалнама алынды.

Нәтижелері. Қазақстан Республикасында жыл сайын азаматтар арасында онкологиялық аурумен сырқаттану деңгейі өсуде. 2016 жылы бұл көрсеткіш 100 мың тұрғынға шаққанда 8,6-ны құрады, 2020 жылға қарай 17,8-ге жетті, бұл 2016 жылмен салыстырғанда 51,7% - ға жоғары. 2017 жылдан бастап аурудың күрт өсуі байқалады.

Қорытынды. Қортындылай келе, зерттеулерге сүйене отырып скринингтік бағдарлама онкологиялық ауруды ерте анықтауда маңызды роль атқаратынына көз жеткіздік. Келтірілген деректер бойынша Ақтөбе қаласында скринингтік бағдарлама қолдану

барысында онкологиялық аурудан өлетін адамдардың саны төмендегенін көре аламыз. Бұл дегеніміз скринингтік бағдарламаның жақсы нәтижесін көрсетеді.

Әдебиеттер тізімі:

- 1.Қ.Р.Денсаулық сақтау министрінің м.а. 30.10.2020 ж. № ҚР ДСМ-174/2020 бұйрығы «Скринингтік зерттеулерге жататын адамдардың нысаналы топтары».
2. Александр Стрельников, Андрей Обрезан, Евгений Шайдаков «Скрининг и профилактика актуальных заболеваний». 2018г. Москва
3. «Онкологиялық ауруларды ерте анықтау, скринингтік бағдарламалар ұйымдастыру және жүргізу». 2020ж. Алматы қаласы.

ТҮЙІН

Дармуханова С.Т.

**ҚАТЕРЛІ ІСІК АУРУЛАРЫН ЕРТЕ АНЫҚТАУДАҒЫ СКРИНИНГТІК
ПРОФИЛАКТИКАЛЫҚ ТЕКСЕРУДІҢ МАҢЫЗЫ**

Арнаулы пәндер оқытушылары

Куламанова Ж. Т., Субханкулова Н.Г.

ШЖҚ «Кеңес Одағының Батыры М.Мәметова ат. Ақтөбе жоғары медициналық колледжі», Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Целью скрининга является выявление во внешне здоровой популяции лиц с более высоким риском заболевания или патологического состояния с целью предложения более раннего вмешательства или лечения и, тем самым, снижения частоты возникновения или уровня смертности от этого заболевания или патологического состояния в популяции. В Республике Казахстан усиливается тенденция к более активному использованию программ скрининга для выявления неинфекционных заболеваний и проведению медицинских осмотров.

SUMMARY

The purpose of screening is to identify individuals with a higher risk of disease or pathological condition in an apparently healthy population in order to offer earlier intervention or treatment and thereby reduce the incidence or mortality rate from this disease or pathological condition in the population. In the Republic of Kazakhstan, there is a growing trend towards more active use of screening programs for the detection of non-communicable diseases and medical examinations.

УДК 616.12-005.4-085

Гатауллина Д.А., Серікбаев Б.Қ., Асан А.А.

**МЕДИКАМЕНТОЗДЫ ТЕРАПИЯ, АНГИОПЛАСТИКА ЖӘНЕ СТЕНДТЕУ,
КОРОНАРЛЫҚ АРТЕРИЯНЫ ШУНТТАУМЕНЕМДЕЛГЕН НАУҚАСТАРДА
ЖИААҒЫМЫ ЖӘНЕ АУРУДЫҢ ҚАЙТАЛАНУ БОЛЖАМЫ.**

Патологиялық физиология кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ.к. Кандыгулова Г.Ж.

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: ангиопластика, ишемиялық ауру, эндоваскулярлық әдістер, миокардит, миокард инфарктісі

Өзектілігі: Жүректің ишемиялық ауруы (ЖИА) - коронарлық артериялардың атеросклерозының нәтижесінде дамиды, бүкіл әлемде еңбекке қабілетті халықтың мүгедектігі мен өлімінің басты себебі болып табылады. Қазақстанда 2019 жылдың қорытындысы бойынша сырқаттанушылық құрылымында қан айналымы жүйесі аурулары көш бастап тұр: 10 000 адамға 3 000 жағдай (2018 жылы 2 755 жағдай). Оның ішінде жүректің ишемиялық ауруы 551 жағдай (2018 ж. – 529 жағдай), миокард инфарктісі – 112 жағдай (2018 ж. – 116 жағдай).

Жүректің ишемиялық ауруы стенокардияны емдеудің негізгі әдісі дәрілік терапия болып табылады. Соңғы он жылдықта Қазақстанда емдеудің эндоваскулярлық әдістері (ангиопластика және стенттеу) және емдеудің хирургиялық әдістері (аортакоронарлық шунттау) белсенді түрде қолданылуда.

Зерттеу мақсаты: ФК III-ФК IV стенокардиялық жағдайдағы ЖИА-ны емдеудегі медикаментозды терапия мен хирургиялық әдіске (стенттеу және коронарлық артерияны шунттау арқылы ангиопластика) салыстырмалы баға беру, аурудың ұзақ мерзімді болжамына қауіп факторларының әсерін талдау.

Материалдар мен зерттеу әдістері: Зерттеу жұмысына БСМІ кардиология және кардиохирургия бөлімшесінен 2020 жылдың қыркүйегінен 2021 жылдың қыркүйегіне дейін тіркеуде тұрған ФК III-ФК IV стенокардиялық жағдайдағы ЖИА бар 17 науқас алынды. Барлық науқастар таңдалған емдеу әдісіне байланысты үш топқа бөлінді: медикаментозды терапия, ангиопластика және стенттеу, аортакоронарлық шунттау.

Зерттеу кезінде келесі факторлар алынды: жынысы, жасы, тұқымқуалаушылық, қантты диабет, артериалды гипертензия, темекі шегу, дене салмағының индексі, липидограмма.

Нәтижелері: Медикаментозды ем алған науқастардың I тобында ер адам саны - 5 (71,42%), әйел адам саны – 2 (28,57%), жасы бойынша 63±3. Тұқымқуалаушылық бойынша науқастар саны – 1 (14,2%), қант диабеті – 3 (42,85%), артериялық гипертензия – 5 (71,42%), темекі шегетін адам саны - 0. Жыл ішінде миокард инфаркті бойынша – 0, үдемелі стенокардия бойынша - 3(42,85%) науқас қайталап ауруханаға жатқызылды. I науқаста летальды жағдай анықталды. II топта, медикаментозды терапиядан басқа, стенттеу арқылы ангиопластика жасалған ер адам саны – 6 (75%), әйел адам саны – 2 (25%), жасы бойынша – 59±2. Тұқымқуалаушылық бойынша 3 науқас (37,5%), қант диабеті – 4 (50%), артериялық гипертензия – 4 (50%), темекі шегетін адам саны – 2(25%). Миокард инфаркті бойынша – 0, үдемелі стенокардия бойынша - 4(50%) $p < 0,05$ науқас қайталап ауруханаға жатқызылды. I науқаста $p > 0,05$ летальды жағдай анықталды. III топта, медикаментозды терапиядан басқа аортакоронарлық шунттау жүргізілген науқастар арасындағы ер адамдар саны – 2 (100%), әйел адам – 0, жасы 60±1,36 жас. Тұқымқуалаушылық бойынша – 1, қант диабеті – 0, артериялық гипертензия – 2, темекі шегетін адам саны – 1. Миокард инфаркті бойынша – 0, үдемелі стенокардия бойынша - 2(100%) $p < 0,05$ науқас қайталап ауруханаға жатқызылды. 2 науқаста $p > 0,05$ летальды жағдай анықталды.

Қорытынды: Бүгінгі күні халықаралық медициналық қоғамдастықта бақыланатын клиникалық сынақтан алынған нәтижелерді, эндоваскулярлық хирургия, коронарлық артерияны стенттеуден кейінгі рестеноздың жоғары құны мен жиілігін ескере отырып, хирургиялық және эндоваскулярлық әдістерді шектеу байқалады. Гендік технологияларды дамыту коронарлық артерия ауруы бар науқастарды емдеудің жаңа тәсілі ретінде қарастырылуда. Дәрігер мен науқас «консервативті» емдеу кезінде жағдайдың нашарлау қаупі (болашақта өлім немесе миокард инфаркт) бар екенін ескере отырып, ықтимал емдеу әдістерінің барлық артықшылықтары мен кемшіліктерін өлшеуі керек. Сонымен қатар, хирургиялық (эндоваскулярлық) емдеу

әдістерін дәрі-дәрмекпен және өмір салтын өзгертумен біріктіру өмір сапасын жақсартуға мүмкіндік береді, бірақ араласу кезінде өлім мен асқыну қаупін тудырады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Бокерия Л.А., Ступаков И.Н., Самородская И.В. Оценка эффективности методов реваскуляризации миокарда в рандомизированных исследованиях. //Бюллетень НЦССХ Сердечно-сосудистые заболевания. - Общие вопросы сердечно-сосудистой хирургии. - сентябрь-октябрь 2001 г. - Том 2. - №5. - с.16-50.
2. Ступаков И.Н., Самородская И.В. Под редакцией академика Бокерия Л.А. 'Планирование, возможности и ограничения различных типов исследований при оценке эффективности лечения сердечно-сосудистых заболеваний'. НЦССХим. А.Н. Бакулева 2001г.
3. Horvath K A Transmyocardial laser revascularization in the treatment of myocardial ischemia. //J-Card-Surg. 2000 Jul-Aug; 15(4):271-7

Резюме

Гатауллина Д.А., Серікбаев Б.К., Асан А.А.

ТЕЧЕНИЕ ИБС И ДОЛГОСРОЧНЫЙ ПРОГНОЗ ЗАБОЛЕВАНИЯ У ПАЦИЕНТОВ С ПРИМЕНЕНИЕМ МЕДИКАМЕНТОЗНОЙ ТЕРАПИИ, АНГИОПЛАСТИКИ И СТЕНТИРОВАНИЯ, АОРТОКОРОНАРНОГО ШУНТИРОВАНИЯ

к.м.н. Кандыгулова Г.Ж.

Некоммерческое акционерное общество Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова, город Актобе, Республика Казахстан
Предполагается, что генные технологии будут использоваться как новый способ лечения пациентов с ишемической болезнью сердца.

SUMMARY

Gataullina D.A., Serikbaev B.K., Asan A.A.

COURSE OF ISCHEMIC HEART DISEASE AND LONG-TERM PROGNOSIS OF THE DISEASE IN PATIENTS WITH THE USE OF MEDICAL THERAPY, ANGIOPLASTY AND STENTING, CABG BYPASS

Candidate of Medical Sciences, Kandygulova G.Zh.

Non-profit joint stock company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

There is an assumption that gene technologies will be used as a new way to treat patients with coronary heart disease.

УДК 616.61:616.155.194-053.2

Куанышева А.Б., Ким А.С.

СВЯЗЬ МЕЖДУ ПОЧЕЧНОЙ ПАТОЛОГИИ И ПРОЯВЛЕНИЕМ АНЕМИИ У ДЕТЕЙ

Кафедра клиническо-лабораторной и визуальной диагностики
НАО«Западно-Казахстанский Медицинский университет имени Марата Оспанова»
г. Актобе, Республика Казахстан
Ассистент кафедры, врач-педиатр Исмамбетова Г.К.

Ключевые слова: почки, патология, анемия, дети, патогенез анемии

Актуальность. Хроническая болезнь почек (ХБП) представляет собой патологическое состояние, при котором наблюдается повреждение структуры почек или их функции на протяжении более трех месяцев независимо от основной причины.

Бремя ХБП очень велико. Согласно оценке ВОЗ, 864 226 смертей (или 1,5% от смертей во всем мире) были связаны с этим состоянием в 2012. Занимая четырнадцатое место в списке основных причин смертности, ХБП демонстрирует 12,2 случаев смертей на 100000 человек. [1]

Распространенность, заболеваемость и смертность в 2014 году составляли 97,9, 66,3 и 25,8 на 100000 населения соответственно, тогда как в 2018 году показатели существенно различались с предыдущими - 336,1, 96,3 и 18,9 на 100000 населения соответственно. Эти данные позволяют судить о значительном росте распространенности и заболеваемости ХПН терминальных стадий, требующих заместительную почечную терапию, с течением времени, а также сопутствующее снижение смертности на 23% в течение 2014–2018 гг. Наблюдалась значительно более низкая вероятность выживания у женщин, находящихся на диализе, по сравнению с мужчинами, у пожилых пациентов по сравнению с более молодыми и у пациентов русской национальности по сравнению с казахами [2]

Цель. Изучение и анализ вероятности возникновения анемии, как фонового явления при почечных патологиях у детей, так как выявление патогенетического механизма возникновения анемии позволяет определить правильную тактику лечения.

Методы исследования. Одномоментное поперечное исследование историй болезни детей, поступивших в отделение нефрологии Детской Областной Больницы с июля 2021 по июнь 2022 года. Истории болезни взяты из базы медицинской информационной системы «Авиценна».

Результаты и обсуждение. В исследование было взято 109 пациентов отделения нефрологии. Среди которых дети с нефротическим синдромом 51 пациент, с нефритическим синдромом-26, и другие поражения почек-32 пациента. Также дети были сгруппированы по возрасту согласно классификации Гундобина Н.П., период грудного возраста (с 3-4 недель до 12 мес.)-5, дошкольный (старший ясельный) период (от 1 года до 3 лет)-15, дошкольный период (с 3 до 6 лет)-29, младший школьный период (с 7 до 11 лет)-24, старший школьный период (с 12 до 17-18 лет)-39. Из которых мальчиков 59, девочек 50.

В ходе исследования были проанализированы данные общего анализа крови и выявлено, что у 75 пациентов развилась явная анемия, а у 34 – анемия в латентной форме.

Большой процент явной анемии (80%) приходится на пациентов с нефротическим синдромом.

Основные патогенетические механизмы развития анемии при ХГН:

1.Основной причиной возникновения анемии при ХГН является редукция уровня плазменного эритропоэтина (ЭПО) 2.Дефицит железа у гемодиализных больных железodefицитное кроветворение 3.Повышение уровня Гепсидина 4. Дефицит L-карнитина

Заключение. Исследуя данную тематику, можно прийти к заключению, что анемии одни из распространённых проявлений при хронических почечных заболеваниях. Анемия может иметь серьезные последствия, поэтому преждевременное ее выявление, может повлиять как на тактику лечения, так и на ее исход.

Список литературы:

1. Gharbi M. B. et al. Chronic kidney disease, hypertension, diabetes, and obesity in the adult population of Morocco: how to avoid “over”-and “under”-diagnosis of CKD //Kidney international. – 2016. – Т. 89. – №. 6. – С. 1363-1371.
2. Нурсултанова Л. Н. РАСПРОСТРАНЕННОСТЬ ХРОНИЧЕСКОЙ БОЛЕЗНИ ПОЧЕК В КАЗАХСТАНЕ (ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ) //Вестник Казахского Национального медицинского университета. – 2020. – №. 4. – С. 291-294.

SUMMARY

Kuanysheva A.B, Kim A.S.

RELATION BETWEEN RENAL PATHOLOGY AND MANIFESTATION OF CHILDREN’S ANEMIA.

Department of Clinical Laboratory and Imaging Diagnostics

Non-profit joint stock company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe, Republic of Kazakhstan

Assistant of the department, pediatrician, neonatologist Ismambetova G.K.

There is a relationship between the course of chronic kidney disease and the occurrence of anemia. It is very important to know the main aspects of this relationship, since knowledge of the pathogenetic mechanism of the occurrence of anemia of chronic diseases makes it possible to choose the right treatment tactics and predict the prognosis of the course of the disease.

ТҮЙІН

Қуанышева А. Б, Ким А.С.

БҮЙРЕК ПАТОЛОГИЯСЫ МЕН БАЛАЛАРДАҒЫ АНЕМИЯНЫҢ КӨРІНІСІ АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫС.

Клиникалық-зертханалық және визуалды диагностика кафедрасы

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қ., Қазақстан Республикасы

Кафедра ассистенті, дәрігер-педиатр, неонатолог Исмамбетова Г.К.

Созылмалы бүйрек ауруларының ағымы мен анемияның басталуы арасында байланыс бар. Бұл қатынастың негізгі аспектілерін білу өте маңызды, өйткені созылмалы аурулардың анемиясының патогенетикалық механизмін білу емдеу тактикасын дұрыс таңдауға және аурудың барысын болжауға мүмкіндік береді.

УДК 616.24-002:579(574.13)

Үсенғазы Н.Т.

АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНДАҒЫ COVID-19 – АНЫҚТАЛҒАН ЖӘНЕ COVID-19 - АНЫҚТАЛМАҒАН ПНЕВМОНИЯМЕН АУЫРАТЫН НАУҚАСТАРДЫҢ МИКРОБИОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІН САЛЫСТЫРМАЛЫ ЗЕРТТЕУ

Инфекциялық аурулар және балалар инфекциясы кафедрасы.

Ғылыми жетекшілер: PhD Мусина А.З., м.ғ.к. Курмангазин М.С..

КеАҚ «М.Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медициналық университеті»

Ақтөбе қ., Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: covid-пневмония, дистресс синдромы, алтын стафилококк, цефтриаксон, мониторинг

Өзектілігі: SARS-CoV-2 вирусынан туындаған жаңа Covid-19 коронавирусы инфекциясы қауіпті ауру болып табылады, ағымы жеңіл және ауыр жағдайда өтіп, науқастарда ауру тыныс жеткіліксіздігі, жедел респираторлы дистресс синдром, септикалық шоктың, көп ағзалық жеткіліксіздіктің дамуымен асқына түседі. Вирусты-бактериальды пневмонияны емдеуде антибиотикотерапияның маңызы зор. 2021 жылғы COVID-19 пандемиясымен байланысты қазіргі жаһандық жағдай дәрі-дәрмектерді ұтымсыз қолдану мәселесін, атап айтқанда антибактериальды препараттарды негізсіз қолданудың өзектілігін тағы да көрсетті.

Зерттеу мақсаты: Бактериальды пневмония (Covid-19 – анықталған және Covid-19 - анықталмаған) кезіндегі қоздырғыштардың антимикробты препараттарға сезімталдығын зерттеу және талдау (салыстырмалы түрде).

Зерттеу материалдары және әдістері: Зерттеу «COVID-19 бар науқастарда қосалқы бактериялық инфекциялар және антибиотиктерге төзімділіктің фармакоэпидемиологиясы: Ақтөбе облысындағы жағдай» тақырыбы бойынша университетшілік ғылыми – техникалық жобаның бөлігі болып табылады. 2021 жылы Ақтөбе облысы бойынша Ақтөбе қаласындағы инфекциялық стационарда, (U 07.2) ауруханадан тыс пневмония және Covid-19 анықталған пневмония (U 07.1) диагнозымен стационарлы ем алған науқастардың ауру тарихы бойынша ретроспективті зерттеу жүргізілді және науқастардың ауру тарихындағы қақырықтың бактериологиялық зерттеу нәтижелері арқылы зерттелініп алынды.

Нәтижелері: 2021 жыл бойынша ауруханадағы науқастардың қақырықтың бактериологиялық зерттеу нәтижелері бойынша жалпы 20 қоздырғыш анықталды. Бөлінген микроорганизмдердің ең көп саны Covid-19 - анықталмаған түрінде *Staphylococcus aureus*-27 (20,30%) Covid-19 – анықталған түрінде *Staphylococcus epidermidis*-1 -28 (21,05%), одан әрі себу жиілігі бойынша *Candida albicans*-18(13,53%) Covid-19 - анықталмаған түрінде, Covid-19 – анықталған түрінде *Candida albicans*-22(16,54%) анықталды. Грам теріс микроорганизмдер көп жағдайда *Klebsiella pneumoniae*-21(15,79%) Covid-19 - анықталмаған түрінде, Covid-19 – анықталған түрінде -*Klebsiella pneumoniae*-22 (16,54%) штамдарымен ұсынылды. 2021 жыл бойынша табылған микроорганизмдердің клиникалық штаммына антибиотиктердің сезімталдығына салыстырмалы талдау жүргізу барысында цефтриаксон, цефтазидим, амикацин, левофлоксацин, интраконазол препараттарына сезімталдылық жоқ анықталды. Ципрофлоксацин, флуконазол препараттарына әлсіз сезімталдық анықталды.

Қорытынды: Біздің ретроспективті микробиологиялық зерттеулеріміздің нәтижелері бойынша р. *Candida* саңырауқұлақтарының, грам-теріс флорадан туындаған бактериялық инфекциялардың бөлінуі жоғары пайызды көрсетті. Мұның бәрі микробиологиялық мониторинг жүргізуге және микробқа қарсы препараттарды ұтымды пайдалану мақсатына сәйкес емдеу тактикасына өзгерістер енгізуді талап етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Hassan Mahmoudi. Bacterial co-infections and antibiotic resistance in patients with COVID-19. *GMS Hyg Infect Control*. 2020; 15: Doc35.
2. Калиева Ш.С. Ошибки фармакотерапии при COVID 19. II Казахстанский Конгресс «Инфекционные болезни в условиях глобализации: вызовы и решения» 7-8 октября 2021г.

РЕЗЮМЕ

Үсенғазы Н.Т.

«Микробиологические показатели у пациентов при COVID 19 (Вирус идентифицирован) и Вирус не идентифицирован) пневмониях в городе Актобе в сравнительном аспекте»

Кафедра Инфекционных болезней и детских инфекции

Научный руководитель: PhD Мусина А.З., к.м.н. Курмангазин М.С..

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет им.Марата Оспанова»

Нынешняя глобальная ситуация, связанная с пандемией COVID-19 в 2021 году, показала проблему нерационального использования лекарственных средств, а именно актуальность необоснованного применения антибактериальных препаратов. Цель исследования: Исследование чувствительности возбудителей к антимикробным препаратам в сравнительном аспекте при бактериальной пневмонии (Вирус идентифицирован и Вирус не идентифицирован).

SUMMARY

Usengazy N.T.

"Comparative study of antibiotic resistance in patients with COVID 19 differentiated and undifferentiated pneumonia in Aktobe"

West Kazakhstan Marat Ospanov State Medical University

Scientific supervisor: PhD Musina A.Z., k.m.s. Kurmangazin M.S..

The current global situation related to the COVID-19 pandemic in 2021 has once again shown the problem of irrational use of medicines, namely the relevance of the unjustified use of antibacterial drugs. The purpose of the study: To study the sensitivity of pathogens to antimicrobial drugs in a comparative aspect in bacterial pneumonia (Covid-19-differentiated and Covid-19-differentiated).

УДК 615.851.85(043)

Орысбек Ә.Н., Байғараш Б.Б.

САДХУ ТЕРАПИЯСЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ ТҰРҒЫДА ОЖЖ-НЕ ӘСЕР ЕТУ МЕХАНИЗМІ

Қалыпты физиология кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ.магистрі, аға оқытушы Батырова Т.Ж

КеАҚ «МаратОспановатындағыБатысҚазақстанмедицинауниверситеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: садху терапиясы, йога, йога әдісі, сеанс, стресс, эмоциональды шыдамдылық

Өзектілігі: Садху терапиясы-адамдағы қан айналымды жақсартып, гормондарды қалыпқа келтіріп, бүйрек үсті безінің жұмысын жақсартатын және жалпы ішкі ағзалардың жұмысын жеңілдетіп, эмоциональды тұрғыда әсер алу болып табылады. Бұл әдістің қазіргі кезде 500-ден астам ауруларға ем екені белгілі. Мұның себебі қазіргі қоғамда аурулардың кең өріс алуы қан айналым жүйесінің дұрыс болмау нәтижесінде пайда болады. Қазіргі сәтте садху терапиясына жүгіншілер қатарында күйзеліске жиі түсуге бейім 18-25 жас аралығындағы қыз балалар болып келеді.

Зерттеу мақсаты: Ішкі күйзеліс жағдайындағы адамның Садху терапиясында садху тақтасының көмегі арқылы, йогалық әдістің берер пайдасын анықтап, басқа да йогалық

әдістерге салыстырмалы түрде баға беру, сонымен қатар садху терапиясының әсерін бағытты түрде зеріттеу.

Материалдар мен зеріттеу әдістері: Зерттеу жұмысына 15-21 жас аралығындағы жиі күйзеліске түсетін 27 қыз бала алынды. Ғылыми зерттеу жұмысында “Садху терапиялық әдісі” қолданылды, және де садху йогалық әдістің әсері, садху терапиясына дейінгі және садху терапиясынан кейінгі 6-12 сеанс аралығындағы жағдай нәтижесін есепке ала отырып, қандай әсер беретінін анықтау.

Нәтиже: Садху терапиясы кезінде 6-12 сеанс аралығында қыздар ішкі күйзелістерінен арылып, бойларындағы өкпе ренішін, ішкі комплекстерін эмоционалды түрде сыртқа шығарды. Садху терапиясынан кейін қыздар өз бойларындағы қорқыныштарын жеңіп, төзімділік пен шыдымдылық көрсете білді. Іштегі уайымдары сейіліп, өмірге деген көзқарастары өзгерді.

Қорытынды:Басқа терапиялармен салыстырғанда садху терапиясының артықшылығы орталық жүйке жүйесіне табандағы рецепторлар арқылы тікелей әсер етуімен және ішкі толғаныстар мен адам бойындағы кедергілерді жоюымен ерекшеленеді. Сонымен қатар аз уақыт ішінде стресстен арылуға ықпал етті.

Әдебиеттер тізімі:

1. <https://informburo.kz/kaz/elaynasy/sege-iogasy>
2. <https://qamshy.kz/article/67523-sange-aynalghan-sadkhu>
3. https://fictionbook.ru/author/alekseyi_sergeevich_semushev/yioga_na_gvozdyah_praktichesкое_posobie/

РЕЗЮМЕ

Орысбек А.Н Байгараш Б.Б

МЕХАНИЗМ ВОЗДЕЙСТВИЯ САДХУ-ТЕРАПИИ НА ЦНС ПСИХОЛОГИЧЕСКИ И ФИЗИОЛОГИЧЕСКИ

м.н. магистр, старший преподаватель Батырова Т.Ж

На основе Садху-терапии мы смогли избавиться от внутреннего стресса, а также повысить эмоциональную выносливость и противостояние стрессу.

SUMMARY

Orysbek A.N Baigarash B.B

MECHANISM OF INFLUENCE OF SADHU THERAPY ON THE CENTRAL NERVOUS SYSTEM PSYCHOLOGICALLY AND PHYSIOLOGICALLY

Medical Sciences master, senior lecturer Batyrova T.Zh

Based on Sadhu therapy, we were able to get rid of internal stress, as well as increase emotional endurance and resistance to stress.

УДК 613.71-053.5

Шәмшиева А.Ә., Нұғыманова К.Ф.

МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ФИЗИКАЛЫҚ ДАМУЫНА ГИПОДИНАМИЯНЫҢ ӘСЕРІН БАҒАЛАУ

Емдеуісі факультеті,

Баишев Жоғары медициналық колледжі

Ғылыми жетекші: м.ғ.к., доцент м.а. Зиналиева А.Н.

Кілттік**сөздер:** физикалық белсенділіктің болмауы,

мектеп оқушыларының физикалық дамуы, тірек-қимылаппараты, жасөспірімдер

Өзектілігі: Әртүрлі тарихи кезеңдерде балалармен жасөспірімдердің физикалық даму көрсеткіштерінің өзгеруі XX ғасырда сипатталған және "секулярлы тренд"

туралы жазылған мәліметтер, өткен жүз жылдықтың 60-

шы жылдары балалардың өсуі мен дамуының акселерациясы басталып, 70-

ші жылдардың ортасында акселерацияның шыңы және 80-90-

шы жылдары оның элементтері көрінгені туралы О.Ю. Милушкина мәліметтерді береді

[1,2]. Осыған орай, 15 және 16

жастағы оқушылардың акселерациясына гиподинамияның әсерін бағалауды зерттеу қызығушылығымызды тудырды.

Зерттеу мақсаты.

Орта мектептің жоғары сынып оқушыларының акселерациясына гиподинамияның әсерін бағалау.

Зерттеу материалдары мен әдістері: Зерттеуге Ақтөбе қаласы, № 6

орта білім беруші мектептің 9-11 сынып оқушылары (15-16 жас) қатысты, оның ішінде 55

ер балалар және 54 қыз балалар. Зерттелушілерден ісау (44 оқушы)

бақылау тобы және зерттелу тобына (65 оқушы) бөлінді.

Оқушылардың өмір салты балалармен жасөспірімдердің денсаулығын қорғау және гигиена

ҒЗИ-да (РФ 2006ж.) әзірленген-

"Мектеп жасындағы оқушылардың дене белсенділігін анықтауға арналған"

сауалнама көмегімен зерттелді.

Сауалнама арқылы зерттеу тобы менденісау бақылау тобын бөлінді.

Оқушылардың амбулаторлық медқартасымен (нұсқа 025-у) жұмыс жасап,

антропометриялық көрсеткіштер алынды. Алынған мәліметтер статистикалық қондеу

«Statistika 10.0» бағдарламалық пакетін қолдана отырып жүргізілді.

Зерттеу нәтижелері мен талқылаулары. Оқушылар физикалық белсенділігін бағалауға

"Мектеп жасындағы оқушылардың дене белсенділігін анықтауға арналған"

сауалнама нәтижесінде, аптасына қосымша спортты күйіргелерге 1-ден 2

сағатқа дейін баратын балалар 36,4% , ал 3 сағаттан астам уақытын жұмсайтындар 1,8%

құрайды. Сонымен қатар, мүлдем қосымша үйірменемес секцияларға қатыспай,

ойжұмысы мен айналысатындар 40,4% құрады. Кетлеиндексі төмен 15 жастағылар және

16 жастардас әйкесінше 40,3% / 58,7% құраса, артық салмақ (5) және семірудің дәрежесі

(9) - 15 және 16 жастардас әйкесінше 17,7% / 13,0% құрайды. Тұжырымдай келе, 15-16

жастағы жоғары жасөспірім кезеңінің физиологиялық даму шағында оқушылардың 40,4%-

да дисгормоналды ауытқу және 65%-да Кетлеиндексі асинхронды түрде көрінеді.

Оқушылардың ¼ бөлігінде артық салмақ және семіздіктің дәрежесі кездеседі.

Гиподинамия,

тірек қимылаппаратының функционалды протекциясының бәсеңдеуі және дисгормонал

дыбұзылыстардың туындауына әкеліп,

жоғары жасөспірім кезеңінде акселерациялық даму қарқынын төмендетеді.

Қорытынды: Тұжырымдай келе, 15-16

жастағы жоғары жасөспірім кезеңінің физиологиялық даму шағында оқушылардың 40,4%-

да дисгормоналды ауытқу және 65%-да Кетлеиндексі асинхронды түрде көрінеді.

Оқушылардың ¼ бөлігінде артық салмақ және семіздіктің дәрежесі кездеседі.

Физикалық белсенділіктің төмендеуі – гиподинамия,

тірек қимылаппаратының функционалды протекциясының бәсеңдеуі және дисгормонал

дыбұзылыстардың туындауына әкеліп,

жоғары жасөспірім кезеңінде физикалық даму қарқынын төмендетеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Милушкина О.Ю. Физическое развитие и образ жизни современных школьников/ Вестник РГМУ, 2013, №3, с.68-71
2. Кусельман А.И., Антохина Ю.А., Горшкова Л.В. Особенности физического развития детей Ульяновской области // Ульяновский медико-биологический журнал. № 4, 2015; с.83

РЕЗЮМЕ

Шәмшиева А.Ә. Нұғыманова К.Ф.

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ГИПОДИНАМИИ НА физическое развитие ШКОЛЬНИКОВ

Факультет Лечебное дело

Высший медицинский колледж имени Баишева, г.Актобе

Научный руководитель: к.м.н., и.о. доцента кафедры ВОП, ЗКМУ имени Марата
Оспанова, Зиналиева А.Н.

Оценка влияния гиподинамии на физическое развитие старшеклассников средней школы в исследовании приняли 109 учащиеся 9-11 классов СОШ № 6 г. Актобе. В результате анкетирования гиподинамия приводит к замедлению функциональной протекции опорно-двигательного аппарата и возникновению дисгормональных нарушений и снижает темп физического развития в подростковом периоде.

SUMMARY

Shamshyieva A., Nugmanova K.

Assessment of the impact of inactivity on acceleration of Students

Faculty of Medicine

Higher Medical College named Baisheva

Scientific supervisor: C.m.s., Associate Professor of the Department of GP, WKMU Marat
Ospanov Zinalieva A.N.

Assessment of the impact of inactivity on the acceleration of high school students. The study involved students of grades 9-11 of secondary school № 6 in Aktobe, including 109 pupils. As a result of the questionnaire, hypodynamia leads to a slowdown in the functional protection of the musculoskeletal system and the emergence of dishormonal disorders and reduces the rate of acceleration development in adolescence.

УДК 616.9: 618.2

Мергенов Е.М., Қайырлиев Р.Т., Дабыл М.А.

Коронавирустық инфекцияның жүкті әйелдер ағзасындағы кейбір мүшелерге әсері

Гистология кафедрасы

Ғылыми жетекшілер: м.ғ.к. Көмекбай Ж.Е., м.ғ.к. Қалиев А.Р., Байтенов К.К.

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Ключевые слова: коронавирустық инфекция, өкпе, бауыр, бауыр жеткіліксіздігі, альвеолярлы зақымдану диффузиясы

Өзектілігі. Ең алғаш рет 2019 жылы Қытайдың Ухань қаласында тіркелген COVID-19 пандемиясы – бүгінгі таңда бүкіл әлемді алаңдатқан үлкен мәселеге айналып отыр. Статистикалық мәліметтерге сүйенсек 2022 жылдың 1 қараша жағдай бойынша бүкіл әлем бойынша 627 миллионнан астам жағдай тіркелді, аурудың 6,5 миллионнан астам өлімі расталды. Қазақстанда COVID-19 коронавирустық инфекциясының алғашқы жағдайлары 2020 жылғы 13 наурызда тіркелді [1,2].

Өкінішке орай бұл аурудың қолайсыз ақырының көп тіркелуі әлем дәрігерлерін де, медицина ғалымдарын да үлкен ой толғанысқа алып келді. Соның ішіне бұл аурудың өзекті мәселесі – инфекцияның жүкті әйелдердегі ағымы, даму ақаулары, жүкті әйелдердің өлім көрсеткіштерінің көп болуы, түсік, мезгілінен бұрын босану мен созылмалы аурулардың жиілеуі болып отыр. Жүргізілген зерттеу жұмыстарың эпидемиологиялық мәліметтеріне сүйенсек жүкті әйел ағзасы SARS-COV-2 инфекциясына физиологиялық иммуносупрессияның, олардағы бар созылмалы аурулардың бар болуы салдарынан төтеп беруге әлсіз екендігі дәлелденген [3].

Осыған дейін әлем бойынша жүргізілген зерттеу жұмыстарының коронавирустық инфекцияның әсерінен жүкті әйелдердің ағзасына, соның ішінде бауыр, бүйрек, өкпеде болуы мүмкін патологиялық, морфологиялық өзгерістері туралы ақпараттардың аз екендігін ескере отырып, осы тақырыпты зерттеу керек деп есептейміз.

Зерттеудің мақсаты. Коронавирустық инфекцияның салдарынан болатын жүкті әйелдер ағзасындағы мүшелерге атап айтқанда: өкпе, бауыр, бүйректе болатын морфологиялық өзгерістерді гистологиялық тұрғыдан зерттеу.

Материалдар мен әдістер. Зерттеу жұмысы «Марат Оспанов атындағы БҚМУ» КеАҚ гистология кафедрасының Морфологиялық зертханасында жүргізілді.

Зерттеу объектісі ретінде 2021 жылы гистология кафедрасының морфологиялық зертханасына түскен коронавирустық инфекциядан қайтыс болған жүкті әйелдердің мүшелерінен, атап айтсақ өкпе, бауыр, бүйректен дайындалған микропрепараттар мен патологоанатомиялық зерттеу хаттамасы (форма №002е) алынды.

Зерттеу нәтижелері. Өкпеде альвеола ішілік ісік, микроциркуляторлы арна қан тамырларының толыққандылығы және альвеола қабырғасындағы эпителийдің дисквамациясы анықталды. Бауырда бауыр бөлікшелерінің әсіресе орталық бөлігіндегі гепатоциттердің некрозы, майлы дисторфия, порталды жолдардағы склероз, қан тамырларының толыққандылығы байқалды. Бүйректе бүйрек шумақшаларының гиалинозы, бүйрек каналшарының әсіресе ирек каналшалар эпителийінің некрозы, қан тамыр қабырғасының гиалинозы көрінді.

Қорытынды. Өкпеде анықталған белгілер альвеолалардың диффузды зақымдануын сипаттайды. Бауыр паренхимасының некрозы мен майлы дистрофиясы, стромасының склерозының болуы бауыр шамасыздығын көрсетеді. Бүйректегі өзгерістер некрозды – нефрозды және айқын дистрофиялық өзгерістерді сипаттайды.

Әдебиеттер тізімі:

1. Yan, X., Wang, J., Yao, J. et al. A cross-sectional study of the epidemic situation on COVID-19 in Gansu Province, China – a big data analysis of the national health information platform. BMC Infect Dis 21, 146 (2021).

2. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДҰ) ресмисайты. <https://covid19.who.int/table>

3. Ковид инфекция бар жүкті әйелдердегі бауырдың морфологиялық өзгерістері Эшбаев Эркин Абдухалимович - <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=46146382>

РЕЗЮМЕ

Мергенов Е.М., Кайырлиев Р.Т., Дабыл М.А.

ВЛИЯНИЕ КОРОНОВИРУСНОЙ ИНФЕКЦИИ НА ОПРЕДЕЛЕННЫЕ ОРГАНЫ В ОРГАНИЗМЕ БЕРЕМЕННЫХ ЖЕНЩИН

Кафедра гистологии

к.м.н. Комекбай Ж.Е., к.м.н Калиев А.Р., Байтенов К.К.

НАО «Западно Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
Гистологическое исследование морфологических изменений, происходящих в организме беременных женщин при коронавирусной инфекции, в частности: легких, печени, почках. Симптомы, обнаруженные в легких, описывают диффузное поражение альвеол. Некроз и жировая дистрофия паренхимы печени, наличие склероза стромы проявления печеночной недостаточности. Морфологические изменения в почке характеризуют некротический нефроз и выраженные дистрофические изменения.

SUMMARY

Mergenov E.M., Kaiyrliyev R.T., Dabyl M.A.

THE EFFECT OF CORONAVIRUS INFECTION ON CERTAIN ORGANS IN THE BODY OF PREGNANT WOMEN

Department of histology

c.m.s. Komekbai J. E., c.m.s. Kalyev A.R., Baitenov K.K.

«West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov»

Histological examination of morphological changes occurring in the body of pregnant women with coronavirus infection, in particular: lungs, liver, kidneys. The symptoms found in the lungs describe a diffuse lesion of the alveoli. Necrosis and fatty degeneration of the liver parenchyma, the presence of stroma sclerosis, manifestations of liver failure. Changes in the kidney characterized necrotic-nephrosis and pronounced dystrophic changes.

УДК 613.956-053.6-071.3

Asad Niaz K., Faizan M.

CORRELATION BETWEEN THE FEATURES OF DEVELOPMENT AND ANTHROPOMETRIC DATA IN ADOLESCENT GIRLS

Department of Normal Physiology

PhD., acc professor Amanzholykyz A., PhD. doctoral student Donayeva A.E.

Non-profit joint stock company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

Keywords: anthropometry, sexual development, correlation, adolescent girls

Relevance. The effect of adipose tissue distribution on bone mass in adolescents is poorly understood. Most studies on the correlation of adipose tissue with bone mass in adolescents have focused on total body fat mass. Some studies have reported a positive association between total body fat and BMD or bone mineral content, while others have reported a negative or no association [1].

Purpose of the study. Carrying out the analysis of correlation relationships between the level of sexual development, the degree of severity of secondary sexual characteristics and anthropometric indicators, as well as indices of physical development.

Materials and methods. To identify dependencies between the studied parameters, a correlation analysis was performed using the Spearman rank correlation coefficient (r). For the analysis of qualitative features, we used the analysis of contingency tables by the 2 - Pearson criterion. In all procedures of statistical analysis, the significance level was taken as $p \leq 0.05$. The study included data from 105 adolescent girls.

Results. In our study, we found that gynecological status has a moderate to weak correlation with bone mineral density among the studied adolescent girls. The parameters of secondary

sexual characteristics according to the Tanner criteria, the development of the mammary gland between BQI, SOS and Z-score have an inverse average relationship $r = 0.53$ $p \leq 0.05$, and axillary hair between BMI is positive and the constituent parameters of BMD revealed a negative weak relationship, then how between pubic hair and pain scale according to VAS, on the contrary, showed a negative weak correlation; between weight, BMI and pubic hair, there is a positive weak relationship $r = \pm 0.26$ ($p \leq 0.05$) in adolescent girls in Aktobe region. Correlation analysis shows that growth and pain scale according to VAS between BMD parameters: Z-score, BQI and SOS (m/s) were found to have positive weak links, nevertheless significant $r = 0.3$ $p \leq 0.05$. Such connections once again confirm that the gynecological status is interconnected with the state of BMD of this category of respondents. The following comparative analysis indicates a significant difference between the groups in the development of the mammary gland in terms of BQI, SOS and Z score $p = 0.04$, as well as between armpit hair with parameters BQI, SOS and Z score $p = 0.02$. Further, a significant difference between the groups of axillary and pubic hair is observed in terms of weight and BMI. In the presented groups, on the basis of menstrual function, the parameters of physical development and BMD components did not differ, since the main proportion (80%) of girls had regular menstruation throughout the year, and an unstable menstrual cycle was registered only in 20% of the surveyed adolescents.

Conclusion. A correlation was established between the severity of secondary sexual characteristics and the main anthropometric indicators. Differences between groups of sexual development, especially in BMD, helps to clarify for diagnostic purposes in adolescents. Differences between groups of sexual development, especially in BMD, helps to clarify for diagnostic purposes in adolescents.

Literature:

1. Deng K-L, Li H, Yang W-Y, Hou J-L, Xu Y, Xiao S-M. Analysis of the Association between Fat Mass Distribution and Bone Mass in Chinese Male Adolescents at Different Stages of Puberty. *Nutrients*. 2021; 13(7):2163. <https://doi.org/10.3390/nu13072163>
2. Rizzoli R., Bianchi M.L., Garabedyan M., McKay H.A., Moreno L.A. Maximize bone mineral mass during growth to prevent fractures in adolescents and the elderly. *Кость* 2010;46:294–305. <https://doi.org/10.1016/j.bone.2009.10.005>
3. De Sanctis V, Soliman A, Bernasconi S, Bianchin L, Bona G, Bozzola M, Buzi F, De Sanctis C, Tonini G, Rigon F, Perissinotto E. Primary Dysmenorrhea in Adolescents: Prevalence, Impact and Recent Knowledge. *PediatrEndocrinolRev*. 2015 Dec;13(2):512-20. PMID: 26841639 Review.

РЕЗЮМЕ

КОРРЕЛЯЦИОННАЯ СВЯЗЬ МЕЖДУ ОСОБЕННОСТЯМИ ПОЛОВОГО РАЗВИТИЯ И АНТРОПОМЕТРИЧЕСКИМИ ДАННЫМИ У ДЕВОЧЕК ПОДРОСТКОВ

Кафедра нормальной физиологии

PhD., асс профессор Аманжолкызы А., PhD докторант Донаева А.Е.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казахстан

Установлено корреляционная связь, между степени выраженности вторичных половых признаков и основные антропометрические показатели. Различия между группами полового развития особенно по МПКТ помогает уточнить для диагностических целей у подростков.

ТҮЙІН

ЖАСӨСПІРІМ ҚЫЗДАРДАҒЫ ЖЫНЫСТЫҚ ДАМУ ЖӘНЕАНТРОПОМЕТРИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР АРАСЫНДАҒЫ КОРРЕЛЯЦИЯЛЫҚ БАЙЛАНЫС

Қалыпты физиология кафедрасы

PhD., асс профессор Аманжолқызы А., PhD докторант Донаева А.Е.
КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Екінші жыныстық белгілердің ауырлығы мен негізгі антропометриялық көрсеткіштер арасында корреляциялық байланыс анықталды. Жыныстық даму топтары арасындағы айырмашылықтар, әсіресе СТМТ, жасөспірімдерде диагностикалық мақсатта нақтылауға көмектеседі.

УДК 618.175-053.6

Пусурманова А.А., Сапакова М.Б, Альжанова А.А.

БІРІНШІЛІК ДИСМНОРЕЯ КЕЗІНДЕГІ ЖАСӨСПІРІМ ҚЫЗДАРДЫҢ ЖЫНЫСТЫҚ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қалыпты физиология кафедрасы

Ғылыми жетекшілер: PhD., асс.проф. Аманжолқызы А., PhD докторант Донаева А.Е.
КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы.

Кілттік сөздер: біріншілік дисменорея, жасөспірім қыздар, жыныстық даму, қайталама жыныстық белгілер

Өзектілігі. Жыныстық жетілу кезеңі баланың босанғаннан кейінгі дамуының өте жауапты және ерекше «даму» кезеңі болып табылады, ол көбінесе оның болашақ өмірін анықтайды. Көбінесе баланың бұл кезеңге қаншалықты сау болғанына, оның қаншалықты дұрыс өтуіне байланысты оның болашағы ғана емес, болашақ ұрпақтың қалыптасуына да байланысты.

Жасөспірімдердің жыныстық дамуы халықтың әл-ауқатының маңызды көрсеткіштерінің бірі болып табылады, оны зерттеу жасөспірімдік кезеңнің басталу уақытын өзгертуге бағытталған жаһандық тенденция жағдайында қоғамдық денсаулық проблемаларын анықтауға көмектеседі. Дисменорея жасөспірімдік кезеңде жиі кездеседі және осы топтағы қызбалалардың сабаққа бармаудың негізгі себебі болып табылады. Біріншілік дисменорея кезінде етеккірдің басталуымен сәйкес келетін және 1-3 күнге созылатын жамбас ауырсынуының әдеттегі тарихы негізінде жасауға болады. Бұл кезең қыздарда етеккірдің пайда болуымен аяқталады. Бұл кезде өсу гормонының деңгейі төмендейді, гонадотропиндер мен эстрогендер көбейіп, қалқанша безінің қызметі белсендіріледі.

Мақсаты. Таннер бойынша жыныстық даму ерекшеліктерін және біріншілік дисменореямен ауыратын жасөспірім қызбалалардың анықтамасын зерттеу.

Әдістер мен материалдар. Екіншілік жыныстық жетілуді жасөспірімдер гинекологі Таннер критерийлері арқылы бағалайды, оған қасағадағы түктену, аксиларлы түктенудің болуы, сүт безінің дамуы және етеккір жасы кіреді.

Нәтижелері. 12 мен 18 жас аралығындағы 105 жасөспірім қыз тексерілді. Орташа жасы $15,6 \pm 1,7$ жасты құрады. Зерттеуге қосу кезінде жасөспірімдердің 89% тұрақты етеккір болды. Біздің зерттеу нәтижелері бойынша жасөспірім қыздардың 3,8% жыныстық дамудың ерте дамығаны, ал қалған 96,2% қыздардың жыныстық дамуында

патология болмағаны анықталды. ДДҰ мәліметтері бойынша ерте жасөспірімдікте Таннер критерийі бойынша аксиларлы түктенудің болу дәрежесі 66,3%, кейінгі жасөспірімдік кезеңде 33,7% болды. Қасаға сүйегінің түктерінуінің дамуы 54,1%, ал кейінгі жастық шақта 45,9% құрады. Зерттеуге қосу кезінде тәжірибеші маман соңғы жасөспірімдік кезеңде дамудың жоғары дәрежесіне ие екенін атап өтті. Жыныстық жетілудің басталуы критерийлерін анықтайтын халықаралық нормативтік құжаттарды ескере отырып, қыздардың сыртқы жыныс мүшелерінің дамуының 2-ші кезеңі, етеккірдің басталуының орташа жасы 11-12 жасты құрады.

Қорытынды. Алынған деректер біріншілік дисменореяда қайталама жыныстық белгілердің пайда болуының кешігуі болмағанын көрсетеді. Бұл зерттеу жалғасады, сонымен қатар сауалнамаға қатысқандардың осы санатындағы өсу мен жыныстық дамумен байланысы анықталады.

РЕЗЮМЕ

ОСОБЕННОСТИ ПОЛОВОГО РАЗВИТИЯ У ДЕВОЧЕК ПОДРОСТКОВ С ПЕРВИЧНОЙ ДИСМЕННОРЕЕЙ

Кафедра нормальной физиологии

PhD., асс профессор Аманжолкызы А., PhD докторант Донаева А.Е.

НАО«Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»
город Актобе, Республика Казахстан.

Полученные данные свидетельствует что, при первичной дисменорее не было выявлено задержки по появлению вторичных половых признаков. Данное исследование будет продолжена, а так же будет выявлено взаимосвязь с ростом и половым развитием среди данной категории обследованных.

SUMMARY

FEATURES OF SEXUAL DEVELOPMENT IN ADOLESCENT GIRLS WITH PRIMARY DYSMENORRHEA

Department of Normal Physiology

PhD., асс professor Amanzholkyzy A., PhD doctoral student Donaeva A.E.

Non-profit joint stock company West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

The data obtained indicate that, with primary dysmenorrhea, there was no delay in the appearance of secondary sexual characteristics. This study will be continued, and the relationship with growth and sexual development among this category of surveyed will also be revealed.

УДК 613.2:616.379-008.64-053.2

Маратова Ф.М.

1 ТИПТІ ҚАНТ ДИАБЕТІМЕН АУЫРАТЫН БАЛАЛАРДА БОЛАТЫН АСҚЫНУЛАРДЫҢ ДАМУЫНДАҒЫ БЕЙІМДЕЛГЕН ТАМАҚТАНУДЫҢ МАҢЫЗЫ

Патологиялық физиология кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ. магистрі Нұрсейтова Т.Х.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КеАҚ,
Ақтөбе қаласы, Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: бейімделген тамақтану, 1 типті қант диабеті, қант диабетінің асқынуы, гликирленген гемоглобин

Өзектілігі: Созылмалы жұқпалы емес аурулардың ішінде қант диабеті қоғамдық денсаулық сақтаудың күрделі мәселерінің бірі ретінде қарастырылып отыр [1,2]. Халықаралық диабет федерациясының (International Diabetes Federation (IDF)) деректеріне қарайтын болсақ, 2017 жылы әлемде 425 млн. ересек адам қант диабетімен ауыратыны белгілі болды. Жылына әлемде қант диабетінен шамамен 4-5 млн. адам өлімі тіркеліп отыр [3,4]. Қант диабеті қазіргі таңда әлем бойынша созылмалы жұқпалы емес аурулар арасында өлім себебінен төртінші орында тұр [1]. 1 типті ҚД-мен ауыратын балаларда диабеттік асқынулардың басталуы мен дамуының қауіп факторларын зерттеу, тағамдық диета мен күтімнің әсерін бағалау, көмірсулар алмасуын анықтау және осы деректер негізінде балалардағы диабеттік асқынулардың ерте алдын алу принциптерін әзірлеуде өте маңызды.

Зерттеу мақсаты: Балалардағы 1 типті қант диабеті асқынуларының дамуындағы тамақтанудың маңызын анықтау

Материалдар және әдістер: Ақтөбе қаласындағы №2 қалалық емханасында диспансерлік есепте тұрған 1 типті қант диабетімен ауыратын балалардың 18 ауру тарихына талдау жасалды.

Нәтижелері: Жүргізілген зерттеу бойынша 18 баланың 5-еуі қыз, 13-і ер бала. Қыз балалардың орташа жасы 12,6, тіркеуде тұрғандарының орташа уақыты 5,8 жыл, ал ер балалардың орташа жасы 12,23, тіркеуде тұрғандарының орташа уақыты 4,5 жыл құрады. Қан талдау нәтижелері бойынша қыз балаларда глюкозаның орташа көрсеткіші 14,28 ммоль/л, гликозириленген гемоглобиннің орташа көрсеткіші 11,74 құрады, ал ер балаларда глюкозаның орташа көрсеткіші 9,7 ммоль/л, гликозириленген гемоглобиннің орташа көрсеткіші 12,51 көрсетті. 3-еуі инсулиндік помпамен жүреді. Олардың глюкоза деңгейі салыстырмалы түрде жоғары. 1-еуі катарактпен операцияға түскен. Науқастардың өзін-өзі бақылаудың күнделігі бойынша алынған мәліметтерде тағамдық диетаны дұрыс сақтамау анықталды.

Қорытынды: Гликирленген гемоглобиннің жоғары деңгейі, өзін-өзі бақылаудың болмауы, емдік тамақтану принциптерін сақтамау 1 типті қант диабеті бар балалардағы диабеттік асқынулардың дамуында маңызды қауіп факторлары болып табылады. Осылайша, арнайы бейімделген тағамдық диетаны сақтау және гликемия деңгейін қалыпқа келтіру арқылы аурудың тұрақты өзін-өзі бақылауы 1 типті қант диабеті бар балаларда диабеттік асқынуының басталуын және дамуын болдырмауға мүмкіндік береді деп қорытынды жасауға болады.

Әдебиеттергізімі:

1. Global report on diabetes. World Health Organization. <https://www.who.int>
2. Бенберин В.В., Серикбаев Н.С., Магзумова Р.З. Оценка эффективности самоменеджмента амбулаторных пациентов с сахарным диабетом 2 типа // IV Межд. конгресс «Проф. и лечение метаб.наруш.и сосуд. заболеваний. Междисциплинарный подход». – Москва, 2016. – С. 25-27.
3. International Diabetes Federation. IDF Diabetes Atlas - 8th ed., IDF Diabetes. Belgium, 2017. <https://diabetesatlas.org>
4. Cho N.H., Shaw J.E., Karuranga S., Huang Y., da Rocha Fernandes J.D., Ohlrogge A.W., & Malanda B. IDF Diabetes Atlas: Global estimates of diabetes prevalence for 2017 and projections for 2045 // Diabetes Research and Clinical Practice. – 2018. – Vol.138. – P. 271-281.

РЕЗЮМЕ
Маратова Ф.М.

ЗНАЧЕНИЕ АДАПТИРОВАННОГО ПИТАНИЯ В РАЗВИТИИ ОСЛОЖНЕНИЙ У ДЕТЕЙ С ДИАБЕТОМ 1 ТИПА

Кафедра патологической физиологии

Научный руководитель: м.м.н. Нурсейтова Т.Х.

НАО «Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова»

г. Актобе, Республика Казахстан

Распространенность сахарного диабета приводит к значительным осложнениям, приводящим к преждевременной смерти и инвалидности, а также к значительным медицинским, социальным и экономическим затратам. В нашей стране и за рубежом увеличивается число детей с инсулинозависимым диабетом. Регулярный самоконтроль больного путем соблюдения адаптированного пищевого рациона и нормализации уровня гликемии позволяет предупредить возникновение и развитие диабетических осложнений у детей с СД 1 типа.

SUMMARY

Maratova F.M.

THE ROLE OF ADAPTED NUTRITION IN THE DEVELOPMENT OF COMPLICATIONS IN CHILDREN WITH TYPE 1 DIABETES

Department of Pathological Physiology

Scientific adviser: master of medical sciences Nurseitova T.H.

NJSC “West Kazakhstan Marat Ospanov Medical University”,

Aktobe, Republic of Kazakhstan

The prevalence of diabetes mellitus leads to significant complications leading to premature death and disability, as well as significant medical, social and economic costs. In our country and abroad, the number of children with insulin-dependent diabetes is increasing. Regular self-monitoring of the patient by following an adapted diet and normalizing the level of glycemia helps to prevent the occurrence and development of diabetic complications in children with type 1 diabetes.

УДК616.9:618.2

Каримсакова Б.К., Иманбаева А.У. Кузденбаева Г.Е.

КЛИНИКА ОРВИ В ПОСТКОВИДНЫЙ ПЕРИОД ПРИ БЕРЕМЕННОСТИ

Кафедра общей врачебной практики №1

Научный руководитель: Каримсакова Б.К

Некоммерческое акционерное общество Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова, город Актобе, Республика Казахстан.

Ключевые слова: респираторная инфекция, беременность, постковидный период, передача вируса, слизистая оболочка

Актуальность. Острые респираторные инфекции являются одними из самых распространенных заболеваний в мире. До 95% респираторных инфекций имеют вирусную природу (ОРВИ). К группе повышенного риска относятся дети, пожилые люди и беременные женщины. По данным разных авторов, острая респираторная вирусная инфекция встречается у беременных с частотой от 55 до 82%. Заражение происходит от больных людей. Основной путь передачи вируса — воздушно-капельный, но возможно и заражение через предметы домашнего обихода (посуда, полотенца, игрушки и т. д.), а также при попадании капель слюны больного при кашле, чихании. Инкубационный период занимает в среднем от 2 до 7 дней. Вирус попадает

на слизистые верхних дыхательных путей с потоком воздуха и внедряется в эпителий (клетки наружного слоя слизистой), при этом выделяется эндотоксин, который вызывает интоксикацию — отравление организма. В текущем году в осенний период имелись случаи летального исхода от ОРВИ среди беременных.

Цель исследования: изучить клинические проявления ОРВИ среди беременных в современных условиях – постковидный период.

Материалы и методы: в исследование включены 85 беременные, состоящие на диспансерном учете в городской поликлинике № 5 г. Актобе методом случайного отбора. Всем беременным проведено обследование согласно клиническому протоколу и приказу 92 от 26.08.2021г. .

Результаты исследования; Средний возраст составил $23 \pm 1,2$ лет. Первобеременных составили 11,7% повторнобеременных - 47,05 % и многорожавших в нашем исследовании было 41,25 %. Число заболевших острой респираторной вирусной инфекцией составило 35,2% то есть каждая третья женщина. Случаи ОРВИ чаще наблюдалась в первом и во втором триместре беременности, но чаще во втором триместре. Из них 66,6 % заболевших острой респираторной вирусной инфекцией получили стационарное лечение в инфекционной больнице. Беременные, находившиеся на стационарном лечении, по поводу острой респираторной вирусной инфекцией при сборе анамнеза заболевания было отмечено, что в начале заболевание начинается с недомогания, насморка, кашля затем от момента заболевания к концу суток резкое повышение температуры до 39 градусов, которое приводит к резкому ухудшению состояния больной, которая проявляется в виде резкой слабости, головокружении, отсутствии аппетита. Возможно, данное состояние вызвано выработкой большого количество эндотоксина, которое приводит к быстрому развитию интоксикации организма.

Заключение: на основании клинического наблюдения можно предположить, что в постковидный период клиника острой респираторной вирусной инфекции у беременных проявляется с резким повышением высокой температуры и с быстрым развитием клинической картины интоксикации организма.

Список литературы:

1. Современные аспекты лечения и профилактики гриппа и ОРВИ у беременных/ Вернидуб И.А., Сосновская А.К., Волкова О.И.// Международный студенческий научный вестник.- 2017
2. Грипп у беременных/ Попов А.Ф., Киселев О.И.// Эпидемиология и инфекционные болезни. – 2013.
3. Грипп у беременных/ Баранов И.И., Арсланян К.Н., Нестерова Л.А.// Акушерство и гинекология: Новости. Мнения. Обучения. – 2018

ТҮЙІН

Постковидты кезеңдегі жүкті әйелдерде жрви клиникасы

№1жалпы дәрігерлік пратика кафедрасы

Каримсакова Б.К

КеАҚ «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті»

Актобе қ., Қазақстан Республикасы.

Постковидты кезеңде жүкті әйелдерде жедел респираторлы вирусты инфекцияның клиникалық көрінісі біздің клиникалық бақылауымыз бойынша жедел дене температурасы көтеріліп организмде интоксикацияның тез дамуына алып келеді.

SUMMARY

Sars clinic in the post-covid period in pregnancy

Department of general medical practice №1
Karimsakova B.K.

Non-profit joint stock company West Kazakhstan Medical University named after Marat
Ospanov, Aktobe city, Republic of Kazakhstan.

On the basis of clinical observation, it can be assumed that during the period of acute respiratory viral infection in pregnant women, the clinic manifests itself with a sharp increase in high temperature and with the rapid development of the clinical picture of intoxication of the body.

СОДЕРЖАНИЕ

Секция 1 «Аспекты естественно-гуманитарных дисциплин и общественное здоровье»

1. Тұрғанбек Қ.Қ.
МАРАТ ОСПАНОВ АТЫНДАҒЫ БҚМУ СТУДЕНТТЕРІ АРАСЫНДА ЭМОЦИОНАЛДЫ КҮЙРЕУ СИНДРОМЫНЫҢ ТАРАЛУ ДӘРЕЖЕСІН АНЫҚТАУ.....2
2. Санғалиев Е.
РЕЗУС - ТЕРІС ҚАН ТОБЫ БАР ӘЙЕЛДЕРДІҢ ЖҮКТІЛІГІНІҢ ЖҮРГІЗІЛУІ.3
3. Шаратдинова А.С.
АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫНЫҢ ТҮРҒЫНДАРЫ АРАСЫНДА COVID-19-БЕН БАЙЛАНЫСТЫ БАРЛЫҚ СЕБЕПТЕРДЕН БОЛАТЫН ӨЛІМ..... 5
4. Мамедова С. Н., Иниязова К.С.
МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИЗНАКИ ВОСПАЛИТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ПОДЖЕЛУДОЧНОЙ ЖЕЛЕЗЫ ПРИ САХАРНОМ ДИАБЕТЕ.....7
5. Шақтыбай А.Т., Хамзиева М.М., Нұрмұханов Б.Н., Күзембай А.С., Қуаналиева Д.С.
МЕЙІРБИКЕ ІСІНДЕГІ КОММУНИКАТИВТІ ДАҒДЫЛАРДЫҢ ҚАҒИДАТТАРЫ: ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ.....8
6. Арыстанова А.Б., Сағынғали Н.М., Садық Д.Б., Темирзакова А.А., Абдикадинова И.Т.
АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНДАҒЫ ЕГДЕ ЖАСТАҒЫ АДАМДАРДЫҢ МЕНТАЛЬДЫ ДЕНСАУЛЫҒЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....10
7. Қайыржанов Р.М., Ирмуханов Б.Б., Қожақметова Д.Ә.
ХРОНОТИПКЕ БАЙЛАНЫСТЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ ДЕНСАУЛЫҚ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ..... 12
8. Момышева А.С., Алпысбай Н.Е.
АҚТӨБЕ ФЕРРОҚОРЫТПА ЗАУЫТЫ ЖҰМЫСШЫЛАРЫ АРАСЫНДАҒЫ ЖҮРЕК-ҚАНТАМЫР ЖҮЙЕСІ АУРУЛАРЫНЫҢ КЕЗДЕСУ ЖИЛІГІ.....13
9. Шайдуллина А.А., Лекеров Н.А., Айтуарова А.А.
ӨКПЕНІҢ СУРФАКТАНТТЫҚ ЖҮЙЕСІ (ӘДЕБИ ШОЛУ).....15
10. Арынғазы Ж.А.
ҚАЗАЛЫ ТҮРҒЫНДАРЫ АРАСЫНДАҒЫ COVID-19 КЕЙІНГІСИНДРОМ....17
11. Жанатова А.А1., Нұриахмет Г.Н1., Жанабек А.К2.
ӘСКЕРИ ИНСТИТУТ КУРСАНТТАРЫНЫҢ ПСИХО-ЭМОЦИОНАЛДЫҚ ЖАҒДАЙЫН АНЫҚТАУ.....18
12. Қонысбай Г.С., Қыдырбаева Н.С., Дәутенова Г.Д.
ӘРТҮРЛІ ДӘРЕЖЕДЕГІ МИОПИЯНЫҢ БАЛАЛАРДА КЕЗДЕСУ ЖИЛІГІ.....20
13. Қуанова А., Оразбаева А., Ахмедияр Е.
СТРЕСС ФАКТОРЛАРЫНЫҢ ӘСЕРІ КЕЗІНДЕГІ БҮЙРЕК ҮСТІ БЕЗІНІҢ МОРФОФУНКЦИОНАЛЬДЫ ЖАҒДАЙЫ.....21
14. Байтілес М., Совет Г., Тасмуханова Р., Әуелбекова Ұ.
ОҚУ ПРОЦЕССИНЕ КІНДІК БАУ МИКРОПРЕПАРАТТАРЫН ДАЙЫНДАУ.....23
15. Милихан Г.А.
АСПЕКТЫ ПОВСЕДНЕВНОЙ ЖИЗНИ, ВЛИЯЮЩИЕ НА УСПЕВАЕМОСТЬ СТУДЕНТОВ 1-ГО КУРСА СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА ЗАПАДНО-КАЗАХСТАНСКОГО МЕДИЦИНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ МАРАТА ОСПАНОВА, ПО РЕЗУЛЬТАТАМ АНКЕТИРОВАНИЯ (сообщение №1).....24

16. Миненко К.А., Жумабаева Д.Б., Бауыржанқызы Д.
ЧАСТОТА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АНТИСЕПТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СРЕДИ
НАСЕЛЕНИЯ ЗАПАДНОГО РЕГИОНА КАЗАХСТАН.....27
17. Жексен Ә., Асқар Ж.
РАДИОАКТИВТІ СӘУЛЕЛЕНУДІҢ АДАМАҒЗАСЫНА ӘСЕРІ.....29
18. Өтемұрадов Р.
ВЛИЯНИЕ ЭЛЕКТРОМАГНИТНОГО ПОЛЯ НА ОРГАНИЗМ ЧЕЛОВЕКА....30
19. Temirbayeva A.A., Singh A., Kumar S., Sharma P.
PHYSICAL AND CHEMICAL PROPERTIES OF DIATOMITE AND ITS USING
IN MEDICINE.....31
20. Сағынтай А.А.
2021-2022 ОҚУ ЖЫЛЫНДАҒЫ "ГИСТОЛОГ" ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ҮЙРМЕСІНІҢ ҚЫЗМЕТТІК НӘТИЖЕЛЕРІ.....33
21. Кумыспаев С.С., Сундетова А.Н.
РОЛЬ ОБЩЕСТВЕННОГО ЗДОРОВЬЯ В КОНТЕКСТЕ СОЦИАЛЬНО-
ПОЛИТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА.....35

Секция 2 «Перспективы базово-фундаментальных дисциплин»

1. Жолдыбаева С.А., Сейілханова Н.Г.
АСҚАЗАН ҚАТЕРЛІ ІСІГІНДЕГІ HER2 NEU МАРКЕР ЭКСПРЕССИЯСЫНЫҢ
ЕРЕКШЕЛІГІ.....37
2. Ермакова А.
ПАТОМОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СЛИЗИСТОЙ
ОБОЛОЧКИ ЖЕЛУДКА У БОЛЬНЫХ АТРОФИЧЕСКИМ ГАСТРИТОМ ПО
ГОРОДУ АКТОБЕ ЗА 2020 ГОД.....38
3. Aaliyah S., Garifollin A., Audanbai E.D.
HISTOPATHOLOGICAL CHANGES IN THE LUNGS DURING COVID-19 IN
АКТОВЕ.....40
4. Иниятова К.С., Мамедова С.
ИЗМЕНЕНИЕ ГИСТОЛОГИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ ПЕЧЕНИ ПРИ
ЦИРРОЗЕ.....41
5. Жолжан І.Қ., Султанбек А.Ж., Мәлік А.С., Колдасбаева К.Н.
КОВИДТІ ИНФЕКЦИЯ КЕЗІНДЕ БҮЙРЕК ГИСТОЛОГИЯСЫ (СЕКЦИЯЛЫҚ
МАТЕРИАЛ, БІРІНШІ ТАЛДАУ).....43
6. Смайыл М.Е.
РЕТРОСПЕКТИВНЫЙ АНАЛИЗ КОВИД-19, СРЕДИ ЖИТЕЛЕЙ г.АКТОВЕ
(КОМОРБИДНЫЙ ФОН ГИПЕРТОНИЧЕСКАЯ БОЛЕЗНЬ).....44
7. Жанаева М.Қ., Амангелдиева А.Б.
НАТРИЙ ТЕТРА БОРАТЫ ӘСЕРІ КЕЗІНДЕГІ ЕҒЕУҚҰЙРЫҚТАРДЫҢ
ӨКПЕСІНДЕГІ АУАӨТКІЗГІШ ЖОЛДАРЫНЫҢ МОРФОФУНКЦИЈАЛЫҚ
СИПАТТАМАСЫ.....46
8. Камбарова А.Ж., Плужников В.Е., Токтомушев К.Т., Молдожунусов Э.У.,
Тойчиева З.Ж.
МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНАЯ СТРУКТУРА ТИМУСА У ДЕТЕЙ
НОВОРОЖДЕННОГО ВОЗРАСТА В РАЗНЫХ РЕГИОНАХ.....48
9. Бакытова С.Б., Сатыбалдиев Р.А., Базарбаева А.Т., Бактыбеков Р.Б., Жанганаева
М.Т.

АРХИТЕКТОНИКА МИКРОСОСУДОВ БРЮШИНЫ МАЛОГО ТАЗА У ЖЕНЩИН.....	49
10. Дмитриенко Е.А. ОПТИЧЕСКАЯ И КОНФОКАЛЬНАЯ МИКРОСКОПИЯ – СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ИДЕНТИФИКАЦИИ МЕЛАНОМНЫХ КЛЕТОК В КРОВИ ПАЦИЕНТОВ.....	50
11. Рыскулов М.Ф., Блинова Е.В. МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИДАТКА СЕМЕННИКА МЕЛКИХ МЛЕКОПИТАЮЩИХ, ИСПЫТЫВАЮЩИХ ВОЗДЕЙСТВИЕ ФАКТОРОВ УРБАНИЗИРОВАННОЙ СРЕДЫ.....	52
12. Тілеш Ж.Ж., Балтабаева А.Д. СТУДЕНТТЕРДІҢ САУСАҚ ИНДЕКСІНЕ ҚАТЫСТЫ АГРЕССИЯ ТҮРЛЕРІ.....	54
13. Манаков А.М. АНАТОМО-ГИСТОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА АРТЕРИЙ ПЕЧЕНИ ДОМАШНИХ КРОЛИКОВ.....	56
14. Стрепетов И.О. К ВОПРОСУ О ПАТТЕРНАХ ЧЕРЕПА.....	58
15. Соловьёв С.Р., Хуснутдинов Т.Е., Безбородько В.А., Рышков Д.А. ВСТРЕЧАЕМОСТЬ И ВАРИАБЕЛЬНОСТЬ ОТВЕРСТИЯ ЧИВИНИНИ.....	59
16. Faizan M., Asad Niaz K. GRADE OF PHYSICAL DEVELOPMENT BY THE STATE OF BMD IN ADOLESCENTS.....	61
17. АбатқызыД., Әбен Ф.А., Қыдырқожа Д.Т., Саурбек Ф.А. ТІС МИКРОПРЕПАРАТТАРЫН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ ТЕХНИКАСЫ.....	62
18. Камилов Ж.Д. НАРУШЕНИЯ СВОЙСТВ МЕМБРАНЫ ЭРИТРОЦИТОВ У БОЛЬНЫХ С ГЛОМЕРУЛОНЕФРИТОМ.....	64
19. Фисун А.В. СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ ПАТОГЕНЕТИЧЕСКОГО ОБОСНОВАНИЯ ЭПИЛЕПСИИ.....	65
20. Назарова А.Р., Байназарова А.Т. МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КОВИДНОЙ ИНФЕКЦИИ.....	67
21. Жунусова Л.С., Сарина А.А. ПРОГНОСТИЧЕСКАЯ ЗНАЧИМОСТЬ МАРКЕРА КЛЕТОЧНОЙ ПРОЛИФЕРАЦИИ KI-67 ПРИ РАКЕ ЖЕЛУДКА.....	69

Секция 3 «Инновации в клинической медицине».

1. Мұхаммеджан Г. ЖҮКТІЛІК КЕЗІНДЕГІ ТЕМІР ТАПШЫЛЫҚТЫ АНЕМИЯ.....	71
2. Кумар Г.Б. ОЦЕНКА КОМОРБИДНЫХ СОСТОЯНИЙ, ВЛИЯЮЩИХ НА ЗАБОЛЕВАЕМОСТЬ COVID-19 СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТИ.....	72
3. Гарифоллин А.Р., Енсеп А.Н., Деркач И., Aaliyah S., Fazilat H. ПРИМЕНЕНИЕ МНОГО ВЕКТОРНЫХ КАРБОНОВЫХ НАНОТРУБОК В МЕЖКЛЕТОЧНОМ ПРОСТРАНСТВЕ ИНДУЦИРОВАННЫХ ПЛЮРИПОТЕНТНЫХ СТВОЛОВЫХ КЛЕТОК.....	74
4. Қожақметова Д.Ә. СТУДЕНТТЕРДІҢ ВЕГАТАТИВТІ НЕРВ ЖҮЙЕСІНІҢ ЖАҒДАЙЫ.....	75

5. Каримсакова Б.К., Иманбаева А.У., Сейпенова Б.К., Кузденбаева Г.Е., Жакиева Ш.С. Aresh Khan
№1 ЖАЛПЫ МЕДИЦИНАЛЫҚ ПРАКТИКА КАФЕДРАСЫНДАҒЫ
СТУДЕНТТІҢ ОНЛАЙН ОҚЫТУ ТУРАЛЫ КӨЗҚАРАСЫ.....77
6. Абдукаримов А.А., Сагингалиев Н.М.
ПРОЯВЛЕНИЕ АЛЛЕРГИЧЕСКИХ РЕАКЦИЙ ПРОЖИВАЮЩИХ В
АКТЮБИНСКОЙ ОБЛАСТИ.....79
7. Сулейменова А.А., Кабылкаева А.К., Каспиева А.К., Аманкельдиева А.Ш.
РОЛЬ «ЦИТОКИНОВОГО ШТОРМА» ПРИ COVID-19.....81
8. Серікбаев Б.Қ., Назаров Ж.Ж., Гатауллина Д.А.
ТУЫСҚАНДЫҚ НЕКЕГЕ БАЙЛАНЫСТЫ БАЛАДАҒЫ ТУАБІТКЕН
КЕМІСТІКТЕР.....83
9. Дармуханова С.Т.
ҚАТЕРЛІ ІСІК АУРУЛАРЫН ЕРТЕ АНЫҚТАУДАҒЫ СКРИНИНГТІК
ПРОФИЛАКТИКАЛЫҚ ТЕКСЕРУДІҢ МАҢЫЗЫ.....85
10. Гатауллина Д.А., Серікбаев Б.Қ., Асан А.А.
МЕДИКАМЕНТОЗДЫ ТЕРАПИЯ, АНГИОПЛАСТИКА ЖӘНЕ СТЕНДТЕУ,
КОРОНАРЛЫҚ АРТЕРИЯНЫ ШУНТТАУМЕНЕМДЕЛГЕН НАУҚАСТАРДА
ЖИААҒЫМЫ ЖӘНЕ АУРУДЫҢ ҚАЙТАЛАНУ БОЛЖАМЫ.....86
11. Қуанышева А.Б., Ким А.С.
СВЯЗЬ МЕЖДУ ПОЧЕЧНОЙ ПАТОЛОГИИ И ПРОЯВЛЕНИЕМ АНЕМИИ У
ДЕТЕЙ.....88
12. Үсенғазы Н.Т.
АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНДАҒЫ COVID-19 – АНЫҚТАЛҒАН ЖӘНЕ COVID-19 -
АНЫҚТАЛМАҒАН ПНЕВМОНИЯМЕН АУЫРАТЫН НАУҚАСТАРДЫҢ
МИКРОБИОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІН САЛЫСТЫРМАЛЫ
ЗЕРТТЕУ.....90
13. Орысбек Ә.Н., Байғараш Б.Б.
САДХУ ТЕРАПИЯСЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ
ТҮРҒЫДА ОЖЖ-НЕ ЭСЕР ЕТУ МЕХАНИЗМІ.....92
14. Шәмшиева А.Ә., Нұғыманова К.Ғ.
МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ФИЗИКАЛЫҚ ДАМУЫНА
ГИПОДИНАМИЯНЫҢ ЭСЕРІН БАҒАЛАУ.....93
15. Мергенов Е.М., Қайырлиев Р.Т., Дабыл М.А.
Короновирустық инфекцияның жүкті әйелдер ағзасындағы кейбір мүшелерге
әсері.....95
16. Asad Niaz K., Faizan M.
CORRELATION BETWEEN THE FEATURES OF DEVELOPMENT AND
ANTHROPOMETRIC DATA IN ADOLESCENT GIRLS.....97
17. Пусурманова А.А., Сапакова М.Б., Альжанова А.А.
БІРІНШІЛІК ДИСМЕНОРЕЯ КЕЗІНДЕГІ ЖАСӨСПІРІМ ҚЫЗДАРДЫҢ
ЖЫНЫСТЫҚ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....99
18. Маратова Ф.М.
1 ТИПТІ ҚАНТ ДИАБЕТІМЕН АУЫРАТЫН БАЛАЛАРДА БОЛАТЫН
АСҚЫНУЛАРДЫҢ ДАМУЫНДАҒЫ БЕЙІМДЕЛГЕН ТАМАҚТАНУДЫҢ
МАҢЫЗЫ.....100
19. Каримсакова Б.К., Иманбаева А.У., Кузденбаева Г.Е.
КЛИНИКА ОРВИ В ПОСТКОВИДНЫЙ ПЕРИОД ПРИ
БЕРЕМЕННОСТИ.....102
20. Содержание.....105-108

Жексенова А.Н., Көмекбай Ж.Е., Темирова Г.А., Мукышова Г.Д., Егимбердиева Р.Е., Егизбаева Д.К., Бердалинова А.К., Алиева Л.М., Ахаева А.Е., Ахметова У.Ж. Сборник материалов студенческой научно-практической конференции с международным участием посвящённой 65-летию Западно-Казахстанского медицинского университета имени Марата Оспанова и празднованию Всемирного дня науки за мир и развитие "Научные шаги через инновации и внедрение в практику"

ISBN 978-601-80722-7-7

Сборник только в электронном формате